2e voortgangsrapportage 2024

gemeente Winterswijk

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave....3
Aanbiedingsbrief....3
Inleiding....7
Stand van bezuinigingen....9
Programma 1 Sociaal krachtig Winterswijk....12
1.1 Volksgezondheid....13
1.2 Maatschappelijke ondersteuning....15
1.3 Jeugd....20
Financiële afwijkingen programma 1....24
Programma 2 Meedoen in Winterswijk....26
2.1 Cultuur....26
2.2 Sport....28
2.3 Inkomen en participatie....30
2.4 Educatie....35
Financiële afwijkingen programma 2....37
Programma 3 Wonen en werken in Winterswijk....40
3.1 Openbare ruimte....41
3.2 Klimaat, water en milieu....47
3.3 Duurzaamheid en milieu....48
3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen....51
3.5 Economie en Lobby....66
Financiële afwijkingen programma 3....72
Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk....76
4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening....77
4.2 Openbare orde en veiligheid....81
Financiële afwijkingen programma 4....86
Programma 5 Inkomsten van Winterswijk....87
5.1 Algemene middelen....88
5.2 Lokale belastingen....90
Financiële afwijkingen programma 5....91
Recapitulatie programma's....92
Investeringen....93
Rechtmatigheid....96

Aanbiedingsbrief

Aanbiedingsbrief 2e voortgangsrapportage 2024

Beste leden van de gemeenteraad van Winterswijk,

Wij bieden u de 2e voortgangsrapportage 2024 aan. Zoals gebruikelijk rapporteren wij hierin over de voortgang van de activiteiten uit de begroting 2024. Ook geven wij een prognose van het te verwachten financiële resultaat 2024. Door op deze wijze te rapporteren, geven we aandacht aan die specifieke activiteiten die in onze begroting 2024 beschreven zijn. Wij werken echter aan veel meer onderwerpen die minstens zo cruciaal zijn voor de continuïteit en kwaliteit van onze maatschappelijke dienstverlening en daarmee bijdragen aan het realiseren van onze gemeentelijke doelen. Navolgend geven we u hier inzicht in.

SOCIAAL DOMEIN

Geen wachtlijst bij de jeugdconsulenten

Een belangrijke prestatie binnen ons sociaal domein is dat wij op dit moment geen wachtlijst hebben voor jeugdconsulenten. Alle aanvragen worden binnen de wettelijke termijnen behandeld, wat zorgt voor tijdige en adequate ondersteuning van onze jeugd.

Verbetering wachtlijst WMO

De wachtlijst voor de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) is aanzienlijk verkort. Het lukt ons nog steeds om alle aanvragen binnen de wettelijke termijnen af te handelen en continuïteit te waarborgen in de ondersteuning van onze inwoners.

Actieve samenwerking en vroegsignalering met het Ondersteuningsteam

We zijn nauw betrokken bij alle scholen en bijna alle huisartsenpraktijken en het ziekenhuis. Deze samenwerking stelt ons in staat om problematiek in een vroeg stadium te signaleren en laagdrempelige hulp aan te bieden, waardoor we snel kunnen inspelen op de behoeften van onze inwoners.

Effectieve samenwerking met ketenpartners bij complexe casuïstiek

De samenwerking met ketenpartners is goed ontwikkeld en in het bijzonder zichtbaar bij complexe casuïstiek. Door een gezamenlijke aanpak lukt het ons om escalatie in complexe gevallen te voorkomen en onveiligheid snel te reduceren. Dit heeft een direct positief effect op de veiligheid en stabiliteit van kwetsbare gezinnen.

Laagdrempelige hulp vanuit De Post

We werken vanuit De Post zeer toegankelijk en bieden diverse vormen van ondersteuning aan onze inwoners. Deze vorm van laagdrempelige hulpverlening is een continu proces, met als resultaat dat de aangeboden hulp effectief en doelgericht is.

Ondersteuning van nieuwkomers en optimalisatie voor opvang Oekraïners

Daarnaast hebben wij bijzondere aandacht voor de integratie en ondersteuning van nieuwkomers. We optimaliseren onze werkprocessen om de opvang en begeleiding van ontheemde Oekraïners nog beter te organiseren, zodat zij de benodigde hulp en begeleiding kunnen ontvangen om hun plek in onze gemeenschap te vinden.

FYSIEKE LEEFOMGEVING

De openbare ruimte als waardevolle woon-, werk- en leefomgeving

Meer dan ooit zijn wij ons bewust van het belang van een integrale, meer gebiedsgerichte, benadering. Daar leveren wij allemaal een bijdrage aan. Ook in 2024 zijn er mooie stappen gezet. Van gemeente tot de inzet en betrokkenheid van maatschappelijke organisaties, ondernemers en inwoners. Een greep uit de resultaten:

Reconstructie De Pas: het aanbrengen van de beplanting aan de Pashof vormde het sluitstuk van wijkaanpak de Pas. De grootschalige herinrichting is gereed. Wat begon met uitgebreide (en doorlopende) buurtparticipatie heeft uiteindelijk geleid tot een eigentijdse wijk waarin de mogelijkheden voor klimaatadaptatie, verduurzaming, groen en leefbaarheid niet onbenut zijn gebleven.

Vergroenen omgeving Gerrit Komrij College (GKC): de schoolzone van het GKC heeft het afgelopen jaar een flinke metamorfose ondergaan. Een overwegend verharde omgeving is omgevormd naar een fijne plek voor leerlingen, buurtbewoners en gebruikers van de sporthal. Het biedt koelteplekken door de aanplant van 37 bomen, nodigt uit tot ontmoeting door het aanbrengen van bankjes en tot sport en spel door de aanleg van een veelzijdig sportveldje.
Vergroenen omgeving Wooldstraat: eveneens is dit jaar de laatste hand gelegd aan de 'opwaardering' van de Wooldstraat, Satinksplas, Spoorstraat, Willinkstraat en het Weurden. Er is een nieuwe lijngoot – met grotere capaciteit – aangelegd om eventuele wateroverlast in de toekomst te beperken. De aanplant van bomen en bloemrijke plantvakken maken de Wooldstraat tot een aantrekkelijk winkelgebied, waarbij de groene staanders het meest in het oog springen.
Speel- en ontmoetingsplek Nieuwe Gelle, Meddo: in samenwerking met Algemeen Meddo's Belang en buurtbewoners is dit jaar een speel- en ontmoetingsplek gerealiseerd in de nieuwbouwwijk Nieuwe Gelle. De ruimte is ingericht in de geest van het visiedocument BOSS. Dat wil zeggen dat de plek is ingericht met een pumptrackbaan, diverse natuurlijke speelelementen, een wadi en (klim)bomen.
Buitensportaccommodaties: ook dit jaar zijn er weer een tweetal kunstgrasvelden vervangen, te weten het tweede veld van FC Trias en het hoofdveld van WMHC Avanti.
Huishoudelijk grondstoffenbeleidsplan 2024-2030: in februari heeft de gemeenteraad een nieuw beleidsplan vastgesteld op het gebied van inzameling huishoudelijk afval. Dit beleidsplan gaat niet alleen in op nieuwe landelijke regelgeving, maar zet ook in op aandachtspunten die vanuit de evaluatie van het vorige beleidsplan naar voren zijn gekomen. Na vaststelling van de begroting en afvalstoffenheffing voor de inwoners zal er in 2025 een uitvoeringsplan opgesteld worden waarin de acties in tijd en geld verder uitgewerkt worden.

Data Top 15: In Nederland hebben de gezamenlijke overheden afspraken gemaakt om in 2023 90% van de mobiliteitsdata digitaal op orde te hebben. Deze Data Top 15 bestaat uit o.a. uit: geplande werkzaamheden, maximum snelheden, verkeersborden (ge- en verboden), logistieke bebording en parkeerdata. In 2024 is hard aan gewerkt aan het beschikbaar maken van verkeersdata, een databeheerssysteem aangeschaft, ingericht en gevuld.
Duurzaamheid
Het grootste zonnepark van Gelderland
Op 27 juni 2024 is het zonnepark Masterveldweg geopend. Dit is het grootste Zonnepark van Gelderland. Dit zonnepark levert een belangrijke bijdrage aan de doelstellingen voor de Regionale Energiestrategie.
Klimaatklok
Op 31 mei 2024 is in de hal van het gemeentekantoor de klimaatklok aangeboden aan de gemeente Winterswijk. De klimaatklok werd aangeboden door de Achterhoekse klimaatburgemeesters. Tijdens het aanbieden van de klok duurde het nog 5 jaar en 51 dagen voordat de aarde 1,5° opgewarmd is. Hieruit blijkt de urgentie van de duurzaamheidsmaatregelen.
Geld voor energiearmoede en voor isolatiemaatregelen
Het college heeft drie subsidieregelingen vastgesteld. Twee regelingen voor energiearmoede, en één regeling voor het isoleren van woningen met slechte labels. Hiermee is totaal een bedrag van € 865.000 beschikbaar gesteld voor duurzaamheidsmaatregelen.

5 jaar Duurzaam Winterswijk
Op 12 november vieren we het 5-jarig bestaan van het Centrum Duurzaam Winterswijk. Gemiddeld helpen we 1.750 mensen per jaar in het Centrum op locatie. Daarnaast bezoeken 13.500 mensen per jaar onze website.
Vergunningen en RO
Implementatie Omgevingswet
De komst van de Omgevingswet vergt een nieuw werkproces. Onderdeel van het werkproces is de behandeling van een conceptverzoek door de Intaketafel en de Omgevingskamer. Deze twee organen zorgen ervoor dat nieuwe conceptverzoeken die zien op het afwijken van het Omgevingsplan sneller en integraal opgepakt worden.
Diverse grote woningbouwprojecten
Eind vorig jaar en dit jaar zijn bestemmingsplannen vastgesteld en omgevingsvergunningen verleend die ervoor zorgen dat er weer woningen gebouwd kunnen worden in Winterswijk. Waaronder bestemmingsplan de Rikker, dit plan maakt het mogelijk dat er 200 nieuwe woningen kunnen worden gebouwd.
Erfgoed van Meddo als inspiratie
In het kader van de Omgevingswet zijn we gestart met het verhaal van Winterswijk. Alle buurtschappen van Winterswijk worden in kaart gebracht wat betreft hun monumenten, bijzondere erven, prachtige landschap en natuur. Het verhaal van Meddo is in het tweede kwartaal afgerond en gebundeld in een zogenaamde ‘Gebiedsbeschrijving’. Deze beschrijving geeft inzichten en inspiratie die kunnen worden gebruikt bij de ontwikkeling van nieuwe ruimtelijke plannen, zoals verbouwingen aan huizen en veranderingen aan erven. Het is een hulpmiddel om ervoor te zorgen dat de identiteit van Meddo behouden blijft, terwijl er tegelijkertijd ook ruimte is voor nieuwe initiatieven en ontwikkelingen.
BEDRIJFSVOERING & DIENSTVERLENING
Naast bovenstaande vooral extern gerichte activiteiten nemen wij u ook kort mee in enkele ontwikkelingen in de bedrijfsvoering.

- De financiële positie van onze gemeente en de afnemende rijksbijdrage waarover wij in de begroting 2024 en 2025 hebben geschreven.
- De zorg voor onze medewerkers:
  - Vinden en binden van kwalitatief goede en betrokken medewerkers;
  - Blijven investeren op ontwikkeling van medewerkers;
  - Terugdringen van ziekteverzuim van ruim 6% in 2023 naar 5% in 2024 en inzetten op preventief verzuim;
  - Zorg en aandacht voor onze medewerkers door bijvoorbeeld werkdruk te reduceren.
- De organisatie vertaalt momenteel de begroting 2025 naar jaarplannen voor onze teams waarin we in kaart brengen wat we in 2025 te doen hebben en hoe we dat doen, passend bij onze organisatievisie.
- In de loop van 2024 hebben we managementposities opnieuw neergezet en ingevuld. Voor een deel is dit nog met ingehuurde krachten. Komende periode richten we ons op de definitieve invulling.
- De vernieuwde organisatievisie *Dienstverlenend en professioneel met resultaat* is leidend voor de organisatieontwikkeling waaraan we werken.
- Wat betreft onze interne bedrijfsvoering is inmiddels duidelijk geworden dat niet alle in het verleden geconstateerde verbeterpunten al (helemaal) zijn opgelost. De vele wisselingen in het management hebben hierin een vertragende rol gespeeld. Hoewel heel veel zaken goed gaan en

Winterswijkse inwoners en ondernemers vaak niets zullen merken van de noodzakelijke verbeteringen, zijn we er nog niet. Uiteraard worden reisdocumenten verstrekt en nemen we (aan)vragen in behandeling. Met name achter de schermen is echter nog veel werk aan de winkel. Zo verdient onze inkoop en ook onze (digitale) informatievoorziening aandacht. De ontwikkelingen om ons heen gaan razendsnel en we zullen hierop blijvend moeten investeren in mensen en middelen.

- In de afhandeling van initiatieven in de fysieke leefomgeving hebben we afgelopen jaar goede stappen gezet door het aantal openstaande aanvragen terug te brengen met 33%. Ook hier zijn we er echter nog niet. In de laatste maanden van 2024 werken we een plan uit voor optimale processen in dit kader.

Met vriendelijke groet,

Het college van burgemeester en wethouders.

Inleiding

Inleiding

Deze 2e voortgangsrapportage 2024 heeft betrekking op de periode januari tot en met september 2024. Waar het de financiële afwijkingen betreft zijn dit de bijstellingen ten opzichte van de 1e prognose 2024 met als peildatum 1 april 2024. We hebben zo goed mogelijk ingeschat wat de stand per einde van het jaar wordt. Dit zal echter niet op alle onderdelen lukken maar daarvoor is de jaarrekening het slotstuk.
Deze rapportage is bedoeld om de activiteiten en de financiën uit de begroting 2024 te volgen en indien nodig bij te stellen. In de activiteiten geven we een indicator aan op de onderdelen kwaliteit en tijd met een eventuele toelichting.
In de financiële afwijkingen per programma geven we in de financiële tabellen het volgende per beleidsveld weer:
- De stand van de begroting 2024 na de 1e prognose;
- De stand van de begroting 2024 na de 2e prognose;
- De bijstellingen van de ramingen (mutaties) in deze 2e prognose.

Mutaties groter dan € 50.000 worden toegelicht.
Leeswijzer
In deze 2e voortgangsrapportage volgen we de indeling uit de begroting 2024.
- 2e financiële prognose 2024
- Stand van bezuinigingen
- Programma's onderverdeeld in de beleidsvelden met bijbehorende activiteiten
- Financiële afwijkingen per programma
- Recapitulatie programma's
- Investeringen
- Rechtmatigheid

In lijn met het in 2023 vastgestelde masterplan Verbijzonderde interne controle rapporteren we tweemaal per jaar aan het bestuur. De eerste keer is in deze 2e voortgangsrapportage en de tweede keer volgt bij de jaarstukken.

2e prognose 2024

x € 1.000	2024
Beginstand begroting 2024	526
Mutaties 1e prognose	-802
Stand 1e prognose 2024	-276
Mutaties 2e prognose	6.301
Stand 2e prognose 2024	**6.023**
Waarvan incidenteel	3.672
Waarvan structureel	2.351

Financiële prognose

In deze rapportage rapporteren we alleen over het lopende jaar (financieel en inhoudelijk). Wanneer ontwikkelingen een structureel effect hebben, dan nemen we die mee in het eerstvolgende P&C-document waarin een herziening van het financieel meerjarig perspectief is opgenomen (de kadernota of begroting).
In bovenstaande tabel ziet u de ontwikkeling van het geraamde begrotingssaldo voor het jaar 2024. Waar we bij de 1e prognose 2024 nog een tekort van € 276.000 hadden, stellen we dit nu bij naar een verwacht voordelig resultaat van € 6.698.000. Het voordelige tussentijdse resultaat is met name te danken aan incidentele baten.
Bij de jaarrekening over 2024 zal het uiteindelijke rekeningresultaat blijken, omdat het hier de stand van september 2024 betreft waarin afwijkingen van het laatste kwartaal niet zijn meegenomen.
Om de tabel compact en leesbaar te houden, presenteren we hier alleen het saldo van de baten en lasten. In de financiële afwijkingen per programma is een verzameltabel opgenomen van de financiële bijstellingen met bijbehorende toelichting
Per saldo is, ten opzichte van de 1e prognose, sprake van een positieve bijstelling van ruim € 6,9 miljoen. Dit betreft het saldo van meevallers en tegenvallers inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.
De belangrijkste meevallers(> € 250.000) zijn:

Algemene bijstand	€ 425.000
Vrijval Hulp aan Oekraïne	€ 2.534.000
Uitkering BTW Sport	€ 345.000
Bijdrage Terra Temporalis	€ 1.000.000
Eelink Mutatieboekwaarde	€ 465.000
Legesopbrengsten omgevingsvergunningen	€ 775.000
Rente	€ 509.000
Algemene uitkering	€ 2.278.000

De belangrijkste tegenvallers (> € 250.000) zijn:

Algemene bijstand	€ 425.000
Uitvoeringskosten Fijnder	€ 294.000
Toevoeging bestemmingsreserve Terra Temporalis	€ 1.000.000

Overhevelingen
Naast de genoemde ontwikkelingen constateren we ook dat we een deel van de voor 2024 voorgenomen activiteiten in 2025 moeten voortzetten. In deze 2e prognose is dat vertaald door binnen de programma's een aantal budgetten te verlagen en het totaal daarvan (via programma 4) te storten in de reserve Doorgeschoven activiteiten. Met deze prognose stellen we voor aan de raad om de budgetten in 2025 weer beschikbaar te stellen ten laste van die reserve zodat ze in dat jaar direct weer ingezet kunnen worden.
In totaal gaat het om een bedrag van € 375.450.
Onderstaande tabel bevat een totaaloverzicht van de overhevelingen die binnen de programma's nader zijn toegelicht.

Programma's	Onderwerp	Bedrag
Programma 2	Opgave armoede	- € 50.000
Programma 3	Mobiliteitsplan	- € 46.000
Programma 3	Leader Achterhoekse projecten	- € 37.500
Programma 3	Uitvoering vrijetijdseconomie	- € 74.450
Programma 3	Lokale Woonvisie	- € 50.000
Programma 3	Beleid Omgevingsvisie	- € 42.500
Programma 3	Vitaal Platteland	- € 75.000
Totaal:		- € 375.450

Programma's en beleidsvelden
Deze rapportage is ingedeeld naar de vijf programma's uit de programmabegroting 2024. De programma's zijn verdeeld in beleidsvelden met bijbehorende activiteiten. De trends en ontwikkelen benoemen we per beleidsveld.
Per activiteit leest u de voortgang op de onderdelen kwaliteit en tijd. Hierbij is een toelichting opgenomen wanneer (één van de) onderdelen kwaliteit en tijd niet op "groen" staan of indien het bestuurlijk relevant is.
Financiële afwijkingen lichten we toe per programma. Bij de exploitatie (baten en lasten) lichten we afwijkingen van € 50.000 of groter toe en bij de investeringen afwijkingen van € 100.000 of groter. Kleinere afwijkingen lichten we toe indien nodig.

Stand van bezuinigingen
Stand van bezuinigingen
Onderstaande tabel bevat de stand van zaken van de bezuinigingsvoorstellen uit het pakket aan maatregelen vanuit de meerjarenbegroting 2024-2027.

In de loop van dit jaar is gebleken dat enkele voorgestelde bezuinigingen niet of niet volledig gerealiseerd kunnen worden. In de begroting 2025 zijn een aantal bezuinigingen deels of geheel teruggedraaid, deze voorgestelde bezuinigingen zijn ook opgenomen in onderstaande tabel met een rode indicator en toelichting.
Toelichting indicatoren:
- Groen: is gerealiseerd.
- Oranje: is ingeboekt maar nog onderhanden.
- Rood: bestuurlijke heroverweging.

	Bezuinigingen	prog.	2024	2025	2026	2027	Indicator	Toelichting
	Structureel							
1	Stoppen met kinderopvang sociaal medische indicatie (SMI)	1	0	45.000	45.000	45.000		Bij de begroting 2024 is besloten met de SMI te stoppen. Bij de begroting 2025 is besloten om de SMI vanaf 2025 weer voort te zetten omdat de kosten bij de alternatieven uitvielen dan bij voortzetting SMI.
2	Standaard indicatie Hulp bij Huishouden verlagen naar 2 uur	1	0	100.000	225.000	400.000		De daling van het gemiddeld aantal geïndiceerde uren verloopt minder snel dan aangenomen en daarnaast blijft het aantal cliënten stabiel waar een (lichte) daling was verwacht.
3	Verlagen uitgaven compliment mantelzorg	1	40.000	40.000	40.000	40.000		
4	Huur De Post opzeggen	1	0	0	98.000	98.000		
5	SPUK GALA inzetten voor bestaande preventie-activiteiten	1	157.325	153.628	92.074	0		
6	Inclusieve BSO	2	190.072	190.072	190.072	190.072		Voorgesteld wordt om dit alsnog voort te zetten. Benodigd budget wordt gedekt uit het jeugdbudget.
7	Stoppen met een aantal activiteiten rondom cultuurhistorie	2	70.000	70.000	70.000	70.000		
8	Geen nieuwbouw / renovatie maatschappelijke instellingen	2	0	0	1.049.000	1.049.000		
9	Historische paden afschaffen	2	10.000	10.000	10.000	10.000		
10	Afschaffen subsidie coördinator cultuurpunt	2	0	0	22.500	22.500		
11	Verlagen subsidie Stichting Ondernemen met Cultuur	2	13.375	13.375	0	0		
12	Subsidie lokale omroepen stoppen i.v.m. financiering vanuit het Rijk	2	0	0	18.250	18.250		Bezuiniging voor 2026 is anticiperend op de ontwikkelingen van het Rijk teruggedraaid.
13	Geen geld voor gymlocaties beschikbaar stellen	2	0	0	0	0		
14	Verlagen compensatie huur sportverenigingen	2	0	0	0	82.070		Bezuiniging is voor 2026 teruggedraaid.
15	Opgave armoede laten vervallen	2	200.000	200.000	200.000	200.000		
16	Halveren budget meedoenregeling volwassenen	2	100.000	100.000	100.000	100.000		
17	Basisbanen niet invoeren	2	70.000	70.000	70.000	70.000		
18	Niet invoeren Winterswijkpas	2	0	0	0	0		
19	Temporiseren uitvoering IHP, met uitzondering van school 'Woold'	2	0	0	pm	pm		
20	Schrappen krediet herinrichting markt	3	0	0	45.000	45.000		
21	Krediet gebiedsontwikkeling Molenveld Driemarkweg schrappen	3	9.000	9.000	9.000	9.000		
22	Openbare verlichting verledden temporiseren	3	240.000	240.000	240.000	240.000		
23	Verlagen beeldkwaliteit openbaar groen	3	0	136.000	136.000	136.000		We werken hard aan de arealen en de eenheidsprijzen. Zodra hierover overeenstemming is kunnen de betreffende bezuinigingsmaatregelen doorgerekend worden.
24	Verlagen ambitie ecologisch bermbeheer	3	130.000	130.000	130.000	130.000		
25	Onderhoud van de begraafplaats in de markt zetten	3	0	0	30.000	30.000		Dit blijkt op basis van voortschrijdend inzicht geen realistische bezuiniging te zijn.

26	Schrappen van geraamde kredieten verkeersmaatregelen binnenring centrum	3	0	35.000	35.000	35.000		
27	Opgave duurzaamheid laten vervallen	3	123.500	123.500	123.500	123.500		
28	Verhogen kostendekkendheid markt (leges)	3	0	29.175	29.175	29.175		Uitgangspunt is dat we hiermee de besparing per maatregel kunnen realiseren.
29	Wegomlegging Steengroeve niet voor rekening gemeente.	3	38.000	38.000	38.000	38.000		
30	Wegomlegging Steengroeve tbv Sibelco valt buiten perspectief van deze begroting	3	0	0	0	97.000		
31	Grenzhoppersbusiness school stoppen	3	6.500	6.500	6.500	6.500		
32	Stoppen met het aanjagen economie	3	zie nummer 38	zie nummer 38	zie nummer 38	zie nummer 38		
33	Bijdrage Leader verlagen	3	59.200	59.200	59.200	59.200		
34	Verbouwen gemeentekantoor beperken tot ARBO-aanpassingen en realiseren verhuizen de Post	4	75.500	75.500	75.500	75.500		
35	Verhogen leges omgevingsplanactiviteit	4	108.000	108.000	108.000	108.000		
36	Verminderen frequentie/aantal pagina's gemeentenieuws	4	13.000	13.000	13.000	13.000		
37	Taakstelling organisatiebreed	4	300.000	500.000	750.000	1.000.000		Met de begroting 2025 is deze bezuiniging grotendeels teruggedraaid.
38	Verminderen personele inzet agv schrappen taken	4	481.000	499.000	499.000	499.000		
39	Bijdrage VNOG beperken o.b.v. verdeelsleutel	4	0	50.000	100.000	100.000		
40	Verhogen toeristenbelasting	5	245.000	245.000	245.000	245.000		
41	Technische aanpassingen begroting	div.	356.000	0	49.000	73.000		
			3.035.472	3.288.950	4.950.771	5.486.767		
	Incidenteel							
1	Opgave inclusie laten vervallen	1	89.000	0	0	0		
2	Historische paden afschaffen (I)	2	31.000	0	0	0		
3	Geen werkaanvaardingspremie	2	94.000	94.000	0	0		
			214.000	94.000	0	0		

Programma 1 Sociaal krachtig Winterswijk

Inleiding

Volksgezondheid, maatschappelijke ondersteuning en jeugd
In het programma 'Sociaal krachtig Winterswijk' geven we een toelichting op de beleidsvelden volksgezondheid, maatschappelijke ondersteuning en jeugd.
Iedereen doet mee!
Deze ambitie vertalen we in dit programma naar het realiseren van vitaliteit en gezondheid. Dit doen we door om te kijken naar elkaar. We zorgen dat iedereen kan meedoen. Daarnaast worden uitdagingen samen opgepakt en versterken we de

sociale binding. We werken aan gelijke kansen voor ieder kind. Alle kinderen moeten veilig, gezond en kansrijk in Winterswijk kunnen opgroeien.
Zorg voor wie het nodig heeft
We vinden het belangrijk dat onze inwoners gezond en energiek zijn en zelf regie kunnen nemen op gezondheid en geluk. Met preventie richten we ons op factoren die van invloed zijn op gezondheid en welzijn. Jongeren hebben de toekomst, voor ouderen zijn goede fysieke sociale structuren belangrijk.

Beschikbare voorzieningen
We beheersen de kwaliteit van zorg en de uitgaven voor jeugdzorg en WMO. Daarnaast moet samenwerking tussen betrokken partijen leiden tot een beter afgestemd aanbod. We zien het SKB als een onmisbare schakel in dit zorgaanbod voor de regio. Ook blijft Winterswijk zijn verantwoordelijkheid nemen voor de opvang van vluchtelingen. Het asielzoekerscentrum is een voorbeeld voor de rest van Nederland.

1.1 Volksgezondheid

Ambitie

We vinden het belangrijk dat iedere inwoner volwaardig mee kan doen in onze samenleving. We willen dat zij gezond en energiek zijn en zelf de regie kunnen nemen op gezondheid en geluk. De regio is voorzien van een volwaardig aanbod, waaronder ook het ziekenhuis. Het zorgaanbod is op elkaar afgestemd.
Relevante documenten:

- Beleidsplan sociaal domein ‘Meedoen in Winterswijk’.
- Regionaal preventieakkoord ‘Gezondheid en Geluk voorop in de Achterhoek’.
- Regionale nota gezondheid ‘Samen langer gelukkig en gezond leven in de Achterhoek’.

Doelstellingen

Om gezondheid en geluk te bevorderen bieden we signalerende en preventieve activiteiten die van invloed zijn op gezondheid en welzijn. Het regionaal preventieakkoord is onze leidraad.

Activiteiten

Deelname regionaal preventie akkoord

We zijn sinds 2020 aangesloten bij het regionale preventieakkoord 'Gezondheid en Geluk voorop in de Achterhoek' (2020-2030). Speerpunten zijn:
bewegen, Achterhoek Rookvrij, minder overmatig alcoholgebruik, middelengebruik bespreekbaar maken, gezonde voedingskeuzes, ‘Iedereen doet mee’ en de basis op orde. Bij deze speerpunten horen activiteiten en campagnes die dit alles onder de aandacht brengen van onze inwoners.

Kwaliteit (toelichting)
Sinds januari 2023 is het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) ondertekend door gemeenten, GGD’en, zorgverzekeraars en het ministerie van VWS. Zij zetten gezamenlijk in op een gezond en actief leven met een stevige sociale basis. Het GALA beoogt preventie op een hoger plan te tillen, zodat onze inwoners gezonder blijven en zorgkosten beheersbaar blijven. Het GALA zet breed in; het lokale preventieakkoord maakt deel uit van het GALA en vervalt als afzonderlijk beleidsdocument. Winterswijk onderschrijft de doelen van het GALA en het overgrote deel van de huidige preventie-inzet sluit hierop aan. Onze speerpunten zijn: veerkracht en weerbaarheid 0-100, leefstijl 0-100 en opvoeding.

In 2024 werken we nog steeds aan het GALA met behulp van de subsidie. Deze vragen we aan bij het ministerie van VWS voor 2023-2026. Een deel van de GALA-middelen wordt ook regionaal ingezet. Dit zijn vijf ketenaanpakken: Obesitas kinderen, Obesitas volwassenen, Valpreventie, Kansrijke start en Welzijn op recept. We zijn in 2024 volop bezig met het vormgeven van de lokale aanpak van de ketenaanpakken Obesitas kinderen, Obesitas volwassenen en Valpreventie, met ondersteuning van de GGD NOG.
GALA hangt samen met het Integraal Zorgakkoord (IZA), vanuit die gelden zetten we in de Achterhoek regionaal in op preventie. In het Regioplan Achterhoek stellen de Achterhoekse zorgpartijen, gemeenten, zorgverzekeraar Menzis en andere maatschappelijke organisaties vast wat de belangrijkste opgaven zijn op basis van de uitgangspunten in het Integraal Zorgakkoord (IZA). Regionale samenwerking en gezamenlijke aanpak zijn nodig om de zorg toegankelijk, betaalbaar en kwalitatief hoog te houden.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
GALA loopt van 2023 tot en met 2026.

Tijd (indicator)

Uitvoeren projectplan in het kader van het GALA (gezond en actief leven akkoord)
We geven uitvoering aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Dit programma focust op preventie en gezondheid via sport en beweging, gezondheid en het versterken van de sociale basis. Gemeenten, de GGD, zorgverzekeraars en het ministerie maken onderdeel uit van het akkoord.

Kwaliteit (toelichting)
Momenteel wordt uitvoering gegeven aan het projectplan in het kader van GALA 2023 tot en met 2026. Dit plan wordt gefinancierd door de Specifieke Uitkering GALA (SPUK GALA). Omdat de bestaande preventieve activiteiten in Winterswijk een goede aansluiting hebben bij de doelen van het GALA, wordt een groot deel van de bestaande preventieve activiteiten hiermee gefinancierd. Momenteel wordt verkend hoe de resterende middelen het beste kunnen worden ingezet, conform de eisen die het GALA stelt.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het uitvoeringsplan GALA bestaat uit verschillende onderdelen. Deze lopen tot 2025 of 2026.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We sturen op behoud van zorgaanbod en voorzieningen.

Activiteiten

Lobby voor het behoud van het SKB

Het SKB is onmisbaar in het zorgaanbod van Winterswijk en de regio. Daarom zetten we ons tot het uiterste in om een volwaardig ziekenhuis te behouden.

Kwaliteit (toelichting)

Wij zetten, middels lobby en het gebruik van politieke lijnen richting Den Haag en andere betrokken partijen, in op het behoud van het SKB als een volwaardig ziekenhuis. De regionale rol/functie en het belang van het behoud van het SKB blijven we onder de aandacht brengen. Dit om de nabijheid en de kwaliteit van zorg voor inwoners in de Oost-Achterhoek voor de toekomst te borgen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Dit is een continu proces.

Tijd (indicator)

Trends en ontwikkelingen

Landelijk is er steeds meer aandacht voor preventie en gezondheid. Zo zijn er eind 2022 en begin 2023 twee akkoorden gesloten: het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond & Actief Leven Akkoord (GALA). Het IZA richt zich op een toekomstbestendige zorg: goede, toegankelijke en betaalbare zorg. Dat lukt niet zonder verdere investering in preventie en gezondheid (GALA). Preventie is voor een deel een gemeentelijke opgave.
Gemeenten en zorgverzekeraars werken samen aan het IZA, stellen een regiobeeld op om te komen tot een regionaal integraal plan. Transitiemiddelen van het Rijk zorgen voor de benodigde financiering om de omslag te kunnen maken van zorg naar gezond leven. Het GALA focust op preventie en gezondheid via sporten en bewegen, gezondheid en het versterken van de sociale basis. Dat is de verantwoordelijkheid van gemeenten. Het Rijk stelt gedurende 3 jaar zogenaamde SPUK-middelen (specifieke uitkering) beschikbaar, voor zowel bestaande als nieuwe preventieactiviteiten.
De SPUK is toegekend en we zijn zowel lokaal als regionaal aan de slag met de uitvoering.
Daarnaast zijn er vijf domein-overstijgende ketenінterventies, die gemeenten en zorgverzekeraars samen moeten organiseren en inrichten. Hiervoor wordt een regioplan opgesteld. Het gaat om Kansrijke start, Gecombineerde leefstijl interventies, Kinderen met overgewicht, Valpreventie en Welzijn op recept. Dit alles zijn bewezen interventies die we nu al uitvoeren, maar in het kader van GALA voortzetten.

1.2 Maatschappelijke ondersteuning

Ambitie

We zetten in op een goede fysieke en sociale infrastructuur waarbij zorgplicht, een dekkend zorglandschap en een minimale sociale basis uitgangspunt zijn. Daarnaast

hebben we zorg ingekocht die kwalitatief goed en betaalbaar is en die stimuleert tot zorginnovatie en samenwerking.
Relevante documenten:

- Beleidsplan ‘Meedoen in Winterswijk’.
- Integrale Verordening sociaal domein.
- Samen aan het Stuur (integrale samenwerking sociaal domein).
- Beoordelingskader Wonen met zorg 2020-2023.
- Agenda Sociaal domein.

Doelstellingen

We zorgen voor een sterke sociale basis met laagdrempelige voorzieningen en streven naar het normaliseren van de hulp van onze inwoners.

Activiteiten

Realisatie overgang beschermd wonen

Voor Opvang en Bescherming verschuiven er taken van centrumgemeente Doetinchem naar lokale gemeenten. In eerste instantie worden we verantwoordelijk voor de cliënten beschermd wonen. Hiermee wordt de beweging van beschermd wonen naar een beschermd thuis en dus een inclusieve samenleving, verder vormgegeven.

Kwaliteit (toelichting)
De overgang van taken en budgetten van centrumgemeente naar lokale gemeenten is weer uitgesteld. Nu tot 2026. De decentralisatie is een volgende stap in de beweging van beschermd wonen naar een beschermd thuis. Concreet betekent dit besluit dat alle gemeenten vanaf 2026 voor nieuwe cliënten de middelen voor beschermd wonen ontvangen op basis van een objectief verdeel- en ingroeimodel. In aanloop naar de invoering van het woonplaatsbeginsel per 2026, voeren de Achterhoekse gemeenten al wel zelf de toegang uit voor beschermd wonen. Dit doen we in samenwerking met de centrumgemeente Doetinchem. Het doel is om zoveel mogelijk in te kunnen zetten op beschermd thuis.
Inwoners met GGZ-problematiek blijven steeds langer thuis wonen, soms zonder passende ondersteuning (zorgmijders). De complexiteit van problematiek op het gebied van Veiligheid en Zorg in relatie tot de Wet verplichte ggz neemt hierdoor toe.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De decentralisatie is uitgesteld tot 2026. De planning wordt aangepast aan de besluitvorming van het Rijk.

Tijd (indicator)

Arbeidsmatige dagbesteding is een algemene voorziening

Samen met Fijnder werken we toe naar een arbeidsmatige dagbesteding voor cliënten die niet meer leerplichtig zijn en de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt.

Kwaliteit (toelichting)

Het bestuur van Fijnder heeft besloten te stoppen met het aanbieden van arbeidsmatige dagbesteding als algemene voorziening op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Uit de evaluatie is namelijk gebleken de inwoner meer gebaat is bij een op maat gemaakt traject, omdat inwoners verschillen in interesse en behoeften hebben.
Wel blijft het mogelijk om onze inwoners een maatwerkvoorziening aan te bieden. In gesprek met de inwoner zal het traject op basis van de huidige dienstverlening en infrastructuur van Fijnder worden vormgegeven. De kosten komen dan (blijvend) ten laste van de Wmo.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Deze activiteit is stopgezet met ingang van oktober 2024.

Tijd (indicator)

Inloopvoorzieningen als algemene voorziening doorontwikkelen

Voor kwetsbare inwoners is een goede fysieke én sociale infrastructuur belangrijk om langer zelfstandig en gezond thuis te kunnen wonen. Goede inloopvoorzieningen leveren een belangrijke bijdrage aan ontmoeting en het voorkomen van eenzaamheid.

Kwaliteit (toelichting)
De beweging naar algemene voorzieningen is een belangrijk aspect van het sociaal domein, waarbij we streven naar toegankelijke en passende ondersteuning voor onze inwoners. In 2025 onderzoeken we hoe we het aanbod van inloopvoorzieningen kunnen verbreden, zodat we nog meer een verschuiving van maatwerk naar algemeen kunnen realiseren. Denk bijvoorbeeld aan dagbesteding zonder indicatie voor ouderen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De beweging en doorontwikkeling is een continu proces.

Tijd (indicator)

Actualiseren van de visie voor het sociaal domein

We werken aan een visie voor het sociaal domein. Naar verwachting wordt die in het tweede kwartaal van 2024 opgeleverd. Daarna volgt de visie op de positionering en werkwijze van de lokale toegang tot het sociaal domein (onder andere De Post). Die verwachten we in het vierde kwartaal van 2024 gereed te hebben.

Kwaliteit (toelichting)
Het sociaal domein is geëvalueerd. Daarna worden een nieuwe, geactualiseerde visie en een uitvoeringsplan opgesteld. De actualisatie van de visie van De Post wordt hierin meegenomen. Het voorstel is om de uitvoering en samenwerking af te

stemmen op dat wat voor het behalen van onze doelen (zoals die in de nieuwe visie worden vastgesteld) het meest optimaal is.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De visie sociaal domein wordt in de raad van januari 2025 behandeld.

Tijd (indicator)

Doelstellingen
Zorgkosten beheersbaar houden
Activiteiten
Monitoren resultaten nieuwe inkoop Wmo
We ontwikkelen een monitoringssysteem voor Wmo- en jeugdhulp. Zo werken we aan een 'real time dashboard' om een beter inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de kosten van indicaties.

Kwaliteit (toelichting)
Regionaal zijn afspraken gemaakt over de wijze van monitoring van de resultaten van onze transformatiedoelen, en de manier waarop wij hiervan een lerende cyclus kunnen maken. Op deze manier doen we meer recht aan onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor Wmo- en jeugdhulp. Voor de monitoring willen we zoveel mogelijk gebruikmaken van de instrumenten die zorgaanbieders en gemeenten al (moeten) gebruiken. De monitor en leercyclus starten binnenkort als pilot van enkele gemeenten en zorgaanbieders.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De monitor wordt in 2025 uitgebouwd naar alle gemeenten en zorgaanbieders.

Tijd (indicator)

Instroom tweedelijns Wmo beperken
Als gemeente willen we meer sturing op de uitgaven voor de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), onder andere huishoudelijke hulp en zorg voor ouderen. De standaardindicatie voor hulp bij huishouden is twee uur.

Kwaliteit (toelichting)
In 2024 zien we een geleidelijke daling van het gemiddeld aantal uren huishoudelijke ondersteuning per cliënt.
In oktober heeft het college besloten om vanaf begin 2025 Herstelgerichte Ondersteuning als nieuwe maatwerkvoorziening in de Wmo in te zettten. Met deze Herstel gerichte ondersteuning wordt ingezet op het versterken van de fysieke kracht van inwoners waardoor zij langer zelfredzaam blijven. Door de groepsgerichte aanpak wordt tevens gewerkt aan het versterken van sociale contacten. De implementatie hiervan vindt plaats in het laatste kwartaal van 2024. Onderdeel

hiervan is het scholen van medewerkers sociaal team, consulenten en fysiotherapeuten.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het verlagen van het gemiddelde aantal ingezette uren is een continu proces.

Tijd (indicator)

We zetten in op zorgvernieuwing en de toepassing van innovatieve concepten
Samen met andere partijen werken we aan een transformatie van de zorg.

Kwaliteit (toelichting)
Transformatie van de zorg houdt onder meer in dat we in de inkoopsystematiek hebben opgenomen dat zorgaanbieders ruimte hebben om te innoveren en hiertoe worden gestimuleerd. We zijn met aanbieders in gesprek over innovatie en transformatie.
In onze nieuwe visie sociaal domein die uitgevoerd gaat worden in 2025, is innovatie van de zorg eveneens een belangrijk onderwerp.
Ook andere partijen stimuleren we om samen met ons te innoveren. Hierbij is ook aandacht voor onze eigen uitvoering van zorg.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Dit is een voortdurend proces.

Tijd (indicator)

Programma Zorg voor de Toekomst
De kosten in het sociaal domein zijn de afgelopen jaren snel opgelopen. Om ook in de toekomst zorg en ondersteuning van onze inwoners te kunnen blijven leveren, is beheersing van deze kostenstijging noodzakelijk. We gaan daarom een aantal maatregelen treffen die inzetten op het zoveel mogelijk normaliseren van problemen, het vergroten van de zelfredzaamheid van onze inwoners en het versterken van onze opdrachtgevende rol richting onze aanbieders en samenwerkingsverbanden. Daarnaast optimaliseren we onze werkprocessen.

Kwaliteit (toelichting)
Om de kosten van het sociaal domein beheersbaar te houden en niet terug te dringen is het van belang om de instroom beheersbaar te houden. Dit kunnen we doen door de contacten met verwijzers te intensiveren en het professionaliseren van het OT-team om tot een integrale samenwerking te komen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Continue proces.

Tijd (indicator)

Trends en ontwikkelingen

Clientondersteuning

De bekendheid van cliëntondersteuning in Winterswijk blijft achter. Graag willen we de bekendheid en het effect van cliëntondersteuning in onze gemeente versterken. We hebben hiervoor een subsidie (SPUK) aangevraagd, waarmee we in de komende 2 jaar invulling kunnen geven aan deze versterking. Te denken valt aan het lokaal, dichterbij de inwoner, organiseren van deze ondersteuning, waardoor deze laagdrempeliger toegankelijk wordt.

Krachtig ouder worden

Ouderen moeten langer zelfstandig blijven wonen. Mensen die ouder worden krijgen vaak te maken met fysiek ongemak, waardoor het participeren en het zelfstandig voeren van een huishouden steeds lastiger wordt. Nu wordt dan overnemende hulp of een hulpmiddel vanuit de Wmo toegekend. Uit onderzoek is gebleken dat hiermee vaak de fysieke achteruitgang versneld wordt. We gaan onderzoeken of we met een andere vorm van ondersteuning hierop in kunnen spelen, met als doel het verbeteren van de fysieke zelfredzaamheid van ouderen, passend bij de doelstellingen van de Wmo en de principes vanuit Positieve Gezondheid.

Actieplan Dak- en thuisloosheid

Het Nationaal Actieplan Daklоosheid zet in op een andere manier van kijken naar en omgaan met daklоosheid. Het plan stelt de ambitie om daklоosheid in Nederland fors en structureel terug te dringen. Centrumgemeente Doetinchem heeft hierop een bestuursopdracht huisvesting voor dak- en thuislozen vastgesteld. Als start is er een telling gedaan. Totaal zijn er in onze regio 264 dak- en thuisloze volwassenen geteld. In het rapport zijn vier adviezen gegeven om deze met de regiogemeenten op te pakken. Hier zullen we het komende jaar mee aan de slag gaan.

1.3 Jeugd

Ambitie

Gelijke kansen voor ieder kind. Alle kinderen moeten veilig, gezond en kansrijk in Winterswijk kunnen opgroeien.

Relevante documenten:

- Beleidsplan sociaal domein ‘Meedoen in Winterswijk’.
- Integrale Verordening sociaal domein.
- Samen aan het Stuur (integrale samenwerking sociaal domein).
- Agenda sociaal domein.

Doelstellingen

Door de zorg zoveel als mogelijk te normaliseren, beperken we de instroom in geïndiceerde voorzieningen

Activiteiten

Instroom van jeugdige cliënten naar tweedelijnszorg neemt af

We treffen een aantal maatregelen om de instroom in de jeugdzorg te beperken.

Kwaliteit (toelichting)

Als voorliggende voorziening is gestart met de inclusieve buitenschoolse opvang (bso). Naar aanleiding van de positieve uitkomsten van de evaluatie van de inclusieve bso, is deze opvang omgezet naar een structurele voorziening.

In 2025 werken we aan verschillende mogelijkheden om de instroom in de jeugdhulp te verminderen, door het verkorten van zorgtrajecten en een snellere uitstroom waar

dat verantwoord is. Waar mogelijk zoeken we oplossingen in het preventieve veld en maken we geen gebruik van geïndiceerde zorg. We zetten in op het inrichten van een lokale regietafel waar partners samen naar de beste oplossing voor de jeugdige zoeken.
Daarnaast hebben gemeenten, naar aanleiding van de Hervormingsagenda Jeugd, de taak om zelf ook zwaardere en langdurige hulp te gaan bieden. Daarom onderzoeken we welke vormen van jeugdhulp we zelf kunnen bieden en wat dat van onze organisatie vraagt.
Samen met maatschappelijke organisaties bieden we jongeren in 2025 programma's aan om hun mentale veerkracht te vergroten. Dat doen we onder andere door het versterken van het echtscheidingsloket, omdat complexe echtscheidingen een belangrijke oorzaak zijn van problematiek bij jeugdigen. In circa 70% van de jeugdbeschermingszaken speelt een complexe echtscheiding een rol. We zien daarvoor in het preventieve veld een belangrijke taak weggelegd voor het echtscheidingsloket. We willen deze meer bekendheid en een actievere rol geven.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het beperken van de instroom in de jeugdhulp vraagt meerdere jaren.

Tijd (indicator)

Opvangvoorziening voor kinderen met een zorgvraag
De opvang voor kinderen met een zorgvraag is gestart met het zoeken naar een oplossing voor de groep kinderen tussen de acht en twaalf jaar met een zorgvraag. Er is een pilot geweest voor buitenschoolse opvang (bso) voor alle kinderen met en zonder zorgvraag.

Kwaliteit (toelichting)
De inclusieve buitenschoolse opvang (bso) is een voorliggende voorziening waar ook kinderen met een zorgvraag terecht kunnen voor opvang. Dit biedt ouders de mogelijkheid om buitenshuis te werken en zorgt voor meer stabiliteit en rust in het gezin. De inclusieve bso is in de Hervormingsagenda Jeugd opgenomen als goed voorbeeld van een voorliggende voorziening waarmee kosten op tweedelijns zorg bespaard kunnen worden . Naar aanleiding van de positieve uitkomsten uit de evaluatie van de inclusieve bso in 2023, is de inclusieve bso structureel opgenomen in de begroting van 2025-2028.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De inclusieve buitenschoolse opvang is vanaf 2025 structureel.

Tijd (indicator)

Hervormingsagenda Jeugd

Het doel van de Hervormingsagenda Jeugd is om de kwaliteit en effectiviteit van de jeugdzorg te verbeteren en de kosten te beheersen. Hiervoor zetten we in op preventie en stevige lokale teams.

Kwaliteit (toelichting)
In de Hervormingsagenda Jeugd is afgesproken dat de Jeugdwet wordt ingeperkt. De minder zware problematiek kan dan worden opgelost in het voorliggende veld en door middel van preventie. Die opdracht ligt bij de gemeenten. We gaan daarvoor de sociale basis (voorliggende voorzieningen en het sociale netwerk) versterken, evenals de gemeentelijke toegang tot ondersteuning. Deze werkzaamheden duren meerdere jaren, we starten in 2025. Daarnaast onderzoeken we welke hulp we zelf kunnen bieden en welke organisatie daar bijpast. De doelen uit de Hervormingsagenda Jeugd zijn ook van invloed op de keuzes die we maken bij de op te stellen Visie sociaal domein.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd vraagt meerdere jaren.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Om zorgkosten te beheersen en het zorgaanbod beter af te stemmen, sturen we met de inkoop op zorgvernieuwing met behoud van kwaliteit en op partnerschap met onze zorgaanbieders.

Activiteiten

Monitoren resultaten nieuwe inkoop jeugd

We evalueren en monitoren de inkoop van Wmo- en jeugdhulp.

Kwaliteit (toelichting)
Regionaal zijn er afspraken gemaakt over de wijze van monitoring van de resultaten van onze transformatiedoelen, en de manier waarop wij hiervan een lerende cyclus kunnen maken. Op deze manier doen we meer recht aan onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor Wmo- en jeugdhulp. Voor de monitoring willen we zoveel mogelijk gebruikmaken van de instrumenten die zorgaanbieders en gemeenten al (moeten) gebruiken. De monitor en leercyclus starten binnenkort als een pilot van enkele gemeenten en zorgaanbieders.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
In 2025 wordt de pilot verder uitgebouwd naar alle gemeenten en zorgaanbieders.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Zorgen dat ouders goed voor hun kinderen kunnen zorgen

Activiteiten

Inzet Preventie Platform Jeugd

Om ouders te ondersteunen, biedt het Preventie Platform Jeugd (PPJ) hulp op het gebied van (opvoedings)ondersteuning en preventie. Het PPJ ontwikkelt preventieprogramma's voor verschillende (opvoedings)thema's, zoals kind en armoede, kind en scheiding, omgaan met alcohol en drugs, weerbaarheid en veerkracht.

Kwaliteit (toelichting)

In april 2023 is een onderzoek gestart naar het functioneren van het Preventie Platform Jeugd (PPJ). Dit omdat het PPJ ooit als pilot is gestart en we kritisch moeten (blijven) kijken of het PPJ op de huidige manier doorgaat of dat aanpassingen gewenst zijn.
Dit onderzoek is inmiddels afgerond. Daaruit bleek dat de doelen voor het effectief inzetten van jeugdpreventie voor een groot deel worden bereikt. Op het onderdeel 'bereik' (deelname) zijn er nog aandachtspunten: de zichtbaarheid en laagdrempeligheid behoeft verbetering. Ook in de uitvoering en samenwerking met professionals liggen nog verbeterpunten, met name in de samenwerking met het onderwijs.
Naar aanleiding van de aandachtspunten is er op hoofdlijnen een nieuwe structuur vastgesteld en deze wordt momenteel verder geconcretiseerd. Hierbij wordt ook gekeken welke preventieve activiteiten en werkoverleggen een effectieve bijdrage leveren, en welke kunnen vervallen of anders/elders kunnen worden belegd. Zo wordt de functie van projectleider vervangen door een coördinator. Deze krijgt onder andere de taak om de kwaliteit en effectiviteit te monitoren en te optimaliseren. Ook moet de coördinator de zichtbaarheid vergroten, om meer inwoners te bereiken. Daarnaast wordt de werkgroepenstructuur afgeschaft, wat leidt tot minder overleg en meer inzet van interventies. In 2025 moet de nieuwe structuur voltooid zijn.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 moet de nieuwe structuur staan.

Tijd (indicator)

Trends en ontwikkelingen

- Inkoop Wmo- en jeugdhulp: In 2024 starten we met de Achterhoekse gemeenten met een nieuw inkooptraject voor Wmo- en jeugdhulp. De nieuwe inkoop moet op 1 januari 2026 geïmplementeerd zijn.
- Essentiële Functies: We werken met alle Gelderse gemeenten samen aan het verwerven van de zogenaamde Essentiële Functies voor jeugdhulp. Dit betreft de hoogspecialistische jeugdhulp met verblijf, waarvoor we in de Achterhoek te weinig cliënten hebben om dit goed te borgen. Per 1 januari 2025 moeten de nieuwe overeenkomsten in werking treden.

- Hervormingsagenda: De komende jaren moeten de gemeenten gaan werken aan de opdrachten die in de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 opgenomen zijn. De speerpunten voor de komende tijd zijn: het normaliseren van de ondersteuning waarbij de oplossing meer in de preventieve sfeer wordt gezocht, de doorontwikkeling van de stevige lokale teams, het vormen van een gemeenschappelijk regeling en het nieuwe inkooptraject.

Financiële afwijkingen programma 1

Baten en Lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Prognose 1 2024	Prognose 2 2024	Mutaties Prognose 2 2024
Baten			
1.1 Volksgezondheid			
7.1 Volksgezondheid	**527**	**527**	**0**
1.2 Maatschappelijke ondersteuning			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**13.487**	**13.586**	**99**
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	**0**	**80**	**80**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**8**	**8**	**0**
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	**223**	**243**	**20**
6.81A Beschermd wonen (WMO)	**0**	**0**	**0**
Totaal 1.2 Maatschappelijke ondersteuning	**13.718**	**13.917**	**199**
Totaal Baten	**14.244**	**14.443**	**199**
Lasten			
1.1 Volksgezondheid			
7.1 Volksgezondheid	**2.014**	**2.014**	**0**
1.2 Maatschappelijke ondersteuning			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**15.461**	**15.509**	**47**
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	**1.863**	**1.960**	**98**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**1.347**	**1.297**	**-50**
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	**3.737**	**3.807**	**70**
6.71B Begeleiding (WMO)	**4.041**	**4.041**	**0**
6.81A Beschermd wonen (WMO)	**87**	**87**	**0**
Totaal 1.2 Maatschappelijke ondersteuning	**26.536**	**26.701**	**165**
1.3 Jeugd			
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	**22**	**22**	**0**
6.72A Jeugdhulp begeleiding	**3.433**	**3.683**	**250**
6.72B Jeugdhulp behandeling	**2.141**	**2.471**	**330**
6.73A Pleegzorg	**360**	**290**	**-70**
6.73B Gezinsgericht	**920**	**1.640**	**720**
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	**3.219**	**2.239**	**-980**
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	**184**	**194**	**10**
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	**387**	**397**	**10**
6.82A Jeugdbescherming	**609**	**379**	**-230**
6.82B Jeugdreclassering	**55**	**15**	**-40**
Totaal 1.3 Jeugd	**11.329**	**11.329**	**0**
Totaal Lasten	**39.879**	**40.044**	**165**
Onttrekkingen			
1.2 Maatschappelijke ondersteuning			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**0**	**55**	**55**
6.81A Beschermd wonen (WMO)	**0**	**0**	**0**
Totaal 1.2 Maatschappelijke ondersteuning	**0**	**55**	**55**
Stortingen			
1.2 Maatschappelijke ondersteuning			
6.81A Beschermd wonen (WMO)	**0**	**611**	**611**
Gerealiseerd resultaat	**-25.634**	**-26.156**	**-522**

Volksgezondheid

Er zijn geen mutaties geweest.

Maatschappelijke ondersteuning

Het voordeel van € 199.000 bij de baten wordt als volgt verklaard.

• Hogere baten eigen bijdragen Wmo	€ 20.000 V
• Rijksmiddelen Onderwijsroute	€ 99.000 V
• Rijksmiddelen Versterking cliëntondersteuning	€ 50.000 V
• Provinciale subsidie Dorpendeal Meddo	€ 30.000 V

De Eigen Bijdragen Wmo 2024 vallen hoger uit dan in 1e instantie was begroot.
Vanuit het Rijk hebben naast het reguliere budget voor de Onderwijsroute (SPUK) over 2024 ook nog een nabetaling ontvangen over 2023. In de 2023 waren achteraf gezien de werkelijke uitgaven fors hoger dan het in 2023 ontvangen Rijksbudget.
We hebben een specifieke uitkering (SPUK) Versterking cliëntondersteuning aangevraagd en ook toegekend gekregen.
Voor de Dorpendeal Meddo hebben we een provinciale subsidie toegekend gekregen, die in meerdere jaren wordt uitgekeerd. In 2024 gaat het om een bedrag van € 30.000.
Het nadeel van € 165.000 aan de lastenkant wordt grotendeels als volgt verklaard.

• Verhoging uitgaven Onderwijsroute	€ 26.000 N
• Verhoging uitgaven versterking cliëntondersteuning	€ 50.000 N
• Verhoging uitgaven Dorpendeal Meddo	€ 65.000 N

Zoals al bij de baten aangegeven hebben we voor de Onderwijsroute en de versterking cliëntondersteuning een SPUK ontvangen. Het uitgangspunt hierbij is dat de ontvangen Rijksmiddelen ook volledig aan de lastenkant worden opgevoerd.
De uitgaven voor de Dorpendeal Meddo worden gedeeltelijk gefinancierd door de hierboven genoemde Provinciale subsidie en voor het overige deel uit de bestemmingsreserve Sociaal Domein. Deze bestemmingsreserve kan ingezet worden als partijen met innovatieve ideeën komen.

Jeugd

Er zijn geen mutaties geweest.

Onttrekkingen en toevoegingen reserves

Voor de Dorpendeal Meddo wordt een bedrag van € 55.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve Sociaal Domein.
Op 12 juli jl. heeft de gemeente Winterswijk een brief ontvangen van de gemeente Doetinchem met als onderwerp 'Afrekening 2023 regiobudget'. De gemeente Doetinchem is centrumgemeente Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen. Zij ontvangen hiervoor een rijksbudget waaruit de kosten voor kwetsbare inwoners gefinancierd worden. Inwoners die, als gevolg van psychische /psychiatrische problematiek in combinatie met financiële en/of verslavingsproblemen, niet in staat zijn zelfstandig te wonen, kunnen in aanmerking komen voor een indicatie Beschermd wonen. Maatschappelijke opvang biedt opvang aan inwoners die om diverse redenen dakloos (dreigen te) worden of dakloos zijn geraakt. Naast fysieke opvang wordt er ook ingezet op preventieve maatregelen om te voorkomen dat inwoners dakloos raken.
In 2023 was er sprake van een overschot van rijksmiddelen. De gemeente Doetinchem heeft besloten dit overschot te verdelen over de acht gemeenten. Uw college adviseert de Raad bij de tweede voortgangsrapportage 2024 voor te stellen om dit ontvangen overschot van € 610.715 onder te brengen in een nieuw te vormen bestemmingsreserve. Dit in verband met de extra taken die op de gemeente afkomen voor deze kwetsbare inwoners.
Op korte termijn wordt de Achterhoekse visie Nationaal Plan Dak- en thuislozen voorgelegd aan het college. In dit plan wordt nadrukkelijk gewezen op de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de opvang van deze kwetsbare inwoners.

Programma 2 Meedoen in Winterswijk

Inleiding

Dit programma is uitgewerkt in vier onderdelen: meedoen met sport, cultuur, onderwijs en werk.
Programma 2 sluit daarmee aan op programma 1, waarin het vooral gaat om meedoen op het gebied van welzijn en gezondheid.
De kracht van sport, cultuur en verenigingen
Cultuur verrijkt, brengt mensen samen en verbindt: een belangrijke factor voor welzijn. We zetten in op de verbinding tussen kunst, cultuur, onderwijs en het sociaal domein.
Sport zorgt voor preventie, ontspanning en een gezond leven. Samen met cultuur heeft sport een positieve invloed op de persoonlijke ontwikkeling. Wij waarderen dat en dragen hieraan bij.
Bestaanszekerheid
Het hebben van werk en daarmee het meedoen in de samenleving, draagt in hoge mate bij aan het welzijn en het voorkomen van armoede. We ondersteunen de weg naar een reguliere baan, rekening houdend met de kwetsbaarheid en ontwikkelkansen.
Onderwijs voor iedereen
Gelijke kansen betekent soms ongelijk investeren; passend en bereikbaar onderwijs is essentieel. Voor gelijke kansen werken we samen met onderwijs en verenigingen.

2.1 Cultuur

Ambitie

Cultuur verrijkt, brengt mensen samen en verbindt. Cultuur is een belangrijke factor voor het welzijn en de persoonlijke ontwikkeling van onze inwoners. Cultuur draagt ook bij aan een aantrekkelijke fysieke omgeving. Het is daarmee ook een belangrijke

drager van onze toeristische alsook de economische sector. We willen cultuur behouden en waar mogelijk versterken.
Relevante documenten:

- Cultuurnota.
- Museumvisie.
- Erfgoednota ‘Wi-j doet ’t samen’.
- Beleidsnota ‘Archeologische monumentenzorg in de gemeente Winterswijk’.
- Beleidsnota ‘Aardkundige waarden in Winterswijk’.
- Kerkenvisie Oost Achterhoek.

Doelstellingen

Combineren van voorzieningen waar mogelijk

Activiteiten

Cultuurnota 2024 (in begroting onder activiteit 'toekomstvisie voorzieningen')

We willen onze voorzieningen op het gebied van kunst & cultuur behouden en versterken. Voorbeelden zijn de bibliotheek, de schouwburg, de musea, het instituut voor kunst & cultuur Boogie Woogie en het amateurverenigingsleven. Ze vormen onze huidige lokale, culturele infrastructuur en zijn van artistieke, maatschappelijke, sociale en economische waarde.
Om onze voorzieningen in stand te kunnen houden, is passende huisvesting noodzakelijk. De komende jaren is naar verwachting onvoldoende geld beschikbaar voor grote investeringen in nieuwbouw. Daarom is geld gereserveerd voor noodzakelijke reparaties en renovaties aan de panden van onder andere Boogie Woogie en theater de Storm.

Kwaliteit (toelichting)
In januari 2024 heeft de raad de Startnotitie Cultuurnota vastgesteld. Hierin zijn trends en ontwikkelingen, speerpunten en het proces naar de nieuwe Cultuurnota vastgesteld. Het participatietraject is afgerond. Op dit moment werken we aan de concept nota.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
We koersen, conform de planning in de Startnotitie, nog steeds op besluitvorming in de raad over de nieuwe Cultuurnota in het vierde kwartaal 2024.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Inzetten op behoud en ontwikkeling van (fysiek) erfgoed

Activiteiten

Uitvoeringsagenda erfgoednota 'Wi-j doet 't samen'

We voeren ons erfgoedbeleid samen met de gemeenten Aalten en Oost Gelre uit.

Kwaliteit (toelichting)
Implementatie Omgevingswet en Verdrag van Faro (wettelijke taken)
We hebben het afgelopen jaar gewerkt aan het project ‘De verhalenfabriek’. In de gebiedsbiografieën hebben we voor de twee pilotgebieden Meddo en Centrum gekeken naar erfgoed in de breedste zin van het woord, zoals archeologie,

aardkundige waarden en landschap. De resultaten van het pilotgebied Meddo hebben we in de buurtschap gedeeld waarbij we tevens een werksessie hebben gedaan in de toepassing van de kwaliteiten bij ruimtelijke ontwikkelingen als erftransities. Hiervoor hebben we en stappenplan opgesteld die in lijn is met de omgevingswet en de interne werkprocessen. Dit alles is nu te lezen op de nieuwe op de website: https://werkaanwinterswijk.nl/erfgoed/default.aspx
Actualisering beleidsnota Erfgoed Oost Achterhoek
We voeren ons erfgoedbeleid en uitvoeringsagenda samen uit met de gemeenten Aalten en Oost Gelre. De afgelopen periode hebben we een netwerk en kennisdag georganiseerd in de vorm van de Erfgoeddag op landgoed Het Vriezenhuis, verder zijn we met diverse partijen in het erfgoedveld in gesprek om op te halen wat trends en ontwikkelingen zijn en waar de behoeftes liggen voor de volgende periode (2025-2028).
Ondertussen voeren we het huidige beleid uit met onder meer de keukentafelgesprekken voor het verduurzamen van monumenten en de onderhoudssubsidieregeling voor gemeentelijke monumenten. We hebben nieuwe monumenten aangewezen , faciliteerde projecten als 'De tijdreis door Winterswijk' en educatieproject De Ramp met de Phoenix.. Verder publiceren we het volgende deel in de erfgoedreeks.
Cultuur en Erfgoedpact Achterhoek
We blijven actief deelnemen aan het regionale Cultuur en Erfgoedpact Achterhoek. Voor de projecten uit 2024
zie: https://www.cultuurerfgoedachterhoek.nl/projecten?gemeente_id=8&year=2024

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Cultuur en Erfgoedpact Achterhoek
In 2025 wordt een nieuw pact gesloten met de provincie Gelderland.

Tijd (indicator)

Trends en ontwikkelingen
Landelijke ontwikkeling is dat er meer aandacht is voor cultuur in de regio (VNG propositie Samen Cultuur borgen en advies Toegang tot cultuur van Raad voor Cultuur).
Het Rijk ziet de grote meerwaarde van cultuurbeoefening door amateurs. Met de totstandkoming van een Nationaal Akkoord Amateurkunst wil het Rijk inzetten op een structurele, samenhangende aanpak van de ondersteuning van amateurkunstgroepen. In 2024 is een pilotjaar uitgezet.
Vanuit het Rijk wordt ingezet op de waarde van kunst & cultuur binnen het sociaal domein. Er is steeds meer bewijs voor de positieve effecten van kunst en cultuur op gezondheid. Samenwerkingen tussen de culturele en creatieve sector en het sociaal domein worden gestimuleerd. Voorbeelden: GALA en IZA.

2.2 Sport

Ambitie
Sport moet voor iedereen betaalbaar en toegankelijk zijn. Daarom verbinden we sport aan de inclusie agenda. Sport levert een belangrijk aandeel in preventiedoelen. We stimuleren mensen die weinig tot niet actief zijn, tot meer bewegen.
Relevante documenten:

- Sportnota.
- Lokaal sportakkoord.
- Regionaal sportakkoord.
- Onderzoek 'Financiering sport in Winterswijk’.

Doelstellingen

Het stimuleren van mensen tot (meer) beweging

Activiteiten

Uitvoeren activiteiten Achterhoek in beweging en lokaal sportakkoord

Achterhoek in Beweging is een netwerk van mensen en organisaties die sport en bewegen inzetten voor een inclusieve samenleving en een gezonde en uitdagende leefomgeving.
Het lokale sportakkoord 'Samen actief in Winterswijk' voeren we samen met onze sportverenigingen en maatschappelijke organisaties uit.

Kwaliteit (toelichting)
Samen met Achterhoek in Beweging stimuleren we sport, bewegen en een gezonde leefstijl onder de inwoners. In het regionale Beweeg- en Sportakkoord zijn de ambities vastgelegd. In 2024 wordt prioritering aangebracht in de thema's. Het gaat hierbij om inclusie en diversiteit, vaardig in bewegen, vitaal en veilig sportklimaat, maatschappelijke waarde van topsport en sport en preventie.
Lokaal wordt intensiever intern (sociaal domein, gezondheid, sport/cultuur, onderwijs, openbare ruimte) de verbinding gemaakt door middel van onze buurtsportcoaches. Sport wordt ingezet als middel voor de thema’s van het Gezond en Actief Leven Akkoord. Het lokaal sportakkoord Samen Actief in Winterswijk is Herijkt er wordt gewerkt aan de thema’s en ambities, samen met partners, sportaanbieders en initiatiefnemers.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
In januari 2025 wordt gestart met de uitvoeringsagenda.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Sportvoorzieningen zijn toekomstbestendig en betaalbaar

Activiteiten

We hebben een eerlijk en simpel financieringssysteem voor sportverenigingen

We werken aan een nieuw, eenvoudiger financieringssysteem voor sportverenigingen.

Kwaliteit (toelichting)
We werken aan een nieuw, eerlijk en eenvoudiger financieringssysteem voor sportverenigingen. Samen met sportverenigingen wordt er breed gekeken naar bezuinigingsmogelijkheden. Er zijn gesprekken met verenigingen en deze input wordt meegenomen. Daarbij wordt rekening gehouden met het brede sportaanbod (binnen en buiten) dat Winterswijk rijk is, met al haar verschillende verenigingen, groot en klein. Belangrijk uitgangspunt is dat de toegankelijkheid voor de breedtesport goed blijft.

Op 2 november 2023 heeft de gemeenteraad het amendement aangenomen, met de opdracht om vanaf 2026 gedurende drie jaar een bedrag van € 41.000 te besparen op de uitgaven voor sport. In totaal moet er dan vanaf 2028 structureel € 123.000 worden bezuinigd.
We stellen in de begroting 2025 voor om de bezuiniging een jaar later, dus in 2027 in te laten gaan. In 2027 bezuinigen we € 82.000 en vanaf 2028 bedraagt de bezuiniging structureel € 123.000 per jaar.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De planning is om in het voorjaar van 2025 een besluit te nemen over de bezuinigingen op sport en een eerlijk financieringssysteem, zodat sportverenigingen er tijdig op kunnen anticiperen.

Tijd (indicator)

We hebben een duurzaam zwembad met een gezonde exploitatie
Wij zien het overdekte zwembad als een belangrijke voorziening voor onze inwoners. Daarom willen we graag een les-, doelgroepen- en sportbad voor Winterswijk behouden. We onderzoeken hoe we de voorziening ook op de lange termijn kunnen en willen behouden.

Kwaliteit (toelichting)
Met het verhogen van de bestemmingsreserve Instandhouding voorzieningen worden voorwaarden geschapen om tenminste 10 jaar de huisvesting van voorzieningen in stand te houden. Het zwembad is één van deze voorzieningen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De voorwaarden voor aanwending van bestemmingsreserve maken onderdeel uit van de besluitvorming bij de vaststelling van de begroting. Vanaf 2025 kan een beroep worden gedaan op middelen binnen deze voorwaarden. In de voorliggende begroting zijn geen extra specifieke middelen voor het zwembad opgenomen.

Tijd (indicator)

Trends en ontwikkelingen
Over de jaren 2023 tot en met 2025 hebben we een specifieke uitkering (SPUK) ontvangen om bewegen en gezonde leefstijl te bevorderen. Het plan van aanpak is inmiddels afgerond en door het ministerie goedgekeurd, we zijn met de uitvoering, zowel lokaal(Gezond en Actief Leven Akkoord) als regionaal (Integraal Zorg Akkoord), gestart.

2.3 Inkomen en participatie

Ambitie
Wij zorgen ervoor dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Werk en inkomen en een goed vangnet voor bestaanszekerheid zijn hiervoor belangrijk.
Winterswijk voelt zich verantwoordelijk voor de opvang van vluchtelingen en we bouwen mee aan de maatschappij waar iedereen dezelfde kansen heeft. We dragen

zorg voor een goede start van nieuwkomers.

Relevante documenten:

- Integrale Verordening sociaal domein.
- Samen aan het stuur.
- Beleidskader 2018 – 2022 Sociaal Domein ‘Meedoen in Winterswijk’.
- Beleidsnotitie Wet inburgering 2022.

Doelstellingen

Nieuwkomers en statushouders moeten zo goed mogelijk inburgeren

Activiteiten

Monitoring nieuwe wet inburgering

Binnen de wettelijke kaders heeft de gemeente Winterswijk het inburgeringsproces ingericht. Halfjaarlijks monitoren en evalueren we de resultaten.

Kwaliteit (toelichting)
In 2024 blijft het de opdracht voor de gemeente om de Inburgeringswet 2021 uit te voeren en te monitoren.

De monitoring zal plaats vinden op de volgende onderdelen:

- Brede intake (klanttevredenheid).
- PIP (Persoonlijk plan Inburgering en Participatie) (klanttevredenheid).
- MAP (Module Arbeidsmarkt en Participatie): Draagt deze bij aan toeleiding naar de arbeidsmarkt?
- Financieel ontzorgen: Is de gekozen werkwijze werkbaar en voorkomt het financiële problemen?
- Financiële zelfredzaamheid: Leren nieuwkomers voldoende om financieel zelfredzaam te zijn/worden?
- PVT (Participatieverklaringstraject): Draagt het programma voldoende bij aan participeren in Nederland of missen er nog thema's?
- Maatschappelijke begeleiding: Zijn er verbeterpunten, loopt het ergens spaak?
- Inburgeringstraject taalaanbieders, subregionaal op inhoud en regionaal op contractniveau.
- Participatieaanbod: Is er voldoende aanbod, leidt het aanbod toe naar (vrijwilligers)werk, meedoen in de maatschappij?

Het aantal inburgeraars is in 2024 gestegen.

De uitdaging blijft om voldoende leerroutes aan te kunnen bieden, vanwege het aanhoudende docententekort.
Goede afstemming met de inburgeringsscholen is van groot belang. Dit wordt regionaal opgepakt. Vanaf september is het docententekort wat meer op peil, waardoor de wachtlijsten verkort worden.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Monitoring vindt geheel 2024 plaats. Ieder kwartaal wordt de balans opgemaakt en de processen indien nodig bijgestuurd.

Tijd (indicator)

Opvang Oekraïners

Er is een gemeentelijke opvanglocatie ingericht voor vluchtelingen uit Oekraïne.

Kwaliteit (toelichting)

Het betreft duurzame opvang voor plusminus 175 ontheemden uit Oekraïne op de locatie Vredense Hof in Winterswijk. Daarnaast worden er bij particulieren nog een aantal ontheemden opgevangen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

De opvang locatie blijft nog noodzakelijk. De gemeente Winterswijk is met Marga Klompé overeengekomen dat er een huurovereenkomst opgesteld gaat worden voor de Vredensehof. De dienstverlening komt bij de gemeente Winterswijk te liggen.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Voorkomen en bestrijden van armoede en schulden

Activiteiten

Evalueren bewindvoering en indien nodig bijstellen werkwijze

Bewindvoering is een onderdeel van de schuldhulpverlening waarmee veel kosten (bijzondere bijstand) zijn gemoeid. We onderzoeken op welke wijze we beter invloed kunnen uitoefenen op het al dan niet onder bewind stellen van inwoners.

Kwaliteit (toelichting)

Bewindvoering is een onderdeel van de schuldhulpverlening. Vanaf 2021 bestaat de mogelijkheid voor gemeenten gebruik te maken van het 'Adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind', waarbij we als gemeente de rechter mogen adviseren of een inwoner het beste geholpen is met voortzetting van het bewind, of dat volstaan kan worden met een lichtere vorm van ondersteuning. Wij onderzoeken op welke wijze wij van dit adviesrecht gebruik kunnen maken en welke procedures en samenwerkingen met de rechtbanken en bewindvoerders dienen te worden opgezet.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 werken we aan een beleidsplan schuldhulpverlening waarin we het resultaat van dit onderzoek zullen betrekken.

Tijd (indicator)

Meedoenregeling voor volwassenen

In 2023 zijn we gestart met de meedoenregeling voor volwassenen. In het kader van die regeling krijgen volwassenen met een laag inkomen jaarlijks een bedrag van € 150, waarmee ze kunnen deelnemen aan de maatschappij. Bijvoorbeeld in de vorm van deelname aan cultuur of sport.

Kwaliteit (toelichting)
Het bereik van de doelgroep liet in 2023 te wensen over. In 2024 is nader onderzocht hoe de doelgroep beter bereikt kan worden. De resultaten van dit onderzoek zijn in het vierde kwartaal van 2024 bekend en worden in 2025 verder uitgewerkt.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Tijd (indicator)

Meedoenregeling kinderen

In het kader van het gemeentelijk minimabeleid is er een aantal meedoenregelingen voor kinderen.

Kwaliteit (toelichting)
De kindregelingen zijn geëvalueerd in 2023. Er is onderzocht of ze nog voldoende bijdragen aan het doel waarvoor ze in het leven zijn geroepen: het meedoen van kinderen aan de samenleving en het daardoor verkleinen van sociale achterstanden. Uit de evaluatie blijkt dat de kindregelingen in grote lijnen voldoen. Binnen de bestaande kaders zijn in het nieuwe beleid andere accenten gelegd, zodat de regelingen beter aansluiten bij de hedendaagse praktijk van opgroeiende kinderen. De belangrijkste accenten zijn:

- Een computer/laptop per middelbare scholier in plaats van per huishouden.
- De budgetten voor schoolkosten en sociaal-culturele kosten worden samengevoegd, zodat er meer keuzemogelijkheden zijn voor ouders en kinderen. Ook wordt er een splitsing gemaakt in deze budgetten voor de leeftijden 0 tot 4 jaar, 4 tot 12 jaar en 12 tot 18 jaar. Zodat de hoogte van de budgetten 'meegroeien' met de leeftijd van de kinderen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Dit is een continu proces.

Tijd (indicator)

Beleidsplan Armoedevrij Winterswijk

We stellen in samenwerking met de gemeenschap en belanghebbende partijen, waaronder het Platform Armoedevrij Winterswijk, een plan op ter realisatie van de doelstelling Winterswijk Armoedevrij.

Kwaliteit (toelichting)
Tijdens de begrotingsbehandeling van eind 2023 is het amendement Beleidsplan Armoedevrij Winterswijk aangenomen. Naar aanleiding hiervan dient een concreet plan opgesteld te worden ter realisatie van de doelstelling Winterswijk Armoedevrij 2040. Het plan dient als leidraad voor de acties en interventies die bijdragen aan het

bereiken van de armoedevrije status in 2040. De mogelijke voorstellen worden ter besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraad.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
In samenspraak met onze maatschappelijke partners en medewerkers van De Post is gewerkt aan een Beleidsplan Armoedevrij Winterswijk. Het streven is om het beleidsplan in het vierde kwartaal van 2024 op te leveren.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We ondersteunen inwoners naar regulier werk of zinvolle dagbesteding

Activiteiten

Stabilisering van het aantal bijstandsgerechtigden

We blijven streven naar een stabilisering van het bijstandsbestand. Werkleerbedrijf Fijnder zet hiervoor diverse instrumenten in, zoals om- of bijscholing, (gedeeltelijk) werk, arbeidsmatige dagbesteding en vrijwilligerswerk. Waar nodig wordt een loonkostensubsidie verstrekt aan de werkgever en/of wordt een jobcoach ingezet.

Kwaliteit (toelichting)
De verwachting is dat zowel in 2024 als in 2025 het bijstandsbestand stijgt. De instroom is hoger dan de uitstroom. Dit wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door de complexer wordende doelgroep. Hiermee wordt ook de toename van het aantal statushouders bedoeld.
Voor 2024 is een stijging geraamd van 2,2%. Deze nieuwe raming voor 2024 werkt door in de begroting van Fijnder van 2025. Voor 2025 wordt de nieuw geraamde eindstand van 2024 met 1,41% verhoogd, conform de uitgangspunten in de begroting van Fijnder 2025.
Het is altijd de ambitie om bijstandsgerechtigden een ontwikkeling door te laten maken die leidt tot werkaanvaarding of het vergroten van zelfredzaamheid met inzet van de beschikbare re-integratie-instrumenten. Welke invloed de meer complexe doelgroep heeft op de ontwikkeling van het bijstandsbestand, en ook de invloed van een nieuw regeerprogramma, is moeilijk in te schatten.
Of de ambitie om de groei van het bijstandsbestand te beperken tot 1,41% haalbaar is, wordt continue gevolgd.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het beheersen van het bestandsvolume van bijstandsgerechtigden is een continu proces.

Tijd (indicator)

Trends en ontwikkelingen

1. **Participatiewet in Balans**
   De Participatiewet wordt herzien. Doel is de Participatiewet beter te laten

aansluiten op wat mensen (aan) kunnen en nodig hebben met als kernwaarden vertrouwen en menselijke maat. Het raakt thema's als: een realistisch mensbeeld, een passend perspectief op participatie, een toereikend sociaal minimum en een voorspelbaar en begrijpelijk vangnet. De beoogde datum van inwerkingtreding is 1 januari 2025.

2. **De nieuwe Wet van school naar duurzaam werk**

Deze nieuwe wet, die op 1 augustus 2025 van kracht moet worden, beoogt jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt de juiste begeleiding en ondersteuning te geven richting economische zelfstandigheid. Dit gebeurt met vier samenhangende maatregelen: 1. Aanvullende loopbaanbegeleiding tot een jaar na diplomering of het verlaten van de school in het beroepsonderwijs, praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs 2. De maximumleeftijd van de doelgroep van de Doorstroompunt-functie (voorheen RMC-functie) wordt verhoogd van 23 naar 27 jaar. 3. Gemeenten krijgen in de Participatiewet een meer preventieve rol bij het ondersteunen van jongeren naar werk. 4. Het wetsvoorstel stimuleert de samenwerking tussen onderwijs, doorstroompunten en gemeenten op casusniveau en bij een regionaal programma.

2.4 Educatie

Ambitie

Onderwijs is essentieel voor iedereen. Daarom werken we aan gelijke kansen samen met onderwijs en verenigingen. We bouwen onderwijsvoorzieningen conform het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP), duurzaam, met goede ventilatie en groene schoolpleinen.
Relevante documenten:

- Integraal huisvestingsplan Onderwijs 2021-2037.
- Beleidsnotitie Voor- en Vroegschoolse Educatie.

Doelstellingen

Onderwijshuisvesting wordt uitgevoerd conform het Integraal huisvestingsplan

Activiteiten

Uitvoeren Integraal Huisvestingsplan (IHP) scholen

Onderwijs, kinderopvang, belangenverenigingen en gemeente voeren het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2021-2037 uit. We starten met de school in het Woold. De ontwikkeling van andere scholen uit fase 1 schuiven we voorlopig door tot na de begrotingsperiode van 2024-2027.

Kwaliteit (toelichting)
Ook bij de begroting voor 2025 wordt voorgesteld de uitvoering van het IHP grotendeels te temporiseren, totdat het financieel perspectief van de gemeente is verbeterd. De realisatie van een schoolgebouw ten behoeve van het buurtschapsonderwijs (Woold) is wel conform het IHP voortgezet.

Op basis van de keuze van SOPOW (Kotten, Miste-Corle en Woold) en Altena (De Esch) om niet te gaan voor een gezamenlijke locatie, is het oorspronkelijke budget gesplitst. Altena heeft gekozen voor renovatie op de bestaande locatie. De normbedragen blijven daarbij uiteraard gelden, evenals de oorspronkelijke planning. Met IKC Zuid-West (De Schakel, Julianaschool, de Korenburg, SWW en ZoZijn) en 't Kempken is en wordt verder gewerkt aan voorbereidende werkzaamheden, zoals inhoudelijke samenwerking en locatiekeuzes.

In verband met de risico's van het vooruitschuiven van projecten, worden de meest noodzakelijke investeringen gedekt uit de bestemmingsreserve instandhouding voorzieningen. Denk daarbij aan calamiteiten of echt noodzakelijke verbetering van het binnenklimaat van scholen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Loopt conform planning.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We bevorderen kansen gelijkheid

Activiteiten

Aanpak laaggeletterdheid

De rijksoverheid heeft als doel laaggeletterdheid terug te dringen.

Kwaliteit (toelichting)
In de Achterhoek kan iedere volwassene die ondersteuning kan gebruiken bij basisvaardigheden en moeite heeft met lezen, schrijven en/of rekenen een passend leertraject volgen. Het verbeteren van de basisvaardigheden (taal, rekenen en werken met digitale apparaten) draagt bij aan een betere gezondheid, een betere arbeidsmarktpositie en financiële zelfredzaamheid.

De afgelopen jaren is geïnvesteerd in een infrastructuur en samenwerking om de doelgroep, met name mensen met Nederlands als eerste taal, te bereiken. Onze inzet blijft gericht op het behouden en verder ontwikkelen hiervan.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Voor 2025 actualiseren we het huidige regioplan. Het plan gaat ‘Regioplan aanpak Basisvaardigheden’ heten, waar we als regio uitvoering aan blijven geven.

Tijd (indicator)

Inzet NPO middelen

We verstrekken middelen van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) voor de ontwikkeling van het onderwijs, en om achterstanden in het onderwijs weg te werken.

Kwaliteit (toelichting)
In het kader van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) zijn we vanaf september 2022 gestart met de volgende activiteiten, die worden voortgezet in 2024 en 2025:

- Het versterken van het leesaanbod op alle scholen door middel van lessen en workshops vanuit de bibliotheek.
- Activiteiten voor sociale en emotionele ontwikkeling van tieners door middel van cultuureducatie. Dit aanbod is er voor de drie middelbare scholen in Winterswijk en is afgestemd op de behoefte vanuit de scholen.

- De buitenruimtes bij de middelbare scholen worden verbeterd, zodat er mogelijkheden zijn voor sport, cultuur en educatie.
- Middelbare scholen kunnen jaarlijks gebruikmaken van voorstellingen van een theatergezelschap dat voorstellingen met een boodschap ontwikkelt. Dit kan een maatschappelijk thema zijn dat aansluit bij de beleveniswereld van de leerlingen.
- Vanaf mei 2023 is de verlengde schooldag voor het basisonderwijs in Winterswijk uitgebreid met extra leesaanbod, onder begeleiding van een consulent van de bibliotheek. Dit om de kinderen een extra steuntje in de rug te geven op het gebied van leesvaardigheid en digitale vaardigheden.
- Als gemeente ontvangen we een tijdelijke specifieke uitkering gericht op versterking van de bibliotheek. Dit komt doordat we in Winterswijk 'hoog scoren' op onderwijsachterstanden en op laaggeletterdheid. Er is hierbij een cofinanciering vanuit de gemeentelijke NPO-middelen. Van die extra NPO-middelen breidt de bibliotheek het aanbod voor kinderen en jongeren de komende jaren uit. Het programma bij de bibliotheek is gestart in 2024.
- In lijn met motie Woordgat dichten gaan we samen met de bibliotheek aan de slag om tot een invulling te komen als de gelden beschikbaar komen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

De middelen zijn tijdelijk en moeten in kalenderjaar 2025 volledig besteed zijn.

Tijd (indicator)

Trends en ontwikkelingen

Er zijn geen ontwikkelingen te melden.

Financiële afwijkingen programma 2

Baten en Lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Prognose 1 2024	Prognose 2 2024	Mutaties Prognose 2 2024
Baten			
2.1 Cultuur			
5.5 Cultureel erfgoed	**77**	**77**	**0**
5.6 Media	**249**	**249**	**0**
Totaal 2.1 Cultuur	**326**	**326**	**0**
2.2 Sport			
5.1 Sportbeleid en activering	**512**	**512**	**0**
5.2 Sportaccommodaties	**613**	**958**	**345**
Totaal 2.2 Sport	**1.126**	**1.471**	**345**
2.3 Inkomen en participatie			
6.3 Inkomensregelingen	**9.723**	**10.147**	**425**
6.4 WSW en beschut werk	**5.945**	**8.480**	**2.534**
6.5 Arbeidsparticipatie	**465**	**465**	**0**
Totaal 2.3 Inkomen en participatie	**16.133**	**19.092**	**2.959**
2.4 Educatie			
4.2 Onderwijshuisvesting	**0**	**182**	**182**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	**1.573**	**1.652**	**79**
Totaal 2.4 Educatie	**1.573**	**1.834**	**260**
Totaal Baten	**19.158**	**22.722**	**3.565**
Lasten			
2.1 Cultuur			
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	**1.676**	**1.676**	**0**
5.4 Musea	**206**	**206**	**0**
5.5 Cultureel erfgoed	**568**	**568**	**0**
5.6 Media	**740**	**740**	**0**
Totaal 2.1 Cultuur	**3.189**	**3.189**	**0**
2.2 Sport			
5.1 Sportbeleid en activering	**1.323**	**1.388**	**65**
5.2 Sportaccommodaties	**2.723**	**2.720**	**-3**
Totaal 2.2 Sport	**4.046**	**4.108**	**62**
2.3 Inkomen en participatie			
6.3 Inkomensregelingen	**17.132**	**17.751**	**619**
6.4 WSW en beschut werk	**11.366**	**11.366**	**0**
6.5 Arbeidsparticipatie	**1.247**	**1.247**	**0**
Totaal 2.3 Inkomen en participatie	**29.745**	**30.364**	**619**
2.4 Educatie			
4.2 Onderwijshuisvesting	**1.549**	**1.787**	**239**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	**2.614**	**2.655**	**41**
Totaal 2.4 Educatie	**4.162**	**4.442**	**280**
Totaal Lasten	**41.143**	**42.104**	**961**
Gerealiseerd resultaat	**-21.985**	**-19.382**	**2.604**

Cultuur

Er zijn geen mutaties geweest.

Sport

Jaarlijks ontvangen wij een specifieke uitkering (SPUK) voor de BTW op investering sport. In 2024 hebben we een bedrag van € 345.000 ontvangen. Hiermee is het voordeel aan de batenkant volledig verantwoord.
Het college heeft aan zwembad Jaspers een extra subsidie toegekend van € 65.000. Hiermee is het verschil aan de lastenkant grotendeels verklaard.

Inkomen en participatie

Het voordeel van € 2.959.000 aan de batenkant wordt als volgt verklaard.

• Verhoging Rijksbudget Algemene Bijstand	€ 425.000 V
• Vrijval overschot Rijksmiddelen Hulp aan Oekraïners	€ 2.534.000 V

Het definitieve BUIG-budget Algemene Bijstand voor 2024 is hoger vastgesteld.
In 2024 hebben we definitieve vaststelling van het Rijksbudget Hulp aan Oekraïners ontvangen van het Rijk. Dit betekent dat de niet bestede en gereserveerde middelen uit 2023 nu vrij kunnen vallen.
Het nadeel van € 619.000 aan de lastenkant wordt als volgt verklaard.

• Hogere lasten Algemene Bijstand	€ 425.000 N
• Hogere uitvoeringskosten Fijnder	€ 294.000 N
• Lagere lasten meedoenregeling volwassenen	€ 50.000 V
• Lagere lasten Armoedevrij	€ 50.000 V

Zoals hierboven al aangegeven is het definitieve BUIG-budget Algemene Bijstand voor 2024 hoger vastgesteld. Het uitgangspunt is dat de baten en lasten met hetzelfde bedrag worden verhoogd.
De uitvoeringskosten Fijnder zijn naar aanleiding van de 1e bestuursrapportage 2024 van Fijnder naar boven bijgesteld.
De vraag naar de meedoenregeling volwassenen valt lager uit dan in 1e instantie was begroot.
De Raad heeft bij de begrotingsbehandeling 2025 een motie aangenomen om het in 2024 beschikbare budget voor Armoedevrij ook beschikbaar te houden voor 2025. Daarom is het beschikbare budget van € 50.000 overgeheveld naar 2025.

Educatie

Het voordeel van € 260.000 aan de batenkant wordt grotendeels als volgt verklaard.

• Verhoging Rijksmiddelen Onderwijsachterstandenbeleid	€ 79.000 V
• Vrijval gereserveerde Rijksmiddelen onderwijs voor huisvesting	€ 182.000 V

We hebben een aanvullende specifieke uitkering (SPUK) ontvangen voor het Onderwijsachterstandenbeleid. De baten en lasten worden met hetzelfde bedrag verhoogd.
In 2024 hebben zijn er klimaataanpassingen bij de Emmaschool doorgevoerd en was er tijdelijke huisvesting noodzakelijk bij school Woold. Deze lasten zijn gefinancierd door een deel van de gereserveerde rijksmiddelen vrij te laten vallen.
Het nadeel van € 280.000 aan de lastenkant wordt grotendeels veroorzaakt door:

• Verhoging lasten Onderwijsachterstandenbeleid	€ 79.000 N
• Verhoging lasten huisvesting Emmaschool	€ 154.000 N
• Verhoging lasten huisvesting Woold	€ 28.000 N
• Verhoging lasten uitvoering IHP	€ 30.000 N

Voor het Onderwijsachterstandenbeleid hebben we in 2024 een aanvullend Rijksbudget (SPUK) ontvangen. Uitgangspunt bij SPUK's is dat de baten en lasten altijd met hetzelfde bedrag worden aangepast.
Bij de Emmaschool zijn klimaataanpassingen doorgevoerd, die zoals hierboven al aangegeven is, bekostigd zijn uit de gereserveerde Rijksmiddelen voor het onderwijs.
De kosten voor de tijdelijke huisvesting voor school Woold zijn eveneens bekostigd uit de gereserveerde Rijksmiddelen voor het onderwijs.
Tenslotte is de inhuur van de projectleider voor het uitvoeren van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs verlengd.

Onttrekkingen en reserves

Er zijn geen mutaties geweest.

Programma 3 Wonen en werken in Winterswijk

Inleiding

Openbare ruimte, klimaat, water en milieu, en gebiedsontwikkeling en wonen
Het programma Werkend Winterswijk gaat aan de hand van vijf beleidsvelden in op alles wat we doen om onze inwoners een omgeving te bieden waar ze gezond, veilig en duurzaam kunnen wonen, werken, ondernemen en recreëren. Hieronder worden de overige beleidsvelden besproken.
Openbare ruimte
Het beleidsveld openbare ruimte behandelt de ambities en de openbare ruimte. Een gezonde leefomgeving met een goede infrastructuur, duurzaamheid en sociale cohesie zijn belangrijk. Ook biodiversiteit is een belangrijk thema.
Klimaat, water en milieu
Naast de zorg voor een schone en veilige leefomgeving is het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie een belangrijk speerpunt.

Gebiedsontwikkeling en wonen
Het beleidsveld gebiedsontwikkeling is gericht op de realisatie of ontwikkeling van plannen. Dit zijn plannen die met een projectmatige aanpak worden uitgevoerd. Het

buitengebied is een belangrijke parel van Winterswijk. Het unieke karakter staat onder druk en we moeten inzetten op een gebiedsgerichte aanpak.
Daarnaast is een visieontwikkeling op wonen een belangrijk speerpunt. We bieden ruimte voor woningen waar in Winterswijk behoefte aan is.
Projecten die betrekking hebben op nieuwbouw of invulling van een gebied met een hoog gewaardeerde leefbaarheid. Meer concreet: er wordt onder andere een aantal mooie plannen (door) ontwikkeld en/of uitgevoerd. Denk bijvoorbeeld aan WoooW, de gebiedsvisie Molenveld, de woningbouw aan de Narcisstraat en op de Ribeslocatie en het Steengroeve gebied.
Economie en lobby
We koesteren de diversiteit aan Winterswijkse bedrijven en maken een visie op het soort bedrijven waar we ons in de toekomst op willen richten.
Bedrijvigheid en nabije werkgelegenheid zijn van vitaal belang voor de leefbaarheid en aantrekkingskracht van Winterswijk. Er moet voldoende ruimte zijn voor deze ontwikkeling.
Ook de vrijetijdseconomie is een belangrijke sector. We zetten in op kwaliteit van voorzieningen en investeren in het kloppende hart: het centrum. Daarnaast behouden we de komende jaren de duurzame relaties met samenwerkingspartners in de regio en over de grens. We dragen Winterswijk als merk uit, binnen én buiten Nederland.

3.1 Openbare ruimte

Ambitie

Winterswijk heeft een uniek landschap met veel bijzondere planten en dieren. Om dit te behouden leggen we veel nadruk op de bescherming en verbetering van biodiversiteit. Wij vinden een veilige, gezonde leefomgeving met goede infrastructuur, duurzaamheid en sociale cohesie belangrijk. Die gemeente maken we samen. De betrokkenheid en saamhorigheid van mensen bij hun wijk, buurtschap of dorp vinden we daarin cruciaal. We creëren voor iedereen een waardevolle leefomgeving die schoon, heel en veilig is. Bereikbaarheid en verkeersveiligheid vinden we van groot belang; elke Winterswijker - jong of oud, voetganger, fietser of automobilist - moet zich veilig kunnen voelen en bewegen.
We houden het centrum aantrekkelijk voor inwoners en bezoekers.
We stimuleren wijkkracht door het realiseren van laagdrempelige ingang bij de gemeente voor vragen op alle domeinen.
We maken een integrale analyse van de wijk Winterswijk-Oost op de thema’s ruimtelijke ordening, woningvoorraad, duurzaamheid en sociale samenhang. Aan de hand van die wijkanalyse stelt de wijkregisseur een strategie op voor de wijkaanpak in dit gebied.
Relevante documenten:

- Groenstructuurplan Winterswijk.
- Omgevingsvisie buitengebied.
- Beleidsvisie landschap en biodiversiteit.

Doelstellingen

De gemeente zorgt voor een laagdrempelig aanspreekpunt voor vragen van inwoners en stakeholders in een specifiek gebied

Activiteiten

Pilot wijkaanpak en wijkregie

Afgelopen periode is flink geïnvesteerd in het bouwen van een netwerk en is gewerkt aan een wijkanalyse. Op basis van de wijkanalyse stellen we een strategie met doelstellingen op voor de verdere wijkaanpak.

Kwaliteit (toelichting)
Een veilige, gezonde leefomgeving met een goede infrastructuur, duurzaamheid en sociale cohesie is belangrijk voor Winterswijk. Die gemeente maken we samen. De betrokkenheid en saamhorigheid van mensen bij hun wijk, buurtschap of het dorp vinden we daarin cruciaal. Inwoners hebben waardevolle kennis van hun directe leefomgeving. Ze hebben daarom vaak goede ideeën over wat er nodig is in hun eigen wijk, buurt en omgeving. We steunen daarom initiatieven van inwoners om hun omgeving te verbeteren. In 2025 onderzoeken we de mogelijkheden om de integrale wijkaanpak ook na 2025 voort te zetten, met daarbij de mogelijkheid om structureel budget voor de wijkregisseur beschikbaar te stellen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
We streven ernaar een plan van aanpak voor de integrale wijkaanpak vast te stellen in het derde kwartaal van 2025.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Elke inwoner moet zich veilig voelen en veilig kunnen bewegen door het verkeer

Activiteiten

Mobiliteitsprogramma met uitvoeringsagenda

Het huidige gemeentelijke verkeersstructuurplan dateert uit 2010. Huidige maar ook nieuwe ontwikkelingen vragen om een nieuw verkeersstructuurplan. Daarom werken we aan een nieuw mobiliteitsprogramma met uitvoeringsagenda.

Kwaliteit (toelichting)
Het doel is een actueel mobiliteitsprogramma op te leveren, met als onderdeel een meerjarenuitvoeringsagenda. Het mobiliteitsprogramma krijgt een proactieve, dynamische insteek met een grote nadruk op verkeersveiligheid. Als onderdeel van het mobiliteitsprogramma is daarom parallel de risicoanalyse verkeersveiligheid opgesteld, om daarmee aan te sluiten bij het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 van het Rijk.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het mobiliteitsprogramma dat opgeleverd is door het adviesbureau heeft helaas niet de gewenste kwaliteit. Ondanks een lang proces en intensieve inzet van onder

andere beleidsmedewerkers, blijft de kwaliteit van de opgeleverde documenten ondermaats. Wij zoeken nu naar een oplossing. Naar verwachting wordt de definitieve versie van het mobiliteitsprogramma in 2025 opgeleverd.

Tijd (indicator)

Herinrichting Groenloseweg

De Groenloseweg wordt heringericht naar een GOW30-weg, met meer bomen en planten. Daarnaast worden er klimaatadaptieve voorzieningen aangelegd, zoals waterpasserende bestrating en ruimte waar het regenwater de grond in kan zakken.

Kwaliteit (toelichting)

Op 28 maart 2024 heeft de gemeenteraad een besluit genomen over de herinrichting van de Groenloseweg. Daarna is er een verkeersbesluit genomen. In 2024 is gestart met de uitvoering van de herinrichting; deze wordt in het tweede kwartaal van 2025 afgerond.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

De herinrichting van de Groenloseweg is volgens planning gestart.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Het creëren van een gezond leefklimaat

Activiteiten

Dienstverleningsovereenkomst ROVA

We geven uitvoering aan de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) met ROVA voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Uitgangspunt is om het merendeel van de werkzaamheden op kwaliteitsgestuurde wijze uit te voeren, conform de standaardkwaliteitsniveaus van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (CROW).

Kwaliteit (toelichting)

Voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in Winterswijk zijn de standaardkwaliteitsniveaus van het CROW het uitgangspunt. Deze niveaus lopen van CROW-A+ (zeer hoog beeldkwaliteitsniveau) tot CROW-D (zeer laag beeldkwaliteitsniveau). Tot voor kort was in nagenoeg de hele gemeente Winterswijk niveau CROW-A van toepassing. Alleen voor onkruidbestrijding op verharding (uitgezonderd het centrum en de begraafplaatsen) geldt niveau CROW-B.
Een aantal kwaliteitsafspraken staan voortdurend onder druk. Zo wordt een toenemende onkruiddruk waargenomen in beplantingsvakken als gevolg van warme en vochtige weersomstandigheden. Op de betreffende locaties wordt door ROVA extra inzet gepleegd.
Het traject open begroting wordt in 2024 gecontinueerd. Een en ander met als doel om de kosten voor de dienstverlening op het gebied van Beheer Buitenruimte (BBR) op taakniveau inzichtelijk te krijgen. Er worden gesprekken gevoerd met ROVA over de inrichting van de huidige dienstverleningsovereenkomst (DVO). In 2025 wordt een

proces opgestart om met ingang van 2026 te werken op basis van een herziene DVO.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het uitvoering geven aan de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) alsook de monitoring van geldende kwaliteitsafspraken, is een continu en jaarrond proces.

Tijd (indicator)

Visiedocument BOSS (Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen in de openbare ruimte)
In 2022 is opdracht gegeven om een visie op spelen te ontwikkelen. De visie is begonnen met speel- en beweegruimte voor kinderen, en van daaruit is gewerkt aan een BOSS-vriendelijke ruimte voor iedereen. Vanuit spelen vindt de verbreding plaats naar jongeren, volwassenen en senioren. Dit gebeurt in de vorm van een meer integrale benadering van bewegen, ontmoeten, spelen en sporten in de openbare ruimte van de bebouwde kom van Winterswijk.

Kwaliteit (toelichting)
In april 2024 is de visie op Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten (BOSS) vastgesteld door de raad. Op basis hiervan wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld. Een van de onderdelen van het uitvoeringsprogramma is het opstellen van een uitvoeringsagenda. Onderdeel hiervan is een MJOP voor de gemeentelijke speeltoestellen. Het structurele financiele vraagstuk rondom het MJOP wordt meegenomen in de integrale afweging van de begroting 2026 e.v.
Noodzakelijke vervanging van gemeentelijke speeltoestellen in 2025 zal plaatsvinden vanuit de bestemmingsreserve Instandhouding Voorzieningen, onder voorbehoud dat de raad hiermee instemt met de begrotingbehandeling.
Daarnaast heeft de raad in april 2024 de motie ‘Speeltuinen als middelpunt van de wijk’ aangenomen om. Speeltuinorganisaties kunnen een beroep doen op de bestemmingsreserve lokale initiatieven, waarmee invulling wordt gegeven aan de motie.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Na het vaststellen van de visie wordt er een beheer- en uitvoeringsplan opgesteld. Deze wordt naar verwachting dit jaar opgeleverd.

Tijd (indicator)

Beleidsplan openbare verlichting
In verband met technologische ontwikkelingen en nieuwe inzichten, werken wij aan een nieuw beleidsplan voor de openbare verlichting in de gemeente.

Kwaliteit (toelichting)

In het eerste kwartaal van 2024 ontstond de behoefte om nieuw beleid via een tweetrapsraket tot stand te brengen. Zo heeft het college op 9 april de uitgangspuntennotitie 'Licht in de openbare ruimte gemeente Winterswijk, 2024-2030' vastgesteld. De uitgangspuntennotitie moet leiden tot een geactualiseerd beleidsplan, geënt op reeds beschikbare budgetten. De notitie wordt eind 2024 ter besluitvorming aangeboden en geeft richting aan de jaren 2025 en verder.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Door aanpassingen in de beleidsvoorbereiding is niet voldaan aan de planning van de bestuurlijke termijnagenda. Dat wil zeggen dat het beleidsplan 'Licht in de openbare ruimte gemeente Winterswijk, 2024-2030' niet in het tweede kwartaal, maar in het vierde kwartaal aan de raad wordt aangeboden.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We optimaliseren de bereikbaarheid en verkeersdoorstroming van Winterswijk

Activiteiten

Parkeerroute Informatiesysteem

We werken door aan een modern parkeerroute-informatiesysteem (PRIS).

Kwaliteit (toelichting)
Met de investering in het parkeerroute-informatiesysteem (PRIS) kunnen bezoekers van binnen en buiten Winterswijk sneller een vrije parkeerplaats in het centrum vinden. We verbeteren hiermee de beleving van bezoekers aan het centrum, we beperken het zoekverkeer en dragen bij aan de verbetering van de leefomgeving op plekken waar dat zoekverkeer nu nog onnodig rijdt.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
In 2023 is gestart met investeringen in het parkeerroute-informatiesysteem (PRIS). Dit betreft het weer werkend krijgen van de bestaande voorzieningen. Er is een parkeeronderzoek uitgevoerd en een parkeerstrategie opgesteld. Daarnaast heeft er een marktconsultatie plaats gevonden over de diverse telsystemen, functionaliteiten en weergave mogelijkheden. Dit om het systeem zo dynamisch mogelijk in te kunnen richten, en dadelijk zo veel mogelijk aan te kunnen sluiten op de parkeerstrategie. In 2025 vindt de Europese aanbesteding plaats.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We stimuleren en faciliteren emissieloos vervoer.

Activiteiten

We hebben een dekkend netwerk laadinfra

De komende jaren willen we de groei van het aantal elektrische auto's faciliteren en waar mogelijk stimuleren. Dit doen wij door deelname aan de provinciale concessie

publieke laadinfrastructuur en door te experimenteren met innovatieve en alternatieve laadoplossingen.

Kwaliteit (toelichting)
De regionale concessie openbare laadinfrastructuur is in het voorjaar van 2024 met twee jaar verlengd. dit betekent dat Vattenfall Incharge ook in de jaren 2026 en 2027 verantwoordelijk blijft voor plaatsing van reguliere publieke laadpalen. Daarnaast is in regionaal verband gewerkt aan de Achterhoekse visie op laadinfrastructuur. Ook is een start gemaakt met de actualisatie van de 'Integrale visie op laadinfrastructuur en plaatsingsleidraad Winterswijk'. Dit proces loopt conform planning en wordt eind dit jaar ter besluitvorming aangeboden.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het plaatsen van laadpalen in de openbare ruimte loopt vertraging op. De streeftermijn van achttien weken, van aanvraag tot realisatie van de openbare laadpaal, wordt in de praktijk niet gehaald. Zeer beperkte netcapaciteit alsook materiële en personele tekorten bij aannemers, vertragen de voortgang ernstig. Een uitdaging, omdat het aantal gerealiseerde laadpalen in de openbare ruimte in de toekomst mogelijk uit de pas kan lopen ten opzichte van de prognoses van kennis- en innovatiecentrum ElaadNL.

Tijd (indicator)

Trends en ontwikkelingen
In dit beleidsveld spelen diverse thema’s een rol:
ROVA
Jaarlijks worden de wijzigingen in het areaal en de prijsindexatie doorberekend. Op ons verzoek is het afgelopen jaar de eenheidsprijs per onderhoudsmaatregel in de openbare ruimte in beeld gebracht. Daarnaast wordt er overhead in rekening gebracht voor het verder verbeteren en uitbreiden van de uit te voeren dienstverlening. We zijn nog in gesprek met ROVA welk financiële effect dit gaat hebben.
Wegen en bruggen
Uit de globale weginspecties uitgevoerd in het najaar 2022 bleek dat het noodzakelijk is om tijdig preventief onderhoud uit te voeren op met name de asfaltverhardingen. Ook voor bruggen zijn preventieve en kleine onderhoudsmaatregelen van belang. Door tijdig conserveren van leuningen en dek en tijdig herstel van schade aan dragende constructieonderdelen, wordt de veiligheid vergroot en ingrijpende vervangingen voorkomen. In 2024 komen we met een nieuw beheerplan hiervoor.
Monumentale bomen
In Winterswijk zijn verschillende monumentale bomen aanwezig. In 2024 worden deze bomen geïnventariseerd om ze beter te kunnen beschermen en om eigenaren van monumentale bomen te ondersteunen bij het onderhoud van deze bomen.
Digitalisering mobiliteitsdata
Sinds 2021 werken we aan de 'Digitaliseringsopgave Mobiliteit'. Binnen deze opgave werken we landelijk aan een uniforme manier om data over mobiliteit digitaal aan te leveren. Met deze data kunnen weggebruikers goed geïnformeerd worden over de situatie op de weg en zijn zij in staat hun reis goed te plannen.

De digitaliseringsopgave bevat op dit moment 15 data items. Een aantal van deze data items wordt aangeleverd door gemeentelijke wegbeheerders. Dit betreft onder andere data over wegwerkzaamheden, evenementen, parkeren, beperkingen voor de logistiek en maximumsnelheden. In de afgelopen drie jaar hebben de provincies Gelderland en Overijssel vanuit het Regionaal Data Team Oost-Nederland, samen met gemeentelijke wegbeheerders, gewerkt aan de realisatie van deze opgave. Vanaf 2024 moet het beheer en onderhoud van deze data ingericht zijn. Voor het beheer en onderhoud van deze data gaan we het programma 'Greenpoint' aanschaffen.

Mobiliteit & Verkeer

Er wordt een mobiliteitsplan met uitvoeringsagenda opgesteld. Daarnaast is er vanuit de raad de wens uitgesproken om een parkeerstrategie en een verkeerscirculatie/structuurplan op te stellen.

Er spelen diverse ontwikkelingen rondom verkeersveiligheid (Strategisch Plan Verkeersveiligheid) en opgaven vanuit het rijk (o.a. 0 verkeersslachtoffers). Daarnaast zijn er regionale ontwikkelingen aansluitend op Achterhoek Visie 2030 rondom openbaar vervoer en MAAS (Mobility as a Service)/Gaon en spelen er diverse ontwikkelingen als duurzame mobiliteit, actieve vervoerswijzen en de verplichte digitaliseringsopgave.

Wijkaanpak

Om de afstand tussen inwoners en gemeente te verkleinen en inwonersinitiatieven te helpen realiseren, willen we structureel invulling gaan geven aan de wijkaanpak.

3.2 Klimaat, water en milieu

Ambitie

Samen met inwoners en ondernemers zorgen we voor een schone leefomgeving. We waarborgen een optimale milieukwaliteit en richten ons op de basisvoorwaarden; gezond, schoon en veilig. Voor het onderhoud van riolering maken we transparante keuzes op basis van een risicoafweging. Om in de toekomst gezond en veilig te kunnen wonen verkleinen we de kans op wateroverlast, droogte en hittestress.

Relevante documenten:

- Gemeentelijk waterplan 2019 – 2023.
- Klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda (raadsbesluit sept. 2022).
- Huishoudelijk grondstoffenbeleid Winterswijk 2013-2017.
- Afvalstoffenverordening Winterswijk 2015.
- Uitvoeringsbesluit afvalstoffenverordening Winterswijk 2018.

Doelstellingen

We voeren noodzakelijk projecten uit op het gebied van milieu

Activiteiten

Project sanering wegverkeerslawaai

Door de autonome groei van het wegverkeer ervaren bewoners langs drukke wegen geluidsoverlast van het verkeer. In het verleden zijn daarom 177 woningen aangemeld bij het Rijk om in aanmerking te komen voor geluidssanering. De gemeente voert de sanering wegverkeerslawaai uit met subsidie van de rijksoverheid.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 wordt, nadat het saneringsprogramma definitief is vastgesteld, verdere uitvoering gegeven aan het programma. Concreet betekent dit dat de geluidsniveaus in de te saneren woningen wordt bepaald.

Voor de voorbereiding (inclusief het bepalen van de binnenniveaus) hebben wij subsidie ontvangen. Voor de woningen met een te hoog binnenniveau wordt opnieuw subsidie aangevraagd voor de uitvoering van gevelmaatregelen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Nadat er besloten is om de snelheid op de Groenloseweg te verlagen naar 30 km/uur, is het concept-saneringsplan aangepast en ter beoordeling voorgelegd aan BSV, het bureau dat namens het Rijk de subsidieregeling uitvoert. Ondanks toezeggingen om het concept-saneringsplan uiterlijk medio augustus te beoordelen hebben wij nog geen reactie ontvangen. Na verwerking van eventuele opmerkingen, wordt eind 2024 het conceptplan voorgelegd aan het college en ter inzage gelegd. Nadat het definitieve plan is vastgesteld, worden de woningen beoordeeld. Daarvoor benaderen wij een bouwkundig bureau. Kosten worden betaald uit de te ontvangen subsidie.

Tijd (indicator)

Sanering stortplaats WAL
De deklaag van de voormalige stortplaats WAL (tussen de Driemarkweg en de Vreehorstweg, ter hoogte van Vreehorstweg 43) is te dun en voldoet niet aan de wettelijke eisen. Daarom hebben we een saneringsplan opgesteld. De sanering wordt gefaseerd uitgevoerd (in 2024 en 2027) vanwege de beschermde dieren op de WAL. Naast de deklaag wordt ook de Japanse duizendknoop aangepakt, de waterafvoer verbeterd en de WAL heringericht.

Kwaliteit (toelichting)
Er zijn afspraken gemaakt met de provincie over de uitvoering. De provincie gaat de regie voeren over de sanering. In september 2024 start de voorbereiding voor de sanering. De eerste fase van de sanering wordt in 2025 afgerond.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
In september 2024 start de voorbereiding. De sanering en de aanleg van de nieuwe beplanting voor de eerste fase worden in 2025 afgerond.

Tijd (indicator)

Trends en ontwikkelingen
De 'recentelijk' door de raad vastgestelde Klimaatadaptatiestrategie 2022-2027 en het Water- en Rioleringsprogramma 2024-2028 vindt aansluiting bij de actualiteit. Binnen het programma klimaat, water en milieu zijn op dit moment dan ook geen nieuwe trends en ontwikkelingen te melden.

3.3 Duurzaamheid en milieu

Ambitie
Winterswijk wil dat de huidige kwaliteiten, klimaat, biodiversiteit, cultuurhistorisch erfgoed en natuurlijke voorraden, ook beschikbaar zijn voor volgende generaties. Duurzaamheid gaat over het beschermen en behouden van deze waarden. Omdat

we wel gevolgen ondervinden van de verandering van het klimaat is het ook een ambitie om ons daarop voor te bereiden. In 2050 is Winterswijk klimaatneutraal, energieneutraal en circulair.
Relevante documenten:

- Akkoord van Groenlo.
- Uitvoeringsagenda duurzaamheid januari 2019.
- RES 1.0.

Doelstellingen

We wekken in 2030 voldoende duurzame energie op voor de doelstelling van een energieneutraal gebouwde omgeving in 2030

Activiteiten

Uitvoeren visie Warmtetransitie

In de Warmtetransitievisie staat beschreven hoe we gebouwen klaarmaken voor de toekomst. Hiervoor wordt een plan van aanpak worden gemaakt. In Winterswijk ontbreekt een bron voor grootschalige warmteopwekking die we kunnen inzetten voor verwarming. Dit betekent dat we voor het grootste deel uitgaan van vervanging van gasketels door warmtepompen op elektriciteit. We zetten ons ervoor in dat zoveel mogelijk woningen transitiegereed worden gemaakt. We maken hiervoor gebruik van rijkssubsidies in het kader van de aanpak van slechte energielabels. De mogelijkheden voor waterstof ten behoeve van monumenten en de andere kansen op dit gebied, houden we in de gaten.

Kwaliteit (toelichting)
We richten ons op het doelmatig inzetten van de subsidies voor het aanpakken van woningen met slechte labels.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
In de Warmtetransitievisie staat beschreven hoe we gebouwen klaarmaken voor de toekomst. Het maken van het Plan van Aanpak is verschoven naar 2025 .

Tijd (indicator)

Uitvoering RES 1.0

In de RES 1.0 is afgesproken dat het regionale bod bestaat uit grootschalige zon op daken (0,35 TWh) en grootschalige opwek op land (1 TWh). Voor Winterswijk betekent dit dat we aan beide werken. Over zon op bedrijfsdaken wordt elders gerapporteerd. De plannen voor grootschalige opwek op land passen in ons beleidskader zonneparken en zonnevelden. Het gaat hier op dit moment over de realisatie van 120 ha voor Winterswijk. Ondertussen werken we in regionaal verband aan de RES 2.0.

Kwaliteit (toelichting)
Samen met de RES-partners realiseren we de opwek die is afgesproken voor het doel in 2030.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Samen met onze partners in de regio werken we aan de realisatie van de RES-doelen.

Tijd (indicator)

Realiseren zonnepanelen op bedrijfsdaken

Ook in 2025 gaan we door met de plannen voor zonnepanelen op bedrijfsdaken. Dit gaat om bedrijven met een kleinzakelijke aansluiting. Samen met ondernemers kijken we welke aandachtspunten er in hun situatie zijn. Dit gaat dan om de mogelijkheden voor het dak, subsidies en leenmogelijkheden, offertevergelijkingen en andere vraagstukken. Omdat er momenteel onzekerheden zijn over onderwerpen als teruglevering, tarieven en netcapaciteit, is het des te belangrijker dat we ondernemers helpen.

Kwaliteit (toelichting)
We willen goede rapportages naar aanleiding van de bedrijfsbezoeken. Dit gaat dan onder meer om het gebruiksprofiel, de mogelijkheden voor het dak, subsidies en leenmogelijkheden.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De uitvoering vindt in heel 2024 plaats.

Tijd (indicator)

We zijn bereikbaar in ons Centrum Duurzaam Winterswijk

Het Centrum Duurzaam Winterswijk is een kennis- en inspiratiecentrum op het gebied van duurzaamheid. Via de thema's energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit, kringlopen en cultuurhistorie, wordt duurzaamheid op een laagdrempelige manier zichtbaar, tastbaar en beleefbaar gemaakt. Vanuit het centrum helpen we mensen onder meer met subsidies en leningen. Het Centrum Duurzaam Winterswijk is tevens ons energieloket.

Kwaliteit (toelichting)
In het centrum ontvangen we gemiddeld ongeveer 120 bezoekers per maand. Via het platform Duurzaam Winterswijk ontvangen we gemiddeld duizend digitale bezoekers per maand.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De uitvoering vindt in heel 2024 plaats.

Tijd (indicator)

Evaluatie moratorium Windenergie

Op 29 juni 2017 is in de raad een moratorium op windturbines ingesteld. Afgesproken is dat dit besluit vanaf 1 januari 2023 periodiek wordt geëvalueerd.

Kwaliteit (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De evaluatie is door de raad verzet naar 1 juli 2025. De raad heeft voor deze evaluatie op 20 juni een plan van aanpak vastgesteld.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We willen duurzaamheid bereikbaar en betaalbaar maken voor iedereen

Activiteiten

Verduurzamen woningen als onderdeel bestrijden energiearmoede

We helpen inwoners om hun energierekening omlaag te brengen. Dit doen we door onderstaande maatregelen:
- De aanpak met energieconciërges en energiebespaarmaatjes gaan we in 2024 continueren. Samen met andere organisaties helpen we inwoners met energiearmoede om energie te besparen en hun woning te verduurzamen.
- We bieden ondersteuning via het Centrum Duurzaam Winterswijk.
- We ondersteunen door middel van subsidies en regelingen.

Kwaliteit (toelichting)
We zetten ons in voor een goede voortzetting van de aanpak van energiearmoede.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De uitvoering vindt in heel 2024 plaats.

Tijd (indicator)

Trends en ontwikkelingen

Een belangrijk deel van de personele kosten van de energietransitie wordt gedekt door de CDOKE-regeling. Deze regeling geldt voor de kosten voor klimaat- en energiebeleid (beleid dat bijdraagt aan het behalen van de doelen uit de Klimaatwet, bv. 55% CO2 reductie in 2030). Daarnaast is subsidie ontvangen voor de LAI, de Landelijke Aanpak Isolatie. Hiermee pakken we de slechte energielabels aan. Deze gelden gebruiken we voor een eigen subsidieregeling.
Een belangrijke ontwikkeling die invloed heeft op de verduurzaming is de Netcongestie. Dit speelde al aan de opwek kant, maar dit speelt nu ook aan de afnamekant.

3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen

Ambitie

We willen dat Winterswijk een aantrekkelijke plaats is om te wonen, te werken en te recreëren. Het buitengebied is een belangrijke parel van Winterswijk en verdient een aanpak waarbij we de handen ineen slaan. In de buurtschappen streven we naar behoud van leefbaarheid. In het centrum komen wonen en culturele functies samen

waar ontmoeten, ontdekken en ontplooiing voorop staan. Nieuwe ontwikkelingen krijgen de ruimte, met behoud van kwaliteit van de leefomgeving.
Relevante documenten:

- Woonvisie gemeente Winterswijk 2020 – 2025.
- Volkshuisvestelijk Afwegingskader Woningbouw Winterswijk 2019 – 2025.
- Structuurvisie kom Winterswijk 2010-2020.
- Groenstructuurplan Winterswijk.
- Omgevingsvisie buitengebied.
- Beleidsvisie landschap en biodiversiteit.
- Centrumvisie 2021.

Doelstellingen

We bereiden de organisatie voor op de nieuwe wetten in de fysieke leefomgeving

Activiteiten

We werken volgens de Omgevingswet

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. Voor de inwerkingtreding moet er een Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) zijn ingeregeld. Verder bereiden we de organisatie voor op het werken volgens de wet, zowel op juridisch en technisch gebied als op het gebied van dienstverlening, participatie, houding en gedrag.

Kwaliteit (toelichting)
We zijn inmiddels in staat om afwijkingen van het omgevingsplan in de meeste gevallen met een omgevingsvergunning (BOPA) te beoordelen en vergunnen. Voor aanvragen die niet met een omgevingsvergunning geregeld kunnen worden, zijn we op dit moment nog niet in staat een omgevingsplanwijziging door te voeren. Hier wordt wel aan gewerkt door de werkgroep Omgevingsplan.
We werken aan een gemeente-dekkende omgevingsvisie met het traject voor de omgevingsvisie Kom.
Er wordt doorlopend gewerkt aan optimalisering van processen op juridisch en technisch gebied en aan verbetering van dienstverlening, doorlooptijden, participatie, houding en gedrag.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het vergt nog steeds de nodige tijd om de nieuwe wet eigen te maken. Op dit moment zijn de minimale acties van de VNG grotendeels uitgevoerd. Inmiddels is gestart met de werkgroep Omgevingsplan. We bouwen aan een basisplan en leren hoe we een Omgevingsplan kunnen wijzigen. Op 1 januari 2032 moeten we de beschikking hebben over een nieuw gebiedsdekkend Omgevingsplan.

Tijd (indicator)

We werken volgens de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

Onderdeel van de Omgevingswet is de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb). De Wkb treedt gelijk met de Omgevingswet in werking. De Wkb regelt dat private kwaliteitsborgers voortaan bouwtechnische regels toetsen en controleren. Dit wijzigt het proces van de bouwvergunningtoets.

Kwaliteit (toelichting)
Het proces voor het behandelen van bouwmeldingen onder de Wkb is volledig ingericht en functioneert. In 2024 zijn reeds een aantal bouwmeldingen behandeld. Periodiek wordt geëvalueerd of aanpassingen in het proces en sjablonen nodig zijn.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Per 1 januari 2024 is de Wkb in werking getreden voor nieuwbouw in de gevolgklasse 1. Het gaat dan bijvoorbeeld over woningen en eenvoudige bedrijfsgebouwen. Deze plannen worden door de gemeente niet meer op bouwtechnische aspecten beoordeeld. Dit is overgenomen door private kwaliteitsborgers. De gemeente blijft wel het bevoegd gezag en controleert of er wordt gebouwd met een gecertificeerde kwaliteitsborger.
De gemeente is verantwoordelijk gebleven voor de bouwtechnische toetsing van verbouwplannen en nieuwbouwplannen voor gebouwen met een hoger risico. Mogelijk worden in de toekomst ook verbouwplannen in hogere gevolgklassen onderdeel van het stelsel van private kwaliteitsborging.
Deze activiteit is doorlopend. Op dit moment is het niet de ervaring dat de invoering van de Wkb voor de ambtelijke organisatie een besparing in tijd oplevert.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We maken plannen en voeren deze uit voor specifieke vraagstukken zoals WOOOW, Steengroeve en Ribeslocatie

Activiteiten

Gebiedsontwikkeling Steengroeve
We werken aan een gebiedsontwikkeling rondom de Steengroeve. Onderdeel hiervan is de ontwikkeling van het museaal concept Terra Temporalis.

Kwaliteit (toelichting)
Het ontwerpbestemmingsplan is in december 2023 ter inzage gelegd. Er zijn zienswijzen op binnengekomen.
In de begroting 2024- 2027 is uitgegaan van beschikbaarstelling van het budget van € 1.000.000 aan de stichting Terra Temporalis.
Het budget voor ondersteuning van de realisatie van het Steengroevemuseum stellen we beschikbaar op het moment dat de realisatie aan zal vangen. In 2024 zal deze realisatie niet plaatsvinden. Daarom wordt het budget in 2024 nu afgeraamd. Realisatie hangt af van twee trajecten: de fondsenwerving door de stichting en het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan. Verwachting is dat dit wat langer gaat duren. Uitgangspunt is dat het budget in 2027 weer benodigd is. Neemt u dit voorstel over dan zal bij de 1e Bestuursrapportage incl.1e Prognose 2025 (in 2027) een budget van € 1.000.000 worden opgenomen. Dat betekent dat in de vastgestelde begroting 2025-2028 nu geen budget hiervoor is opgenomen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Momenteel worden de zienswijzen verwerkt. We zijn met de initiatiefnemers in gesprek over goede (financiële) afspraken over het vervolgproces van het project. De uitkomsten daarvan bepalen wanneer het bestemmingsplan ter vaststelling aan de raad wordt aangeboden.

Tijd (indicator)

Uitvoering project WoooW - gebiedsontwikkeling Weurden

WoooW staat voor Winterswijk ontmoet, ontdekt en ontplooit. Het WoooW-projectgebied ligt aan één van de aanloopstraten ('t Weurden) in het centrum van Winterswijk, waar winkelleegstand en verpaupering dreigde. Daarom heeft de gemeente de afgelopen jaren een aantal woon-winkelpanden aangekocht om het gebied op te knappen en nieuwe impulsen te geven.

Kwaliteit (toelichting)

Op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoering van het raadsbesluit van juni 2023. Daarin is het voorkeursscenario van de raad vastgelegd. Het maakt ontwikkelingen mogelijk aan 't Weurden (winkels plus woningen), de Spoorstraat (nieuw cultuurgebouw), bij Boogie Woogie (wonen) en aan 't Weurden - Dingstraat - Weverstraat (wonen, supermarkt en parkeren centrum).

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Op twee van de vier te ontwikkelen locaties is de voortgang sterk afhankelijk van de gemeentelijke begroting. Die is voorlopig ontoereikend om de ontwikkelingen op die plekken verder te brengen. Het betreft de locatie voor een nieuw cultuurgebouw aan de Spoorstraat, en de locatie van de huidige Boogie Woogie.

De twee andere locaties zijn een kwestie van privaat initiatief: aan 't Weurden (winkels plus woningen) en aan 't Weurden - Dingstraat - Weverstraat (wonen, supermarkt en parkeren centrum). Daarop wordt wel voortgang geboekt. De laatstgenoemde locaties zijn deels afhankelijk van gemeentelijk geld en dat is in het kader van de grondexploitatie in de begroting opgenomen. Dat geld is beschikbaar voor het realiseren van een parkeervoorziening voor centrumparkeren. Deze beide locaties komen, als de nog te zetten stappen vlot verlopen, in 2025 bij de raad op tafel voor een besluit in de planologische procedure.

Tijd (indicator)

Omgevingsvisie bebouwde kom Winterswijk

De Omgevingswet schrijft voor dat iedere gemeente op 1 januari 2027 een omgevingsvisie moet hebben vastgesteld. We werken op dit moment aan een omgevingsvisie voor de bebouwde kom van Winterswijk. De omgevingsvisie gaat over het dagelijks leven. Hoe we werken, wonen, studeren en recreëren. Bij het opstellen van de omgevingsvisie voor de bebouwde kom houden we rekening met actuele visies, zoals de centrumvisie, groenvisie en woonvisie.

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 zijn de ontwikkeling van Winterswijk en de daaruit volgende opgaven in beeld gebracht. Al deze onderdelen zijn samengebracht in het Verhaal van Winterswijk (fase 1) en de startnotitie, die in april 2024 zijn vastgesteld door de raad. Deze stukken dienen nu als basisdocument voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie in fase 2. In het najaar 2024 is gestart met een participatietraject met de samenleving en de politiek, om inzicht te krijgen in welke keuzes we willen maken in de Omgevingsvisie. Een uitwerking van deze keuzes wordt in januari 2025 voorgelegd aan de raad door middel van een discussienota. De uitkomsten van die raadsvergadering zullen de basis vormen voor de concept Omgevingsvisie, die in Q2 wordt voorgelegd aan de raad. Wanneer de raad akkoord is met dit concept, volgt de ter inzagelegging aan de inwoners en ten slotte eind 2025 de definitieve vaststelling van de Omgevingsvisie kom. Aansluitend wordt toegewerkt naar het samenvoegen van de Omgevingsvisie buitengebied en Omgevingsvisie kom. Met als doel om voor 1 januari 2027 één Omgevingsvisie voor Winterswijk te kunnen vaststellen, waarmee we dan voldoen aan de Omgevingswet.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De omgevingsvisie moet volgens de wet op 1 januari 2027 gereed zijn. In 2023 zijn er inhoudelijke stappen gezet voor een eerste basisdocument; in 2024 is verder gewerkt aan de uitwerking van de omgevingsvisie. Het streven is om de omgevingsvisie kom eind 2025 vast te stellen.

Tijd (indicator)

Revitalisering Dennenoord
We werken aan de afronding van de revitalisering van het terrein Dennenoord.

Kwaliteit (toelichting)
De uitvoering van de revitalisering loopt en wordt zorgvuldig afgestemd met de verschillende disciplines. Er is een inrichtingsplan voor de natuurinvulling opgesteld dat onderdeel is van het in juni 2024 vastgestelde bestemmingsplan. De planning is dat de aannemer de werkzaamheden in 2024 uitvoert en dat de beplanting in het vierde kwartaal wordt geplaatst. In 2025 wordt de subsidieverantwoording met de provincie afgehandeld.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het streven is alle procedures en werkzaamheden in 2024 uit te voeren.

Tijd (indicator)

Realiseren van een dienstencentrum in Gaxel, samen met Stadt Vreden
Om het grensoverschrijdend werken en ondernemen tussen Nederland en Duitsland te bevorderen, wordt er op de grens een dienstencentrum gerealiseerd. De gemeenten Winterswijk en Vreden zijn gezamenlijk de initiatiefnemers voor deze planontwikkeling.

Kwaliteit (toelichting)
De geselecteerde ontwikkelaar heeft helaas aangegeven dat het niet mogelijk is tot een haalbare exploitatie te komen. Samen met Stadt Vreden bekijken we nu op welke wijze het project kan worden voortgezet. Wij houden beide gemeenteraden op de hoogte van de aanpak en de voortgang.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Omdat er op dit moment geen concrete ontwikkelaar is voor de uitwerking van de plannen, is onduidelijk op welke termijn de plannen uitgevoerd gaan worden. Als meer duidelijk is over de aanpak en voortgang, informeren wij samen met Stadt Vreden beide gemeenteraden.

Tijd (indicator)

Afdekken kleiput
We ronden het afdekken van de kleiput af.

Kwaliteit (toelichting)
Er wordt gewerkt aan één of meerdere nieuwe voorstellen. Daar is de klankbordgroep ook bij betrokken. Uiteindelijk neemt de gemeenteraad in 2025 een besluit over het voorstel. Nadat dit besluit is genomen, wordt een inrichtingsplan opgesteld.

De gebiedsontwikkeling van het Molenveld is afhankelijk van het vaststellen van de begroting door de raad. De raad heeft in november 2023 besloten om het resterende budget voor de gebiedsontwikkeling te schrappen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Allereerst moeten verschillende scenario's worden uitgewerkt. In deze fase zitten we nu. Uiteindelijk neemt de gemeenteraad een besluit over het scenario dat wordt uitgewerkt in een inrichtingsplan. De planning is dat de gemeenteraad in het eerste kwartaal van 2025 een besluit neemt en uitvoering in najaar 2025.

Tijd (indicator)

Woningbouw Narcisstraat
Dit gebied als geheel vraagt om een kwaliteitsimpuls. De gemeente heeft een grondpositie in het gebied bij de Misterweg/Hyacinthstraat. Wij werken mee met een door een ontwikkelaar ingediende aanvraag voor woningbouw.

Kwaliteit (toelichting)
De planontwikkelaar heeft het woningbouwplan uitgewerkt en deze is als ontwerpbestemmingsplan in december 2023 ter inzage gelegd. Hierop is een zienswijze binnengekomen en op dit moment zijn partijen met elkaar in gesprek over deze zienswijze.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Allereerst moet de zienswijze worden afgehandeld voordat het bestemmingsplan door de raad kan worden vastgesteld.

Tijd (indicator)

Ribeslocatie

Gemeente Winterswijk is eigenaar van een perceel aan de Ribeslaan, de locatie waar een basisschool was gesitueerd. In 2015 is deze basisschool gefuseerd en heeft gemeente Winterswijk de grond terug in eigendom gekregen. Tot op heden is geen andere invulling voor de Ribeslocatie gerealiseerd. In 2025 wordt verder gewerkt aan de herontwikkeling van de Ribeslocatie. Een plan voor woningbouw wordt voorbereid.

Kwaliteit (toelichting)
In 2024 is de omgevingsplanprocedure gestart. Nadat het omgevingsplan is vastgesteld, wordt verder gegaan met de ontwikkeling van de nieuwe woningen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het streven is om het omgevingsplan in het eerste kwartaal van 2025 door de raad te laten vaststellen.

Tijd (indicator)

Gebiedsontwikkeling De Morse (voorheen Gaudium)

Gemeente Winterswijk is eigenaar van het pand van Gaudium. Daarnaast is het aangrenzende pand De Hazewind opgekocht door een ontwikkelaar. Door de huidige ontwikkelingen vraagt deze omgeving om een visie.

Kwaliteit (toelichting)
Er ligt een concreet initiatief voor het verbouwen van voormalige textielfabriek De Hazewind aan de Laan van Hilbelink 28/Morsestraat 32-34. Het is de bedoeling dit fabriekscomplex te transformeren naar een woongebouw met 26 appartementen. In de naastgelegen fabriekshal is Kvadrat Weaving (voorheen bekend als Gaudium) gevestigd. Dit gebouw is eigendom van de gemeente. Milieutechnisch is dit bedrijf het grootste obstakel voor de verbouw van De Hazewind tot een appartementencomplex. Met Kvadrat Weaving lopen gesprekken over een mogelijke bedrijfsverplaatsing.

Tegenover De Hazewind is Hittech Bihca gevestigd. Dit bedrijf heeft uitbreidingsplannen op de huidige locatie en kan vanuit milieutechnisch oogpunt ook een obstakel zijn voor het woningbouwinitiatief in De Hazewind. De actuele ontwikkelingen in dit gebied vragen om een duidelijke planologische/stedenbouwkundige visie voor het gebied en de directe omgeving.

Als er overeenstemming is over de bedrijfsverplaatsing van Kvadrat Weaving, kan

vooruitlopend op de gebiedsvisie mogelijk al medewerking worden verleend aan het woningbouwinitiatief in De Hazewind.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het beschikbare budget voor het opstellen van gebiedsvisie De Morse (€ 33.000), is bij de jaarrekening niet overgeheveld naar 2024. Dit omdat er nog geen duidelijke onderbouwing was en het bovendien niet voldeed aan de interne spelregels. Door het vervallen van het budget is het opstellen van de gebiedsvisie De Morse uitgesteld.

Tijd (indicator)

Programma bouwen aan Winterswijk
We stellen een meerjarige programmering op voor alle toekomstige investeringen. Dit om financieel verantwoord onze voorzieningen in stand te kunnen houden en nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken. Verder zijn we scherp op ons opdrachtgeverschap. Dit moet leiden tot een integraal en realistisch investeringsprogramma waarbij de jaarlijkse overhevelingen qua omvang beperkt worden.

Kwaliteit (toelichting)
Onze huidige financiële situatie maakt het niet mogelijk om grote investeringen te doen in nieuwbouw van voorzieningen zoals Boogie Woogie, theater De Storm, zwembad Jaspers en de basisscholen. We hechten echter wel belang aan deze voorzieningen en koersen daarom op instandhouding. Omdat het financieel perspectief voorlopig geen zicht op nieuwbouw geeft, kiezen we voor investeringen die de instandhouding van de bestaande gebouwen en voorzieningen beogen. Hiervoor verhogen we vanaf 2025 de bestemmingsreserve van € 2 miljoen naar € 10 miljoen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De voorwaarden voor de bestemmingsreserve "instandhouding voorzieningen" zijn door de Raad vastgesteld waardoor kan worden overgegaan tot uitvoering.

Tijd (indicator)

De Rikker
We werken aan woningbouw op het nog onbebouwde gedeelte van de Rikker.

Kwaliteit (toelichting)
Het bestemmingsplan is vastgesteld en bekendgemaakt. De beroepstermijn is inmiddels verstreken. Er is één beroepschrift ontvangen bij de Raad van State. De verwachting is dat dit beroepschrift in 2025 op zitting komt.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
We wachten op een behandeling van het beroepschrift bij de Raad van State. Naar verwachting komt dit in 2025 op zitting.

Tijd (indicator)

Gebiedsontwikkeling recreatiegebied 't Hilgelo

We behandelen een door Leisurelands BV ingediende aanvraag ter ontwikkeling van recreatiegebied 't Hilgelo. Het plan ziet op een bestendiging van bestaande functies (zandwinning, dagrecreatie, natuur, etc.) en een versterking van de recreatieve mogelijkheden binnen dat gebied. In hoofdzaak gaat het daarbij om een uitbreiding van verblijfsrecreatie en horeca.

Kwaliteit (toelichting)
Het doel van dit project is een toekomstbestendige ontwikkeling van recreatiegebied 't Hilgelo. We streven naar een ruimtelijk-planologisch kader waarin de bestaande functies en beoogde ontwikkelingen plek krijgen. In de zomer van 2023 is door het college een voorontwerpbestemmingsplan (conceptplan) ter inzage gelegd. Er zijn 18 inspraakreacties ingediend die de verschillende belangen in beeld hebben gebracht (formele participatie). Initiatiefnemer heeft een vervolg gegeven aan de participatie en werkt momenteel aan een doorontwikkeling van het plan.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het is aan de initiatiefnemer om een nieuwe versie van het plan in te dienen voordat verdere besluitvorming kan plaastvinden.

Tijd (indicator)

Bestemmingsplan uitbreiding 't Winkel

We behandelen het initiatief tot uitbreiding van camping Het Winkel.

Kwaliteit (toelichting)
Op dit moment is de gemeente in afwachting van de indiening van een voorstel voor de verdere ontwikkeling van Het Winkel. De hele planologische procedure moet nog worden doorlopen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De start wordt bepaald door het moment waarop het voorstel door de initiatiefnemer wordt ingediend.

Tijd (indicator)

Herontwikkeling Groenloseweg 60-locatie Harmonie

We behandelen het initiatief tot herontwikkeling van de locatie van De Harmonie (Groenloseweg 60) van horeca naar wonen.

Kwaliteit (toelichting)
Na een aantal gesprekken met de initiatiefnemers (Walvoort Ontwikkelaars b.v.) en behandeling in de Commissie Omgevingskwaliteit is er overeenstemming over de ontwikkeling van locatie De Harmonie. Het aangepaste plan is in augustus 2024 goedgekeurd door de Mandaatcommissie. De omgevingsvergunning kan nu worden aangevraagd. De vergunning kan worden verleend nadat het geldende omgevingsplan is aangepast (wijziging horeca naar wonen).

B&W heeft op 20 juni 2023 al besloten medewerking te verlenen aan deze ontwikkeling, onder voorwaarde dat wordt voldaan aan het ruimtelijk kader zoals vastgelegd in het integraal ambtelijke advies van de Omgevingskamer. Met de laatste wijzigingen is hieraan voldaan.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De tijdsplanning is moeilijk aan te geven. Eén en ander is afhankelijk van de datum van indiening door de initiatiefnemer.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We realiseren een toekomstperspectief in het buitengebied

Activiteiten

We voeren het programma Vitaal Platteland uit door middel van een gebiedsgerichte aanpak

Het buitengebied van Winterswijk heeft te maken met uitersten: extreme droogte, stikstofnormen voor vier Natura 2000-gebieden, ruimtevraag vanuit de energietransitie, kwetsbaar cultuurlandschap en bekenstelsel, en een sterke terugloop van het aantal boeren. Deze situatie is een bedreiging voor het waardevolle agrarische cultuurlandschap en de leefbaarheid.
Samen met de stichting WCL is in 2020 het programma Vitaal Platteland opgesteld. Dit programma is gericht op het behoud van de waardevolle natuur en cultuur, en het realiseren van een economisch, sociaal en ecologisch toekomstperspectief voor iedereen die in het buitengebied woont, werkt en recreëert.

Kwaliteit (toelichting)
De Intentieovereenkomst en startnotitie zijn in januari 2023 vastgesteld. Hierin is vastgelegd hoe de drie overheden (provincie, waterschap en gemeente) en de gebiedspartijen willen samenwerken in de gebiedsaanpak Vitaal Platteland. Het doel is te komen tot een economisch, sociaal en ecologisch perspectief voor de mensen die in het gebied wonen en werken, nu en in de toekomst. Concreet wordt dit een gebiedsplan, een 'Winterswijks bod'.
Om dit te bereiken wordt een aantal stappen doorlopen. In 2024 zijn bouwstenen van verschillende thema's (zoals water, landbouw en natuur), het landschappelijk kader en het verhaal van het buitengebied van Winterswijk opgesteld. Die stukken zijn gebruikt voor een gebiedsanalyse en het opstellen van kansenkaarten voor de verschillende thema's.
Met de kansenkaarten kunnen er botsproeven plaatsvinden, waarmee wordt onderzocht waar in het gebied kansen, belangen en bedreigingen elkaar raken. Waar

moeten we rekening met elkaar houden en waar kunnen we juist koppelkansen benutten? Op basis hiervan werken we in 2025 toe naar een gebiedsvisie Vitaal Platteland Winterswijk. Hieruit volgt het gebiedsplan.
Ondertussen wordt er ook gewerkt aan de uitvoering van de korte termijn, 'geen spijt-maatregelen'. Dit zijn maatregelen in projectgebieden in Winterswijk waar aan de doelen gewerkt kan worden (zoals waterkwaliteit, perspectief voor de landbouw of natuurdoelen), zonder dat dit negatieve effecten heeft voor andere doelstellingen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Volgens de oorspronkelijke planning levert het project eind 2024 het gebiedsplan op. Tijdens de uitvoering van het project hebben we te maken met onzekerheid over de kaders vanuit het Rijk. Ook zien we dat het pionierswerk, de nieuwe gebiedsgerichte aanpak, veel vraagt van iedereen die erbij betrokken is. Het vergt een andere manier van samenwerking tussen de overheden en gebiedspartijen, waardoor het soms twee stappen vooruit en een stap achteruit is. Wanneer overheden gezamenlijk kaders moeten stellen en aan de samenwerking moeten bouwen, kan het soms richting de gebiedspartijen lijken alsof er weinig voortgang is. Daarom zijn de kortetermijnprojecten extra belangrijk, om de energie bij alle betrokkenen te behouden en samen de schouders onder de gebiedsaanpak te blijven zetten.
De onzekerheid over de kaders en financiering vanuit het Rijk blijft voorlopig bestaan, maar de problemen in het buitengebied staan nog steeds op de agenda. Daarom gaan we door met het toewerken naar het gebiedsplan. Hierdoor kunnen we, wanneer er wel middelen beschikbaar komen, direct een duidelijk bod neerleggen hoe we in Winterswijk de uitdagingen van deze tijd op gaan lossen.

Tijd (indicator)

Uitvoeren project LEADER
We geven uitvoering aan LEADER-projecten. LEADER is een subsidieregeling die is bedoeld voor projecten gericht op het versterken van het landelijk gebied. Speerpunten hierbij zijn: het behoud van de leefbaarheid van het platteland, het versterken van de sociale cohesie en het behouden/versterken van het voorzieningenniveau.

Kwaliteit (toelichting)
Stichtingen, verenigingen, organisaties en bedrijven kunnen gebruikmaken van LEADER-subsidies. LEADER is een onderdeel van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB). Initiatiefnemers worden bij hun aanvraag ondersteund door de Lokale Actie Groep (LAG). De LAG bestaat uit lokale (inwoner)leden en een projectleider. Alle aanvragers geven een verplichte pitch aan de LAG over hun project. De LAG adviseert Gedeputeerde Staten bij het beschikbaar stellen van financiën.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De uitvoering van LEADER- projecten heeft een looptijd van 2024-2028. Het proces ligt op schema.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We realiseren voldoende woningaanbod waar voor verschillende doelgroepen behoefte aan is

Activiteiten

Een goede voorraad sociale, duurzame huurwoningen

In de raamovereenkomst en de prestatieafspraken staat nu al dat partijen zich inzetten om de bewustwording bij huurders, als het gaat om woongedrag en de gevolgen van energiegebruik, te bevorderen. Daarbij faciliteert en ondersteunt de gemeente de huurdersvereniging en De Woonplaats waar mogelijk bij duurzaamheidsprojecten en -activiteiten die bijdragen aan de (gemeentelijke/regionale) duurzaamheidsdoelstellingen. De Woonplaats en de gemeente Winterswijk gaan in gesprek om concrete vervolgafspraken te maken op het gebied van duurzaamheid en levensloopbestendigheid. We streven naar een maximale inzet, mede in het kader van armoedebestrijding.

Kwaliteit (toelichting)

In de prestatieafspraken van 2023 en 2024 is concreet in beeld gebracht wat de totale opgave is met betrekking tot verduurzaming van de woningen. Door De Woonplaats en de gemeente wordt gewerkt aan de opgave. Bij acties en pilots gericht op het bevorderen van duurzaam woongedrag en energiebesparing, stemmen de partijen de aanpak met elkaar af. Gemaakte afspraken in 2024 worden, daar waar mogelijk, voortgezet in 2025.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Dit is een doorlopende activiteit gedurende heel 2024.

Tijd (indicator)

Flexwonen

Veel Winterswijkers zijn op zoek naar geschikte en betaalbare woonruimte. Ook moet Winterswijk extra statushouders huisvesten. De instroom neemt toe, dus het aantal statushouders neemt ook toe. Daarnaast weten we niet hoelang de Oekraïense ontheemden blijven. Daarom ontwikkelt Winterswijk, samen met De Woonplaats en marktpartijen, een of meerdere flexwoonprojecten.

Kwaliteit (toelichting)

In het kader van de prestatieafspraken 2024 met De Woonplaats, is flexwonen een gespreksonderwerp. We zitten nog in de verkennende fase.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

We gaan met De Woonplaats in gesprek over flexwonen. Dit is nog in beperkte mate opgepakt, omdat de prioriteit bij andere projecten en activiteiten binnen het thema wonen lag.

Tijd (indicator)

Nieuwe lokale woonvisie

We stellen een nieuwe lokale woonvisie op, omdat de looptijd van de huidige lokale woonvisie eind 2024 afloopt. We sluiten aan bij de uitgangspunten van de Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030, en combineren dit met onze lokale ambities en uitgangspunten. We spelen in op de veranderende woonbehoefte en zorgen ervoor dat nieuwe woningbouw en de bestaande woningvoorraad daarop aansluiten. We streven naar betaalbare woonlasten, passend bij de portemonnee van de inwoners en woningzoekenden.

Kwaliteit (toelichting)

We stellen een nieuwe lokale woonvisie op.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

De nieuwe lokale woonvisie zou naar verwachting in het vierde kwartaal 2024 ter besluitvorming worden aangeboden aan de gemeenteraad. Dit is nog niet opgepakt in verband met prioriteit bij andere projecten en activiteiten binnen het thema wonen.

Tijd (indicator)

Lokale woonzorgvisie

Het Rijk werkt aan een wetsvoorstel dat het opstellen van een urgentieverordening en/of huisvestingsverordening door gemeenten voor specifieke aandachtsgroepen in 2025 of 2026 verplicht maakt. Dit is inclusief verschillende zorgdoelgroepen. Voorafgaand aan deze verordening is een lokale woonzorgvisie noodzakelijk, om prioritering van specifieke aandachtsgroepen te bepalen. Bij het opstellen van de lokale woonzorgvisie is regionale afstemming een belangrijk onderdeel.

Kwaliteit (toelichting)

We stellen een lokale woonzorgvisie op.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

De lokale woonzorgvisie en de Achterhoekse woonzorgvisie worden opgesteld en in 2025 waar mogelijk op elkaar afgestemd. Dit is nog niet verder opgepakt in verband met andere activiteiten die prioriteit hadden.

Tijd (indicator)

Herontwikkeling portiekflats Europalaan

We werken aan het initiatief van De Woonplaats om de komende jaren 112 woningen (in vier flatgebouwen) aan de Europalaan te vervangen door 130 nieuwe woningen

(in drie gebouwen).

Kwaliteit (toelichting)
In juni 2024 is het bestemmingsplan vastgesteld. De Woonplaats is in september 2024 gestart met de voorbereidingen voor de sloop van de eerste portiekflat.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De Woonplaats is bezig met de voorbereiding van de sloop van de eerste portiekflat.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We zorgen voor duidelijkheid over eigendomssituaties van snippergroen

Activiteiten

Snippergroen en illegaal grondgebruik

In 2016 heeft bureau Eiffel het grondgebruik binnen de gemeente Winterswijk geïnventariseerd. Hieruit is gebleken dat op 595 locaties sprake is van ingebruikname van gemeentegrond door particulieren en (agrarische) bedrijven. Soms zijn hier afspraken over gemaakt, in andere gevallen is nog niets geregeld. In 2019 is hiervoor een projectmatige aanpak ontwikkeld en is in de wijken Bargerbosch en Hoge Wieber Noord gestart met het pilotproject Grondgebruik.
In 2023 heeft de raad een beleidskader voor snippergroen vastgesteld. Op basis hiervan wordt het project vervolgd.

Kwaliteit (toelichting)
Wij bieden inwoners en ondernemers duidelijkheid over het niet-geregistreerd in gebruik hebben van snippergroen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het pilotproject is in 2024 afgerond. Hierna wordt de pilot omgezet in een regulier project. De bewoners van de betreffende wijken/straten ontvangen dan een brief over het niet-geregistreerde gebruik van gemeentegrond. Vervolgens maakt de gemeente afspraken met de desbetreffende bewoners over het niet-geregistreerde gebruik van de gemeentegrond.

Tijd (indicator)

Trends en ontwikkelingen

Diverse projecten
Projecten hebben elk hun eigen planning en werkwijze.
Omgevingswet
Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Het zal nog enkele jaren

duren voordat alle plannen en werkwijzen goed geïmplementeerd zijn. Dit is ook mogelijk door het overgangsrecht.

Wonen / volkshuisvesting

De Rijksoverheid wil de regie op de volkshuisvesting herpakken: ‘Volkshuisvesting is terug van weggeweest’. Deze trend is ingezet sinds de benoeming van een minister van Volkshuisvesting (en Ruimtelijke Ordening) in 2022 en heeft geleid tot het opstellen van een Nationale Woon- en Bouwagenda. Deze agenda bevat meerdere programma’s met o.a. woningbouw, aandacht voor specifieke doelgroepen, betaalbaar wonen en verduurzaming. Het Rijk pakt de regie en deze regie werkt door op provinciaal en lokaal niveau.

Nieuwe wetgeving en aanpassing van bestaande wetgeving moet (lokale) overheden mandaat én instrumentarium geven. Meer afstemming, monitoring en verantwoording op lokaal, regionaal en provinciaal niveau om uitvoering te geven aan het landelijk beleid.

In de wetsvoorstellen zijn definities (nog) niet altijd helder, keuzes zijn niet of onvoldoende onderbouwd en instrumenten en hulpmiddelen voor de uitvoering zijn onvoldoende ingekaderd en uitgewerkt. Ook is niet altijd duidelijk of je als gemeente een keuze hebt om instrumenten wel of niet in te voeren. Wel is duidelijk dat er een enorme extra werklast bij gemeenten komt te liggen. De zorgen of het allemaal uitvoerbaar is voor gemeenten is daarom groot. Onder andere vanuit de VNG. Naast de personele capaciteit zullen ook financiële middelen nodig zijn, bijvoorbeeld voor het uitvoeren van noodzakelijke onderzoeken.

Voor de gemeente Winterswijk betekent dit dat wij, in combinatie met de Woondeal Achterhoek en de Regionale Woonagenda Achterhoek, meer moeten gaan sturen op betaalbaarheid in de bouwprogramma’s. Dit vraagt meer capaciteit dan voorheen.

Daarnaast moet verplicht worden opgesteld:

een volkshuisvestingsprogramma ter vervanging van de gemeentelijke woonvisie als onderdeel van de omgevingsvisie;

een gemeentelijk woonzorgvisie die regionaal is afgestemd;

een huisvestingsverordening voor urgente doelgroepen zoals uitstromers uit intramurale instellingen en jeugdzorg, slachtoffers van huiselijk geweld, daklozen en ex-gedetineerden.

Vitaal Platteland

De Intentieovereenkomst (IOK) en startnotitie zijn in januari 2023 vastgesteld. Er is volgens planning gestart met de uitvoering van de startnotitie Gebiedsaanpak Vitaal Platteland Winterswijk. Deze aanpak moet de komende twee jaar een toekomstperspectief Vitaal Platteland Winterswijk opleveren. Tegelijkertijd beginnen we met de realisatie. 'Geen spijt-maatregelen' kunnen namelijk tussentijds worden uitgevoerd. We zien inmiddels dat het project te maken heeft met onzekerheden over de kaders vanuit het Rijk. Ook zien we dat het pionierswerk, de nieuwe gebiedsgerichte aanpak, veel vraagt van iedereen die erbij betrokken is. Dit heeft gevolgen voor de planning, de benodigde personele capaciteit en financiële inbreng.

Fysiek domein algemeen

Zoals op meerdere gebieden speelt arbeidsmarktkrapte ook in het fysieke domein een grote rol. Het is moeilijk om aan geschikt en voldoende personeel te komen. Op inhoudelijk gebied speelt de stikstofproblematiek een rol. Qua communicatie is participatie nog steeds een ontwikkeling die speelt en waar we in onze processen rekening mee moeten houden.

3.5 Economie en Lobby

Ambitie

Wij koesteren de veelheid en verscheidenheid aan bedrijven in Winterswijk. Bedrijvigheid en nabij gelegen werkgelegenheid zijn van vitaal belang voor de leefbaarheid en aantrekkingskracht van Winterswijk. Bedrijven moeten voldoende ruimte hebben zich te ontwikkelen. Samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid wordt voortgezet. Wij streven naar een stabiele arbeidsmarkt.
In samenwerking met de sector zorgen we voor voldoende aanbod “het jaar rond” in vrijetijdsbesteding. We kijken hierbij ook nadrukkelijk naar evenementen.
We dragen Winterswijk als merk binnen en buiten Nederland uit. We onderhouden duurzame relaties met samenwerkingspartners landelijk, regionaal en over de grens.
We maken actief gebruik van (Europese) subsidies voor de realisatie van onze activiteiten.
Relevante documenten:

- Beleidsnota Economie Winterswijk 2017.
- Omgevingsvisie Buitengebied 2019.
- Centrumvisie 2021.
- Raadsbesluit Heroverwegen locatiekeuze bedrijventerrein d.d. 23 maart 2023.
- Nota Grenszland Gemeente Winterswijk (2022 - 2024).

Doelstellingen

Het bieden van voldoende ruimte voor de bedrijvigheid in Winterswijk met als uitgangspunt, inbreiding, revitalisering en herontwikkeling

Activiteiten

Programma toekomstbestendige bedrijventerreinen

We werken samen met het bedrijfsleven en de provincie aan het programma toekomstbestendige bedrijventerreinen. Het programma heeft als doel om bedrijventerreinen te verduurzamen, een groenere en gezondere werkomgeving te creëren en de samenwerking tussen bedrijven op de bedrijventerreinen te verbeteren. Daarbij richt het programma zich zowel op samenwerking en organisatiegraad op het bedrijventerrein, als op het programmatisch uitvoeren van fysieke maatregelen. Het programma ondersteunt de gemeente bij het omzetten van de beleidsambities op het gebied van duurzaamheid en klimaat, naar concrete maatregelen op de bedrijventerreinen.

Kwaliteit (toelichting)
In samenwerking met industriekring OWIN werken we aan drie doelen:

- Het verbeteren van de organisatiegraad van ondernemers op het bedrijventerrein. We verkennen hiervoor de mogelijkheden van het parkmanagement op het bedrijventerrein.
- Het opzetten van een programma met fysieke en organisatorische maatregelen op het bedrijventerrein, onder meer gericht op duurzaamheid, klimaat, verkeer en veiligheid.
- Het onderzoeken van de haalbaarheid van een Smart Energy Hub op het bedrijventerrein. Dit onderzoek richt zich op de optimalisatie van de lokale energie-opwekcapaciteit en het -verbruik op het bedrijventerrein, en wordt uitgevoerd met een subsidie van de provincie Gelderland.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Dit project loopt conform planning.

Tijd (indicator)

Gebiedsvisie bedrijventerrein

Het Regionaal Programma Werklocaties laat zien dat er in Winterswijk behoefte is aan een nieuw bedrijventerrein voor de groei van lokale ondernemingen. Voor het succes van ons bedrijfsleven is ruimte nodig, terwijl bedrijventerreinen schaars zijn. Om in Winterswijk een aantrekkelijk ruimtelijk en economisch vestigingsklimaat te behouden, is er in 2024 een nieuwe locatie voor een bedrijventerrein aangewezen. In 2025 werken we aan de gebiedsvisie van het bedrijventerrein.

Kwaliteit (toelichting)
In oktober 2024 neemt het college een besluit over de locatiekeuze voor het nieuwe bedrijventerrein. Vervolgens stelt het college aan de raad voor om een grondexploitatie te openen met een bijbehorend kredietaanvraag.
In 2025 werken we aan de gebiedsvisie voor het nieuwe bedrijventerrein.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
In oktober 2024 neemt het college een besluit over de locatie van het toekomstige bedrijventerrein.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Het maken en vaststellen van een visie op de toekomstige soort bedrijven in Winterswijk

Activiteiten

Toekomstvisie gewenste bedrijvigheid in Winterswijk

Het Winterswijkse bedrijfsleven kenmerkt zich door een grote diversiteit. Start-ups, familiebedrijven die al generaties lang aan Winterswijk zijn verbonden, maar ook bedrijven die begonnen zijn als familieondernemingen en inmiddels onderdeel zijn van een groot landelijk of internationaal bedrijf. Wij koesteren al deze bedrijven. We maken een visie op het soort bedrijven waar we ons in de toekomst in Winterswijk op willen richten.

Kwaliteit (toelichting)
We bewaken de kwaliteit aan de hand van de volgende factoren:

- Participatie
- Duurzaamheid, klimaat en circulaire economie
- Onderwijs en arbeidsmarkt
- Deskundige ondersteuning
- Samenhang met de locatiekeuze voor het bedrijventerrein
- Integratie in de Omgevingsvisie bebouwde kom Winterswijk (zie beleidsveld 3.4)

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Omdat de visie wordt geïntegreerd in de Omgevingsvisie bebouwde kom Winterswijk (beleidsveld 3.4), wordt dit tijdspad aangehouden.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

In samenwerking ontwikkelen van een jaarrond toeristisch/recreatief aanbod

Activiteiten

Uitvoeren regionale vrijetijdsagenda

We werken samen met de andere Achterhoekse gemeenten aan de uitvoering van de Vrijetijdsagenda Achterhoek 2020-2030. Vanuit deze agenda werken we aan vijf speerpunten:
1. Het vergroten van de beleefbaarheid van de Achterhoek met aanbodontwikkeling.
2. Het op peil houden en verbeteren van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie.
3. Het realiseren van een onderscheidende profilering en zichtbaarheid van de Achterhoek voor de nationale en internationale gast.
4. Het bevorderen van de gastvrijheid in de regio.
5. Het versterken van de positie van de vrijetijdssector binnen de Achterhoek en het intensiveren van verbindingen met andere sectoren.

We voeren dit uit met concrete projecten, onder andere gericht op de routestructuren voor wandelen, fietsen, paardrijden en mountainbiken. Eén van de concrete projecten is ‘Onbeperkt genieten in de Achterhoek’. Dit project sluit goed aan bij de Winterswijkse opgave ‘Iedereen doet mee’.

Kwaliteit (toelichting)
De projecten lopen conform afspraak.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De projecten uit de vrijetijdsagenda lopen volgens schema.

Tijd (indicator)

Toekomstvisie verblijfsrecreatie

We maken samen met het bedrijfsleven een toekomstvisie op de gewenste ontwikkeling van de verblijfsrecreatie in Winterswijk.

Kwaliteit (toelichting)
We bewaken de kwaliteit aan de hand van de volgende factoren:

- Participatie.
- Aansluiting bij de omgevingsvisies voor het buitengebied en de kom.
- De landelijke en regionale trends in toerisme en recreatie.
- Deskundige ondersteuning.

De beoogde dekking van de uitvoeringsagenda van de beleidsvisie vanuit de toeristenbelasting, is niet voorzien in deze begroting.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De beleidsvisie recreatie en toerisme is op 30 mei 2024 vastgesteld door de raad.

Tijd (indicator)

Stimuleren van evenementen voor en door jongeren

We versterken de gemeentelijke ondersteuning van evenementen voor en door jongeren. Met een groter en beter evenementenaanbod wordt Winterswijk aantrekkelijker voor jongeren, versterken we de dagrecreatie en dragen we bij aan seizoensverlenging voor de verblijfsrecreatie.

Kwaliteit (toelichting)
We hebben aandacht voor de specifieke behoeften van evenementenorganisatoren. Doel is om het beschikbare budget zuiver en effectief in te zetten in relatie tot de doelstelling: het stimuleren van evenementen voor en door jongeren. Vanuit dit programma is ondersteuning geboden aan het Oud en Nieuw evenement Countdown, het project 80 jaar Vrijheid en het EK evenement op de markt.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het resterende incidentele budget over 2023 en 2024 wordt overgeheveld naar 2025, voor zover dat nodig is voor ondersteuning van activiteiten en evenementen die voortkomen uit dit programma.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Stimuleren ondernemerschap en stabiele arbeidsmarkt

Activiteiten

We hebben een ondernemerspunt

We willen professionaliteit en slagkracht in onze ondernemersondersteuning en economische ontwikkeling organiseren in de vorm van het Ondernemerspunt Winterswijk. Dit is gebaseerd op het Duitse model van Wirtschaftsförderungsgesellschaft, zoals we dat ook in Bocholt kennen. Dit is een model waarin gemeente en ondernemersverenigingen vanuit een publiek-private organisatie samenwerken aan een brede economische ontwikkeling.

Kwaliteit (toelichting)
We hebben in 2023 diverse gesprekken gevoerd met ondernemers over de wenselijkheid en mogelijkheden van een ondernemerspunt. De uitvoering is gestopt als gevolg van de bezuinigingen binnen het taakveld economie.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
In de begroting 2024 is er geschrapt in het taakveld economie. Dit betekent dat de voorbereiding op dit project is gestopt en geen vervolg gaat krijgen.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Winterswijk (inter-)nationaal op de kaart zetten waarbij we ons aanbod op het gebied van wonen, werken, winkelen en toerisme uitdragen en streven naar een betere bereikbaarheid over de weg en het spoor.

Activiteiten

Lobby

We zetten in op regionale en grensoverschrijdende lobby. Lobbyen stelt ons in staat de belangen van onze inwoners te vertegenwoordigen bij de overheid en andere belanghebbenden. Het zorgt ervoor dat samenwerkingsverbanden tussen gemeenten en bedrijven ontstaan. Ook lobbyen over de grens is belangrijk. De toenemende Europeanisering van het beleid en de besluitvorming zorgen ervoor dat veel belangrijke beslissingen niet alleen op nationaal niveau, maar ook op Europees niveau worden genomen.

Kwaliteit (toelichting)
Een gestructureerde lobby is nodig. Vanuit de behoefte om een heldere, gezamenlijke boodschap te vertellen, is gewerkt aan focus in onze lobby. Tijdens het lentefestival brengen we de Achterhoek en onze Achterhoekse ambities jaarlijks dichter bij Den Haag.

Lokaal zetten we in op politieke actualiteiten, speerpunten die in het coalitieakkoord zijn geformuleerd. Ook richten we ons met een gezamenlijke lobby van de M50-gemeenten (middelgrote gemeenten) op verschillende onderwerpen, zoals grensoverschrijdende arbeidsmarkt en behoud van streekziekenhuizen.

Zo'n 70% van alle wet- en regelgeving waar gemeenten mee te maken hebben, wordt op Europees niveau bepaald. We zijn ons ervan bewust dat je grensoverschrijdend moet denken om lokale uitdagingen onder de aandacht te brengen. Winterswijk staat bekend als een Europa-actieve gemeente. Mede door het winnen van de Green Leaf Award, de actieve rol van de portefeuillehouder en de lobby in verschillende Europese gremia, wordt Winterswijk vaak als voorbeeld genoemd. De jaarlijkse deelname aan de European Week of Regions and Cities zien wij als een kans om kennis te delen met bestuurders uit heel Europa, en de Achterhoekse ambities en uitdagingen in Brussel zichtbaar te maken. Er is een ambtelijke lobbywerkgroep gevormd die de organisatie van het festival en de European Week of Regions and Cities verzorgt.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Dit is een doorlopende activiteit.

Tijd (indicator)

Grensoverschrijdende samenwerking

Onder grensoverschrijdende samenwerking valt de samenwerking met de overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties in de Achterhoek, de Regio Achterhoek en de Euregio. We verbinden mensen, ondernemers, overheid en onderwijs aan beide zijden van de grens met elkaar op het gebied van economie, onderwijs, cultuur, toerisme en sport.

Kwaliteit (toelichting)
We streven naar structurele inbedding van Europees beleid in ons internationale beleid. In 2025 actualiseren wij de Nota Grenszland, die als kader dient voor de uitvoering van onze grensoverschrijdende samenwerking.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Dit proces is doorlopend.

Tijd (indicator)

Subsidies

Voor een optimale benutting van (Europese) subsidiemiddelen voor de uitvoering van projecten en activiteiten, zetten we binnen onze organisatie een subsidiestructuur op. Dit om subsidieverwerving binnen de organisatie te borgen.

Kwaliteit (toelichting)
Subsidies zijn een belangrijk middel voor de gemeente Winterswijk om haar beleid te kunnen uitvoeren en projecten te realiseren. Het verwerven van subsidies vergt echter wel een structurele aanpak. We kiezen in Winterswijk voor een subsidieadviseur die zich bezighoudt met het identificeren van subsidiemogelijkheden en het coördineren van de aanvragen. Steeds meer gemeenten werken samen om gezamenlijk subsidieaanvragen te doen. Zo wordt de kans op succes vergroot en kunnen grotere projecten worden gerealiseerd dan wanneer individueel subsidie wordt aangevraagd. Ook zijn er steeds meer Europese subsidieprogramma's beschikbaar, die ons als gemeenten in staat stellen om grensoverschrijdend samen te werken.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het werven van subsidies is een doorlopend proces. We signaleren en attenderen de organisatie structureel op subsidiemogelijkheden die zich voordoen en faciliteren aanvragen. Samen met de gemeenten Aalten, Doetinchem en Oost Gelre hebben we een subsidieoverleg georganiseerd, waarin we subsidiekansen met elkaar delen en kansen gezamenlijk oppakken.

Tijd (indicator)

Trends en ontwikkelingen

Economie

Algemeen
De nasleep van Corona, oorlog in Oekraïne, energiecrisis, stikstofproblematiek, hogere rente en inflatie hebben effect op onze economie. Het concrete effect hiervan op de lokale Winterswijkse economie laat zich moeilijk inschatten. Het zijn conjuncturele schommelingen, die voor de korte termijn mogelijk invloed hebben op de ontwikkeling woningbouwplannen en uitbreidingsplannen in het bedrijfsleven. De behoefte aan bedrijventerrein voor de lange termijn blijft bestaan.
Arbeidsmarkt
Een algemene ontwikkeling is de huidige krapte op de arbeidsmarkt. Dit speelt in vele beroepsgroepen in de gehele Achterhoek. Het bedrijfsleven zet in op procesinnovatie, automatisering en robotisering, gericht op een hogere arbeidsproductiviteit en werving van personeel van buiten de regio, waaronder arbeidsmigranten. Ook het belang van het behouden van jongeren in de regio wordt hierdoor nog groter. Zowel voor werving van personeel van buiten de regio als behoud van jongeren ligt er een grote uitdaging in het bieden van passende huisvesting en goede mobiliteitsvoorzieningen. Dit vraagt om integrale inzet van de Achterhoekse thematafels Smart werken & Innovatie, Wonen & Vastgoed, Onderwijs & Arbeidsmarkt en Mobiliteit.
Lobby & subsidieverwerving
Voor Winterswijk zijn de volgende trends voorstelbaar:
Meer aandacht voor duurzaamheid en Sustainable Development Goals (SDG's).
Betere afstemming met burgers.
Toenemende complexiteit van de lobby.
Meer aandacht voor subsidieverwerving.
Europeanisering.

Financiële afwijkingen programma 3

Baten en Lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Prognose 1 2024	Prognose 2 2024	Mutaties Prognose 2 2024
Baten			
3.1 Openbare ruimte			
2.1 Verkeer en vervoer	**144**	**144**	**0**
2.2 Parkeren	**0**	**0**	**0**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**102**	**102**	**0**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**242**	**242**	**0**
Totaal 3.1 Openbare ruimte	**488**	**488**	**0**
3.2 Klimaat, water en milieu			
7.2 Riolering	**4.564**	**4.564**	**0**
7.3 Afval	**3.400**	**3.400**	**0**
Totaal 3.2 Klimaat, water en milieu	**7.964**	**7.964**	**0**
3.3 Duurzaamheid			
7.4 Milieubeheer	**3.108**	**3.548**	**440**
3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen			
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	**2.714**	**2.714**	**0**
8.1 Ruimte en leefomgeving	**714**	**397**	**-317**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	**1.149**	**1.585**	**436**
8.3 Wonen en bouwen	**190**	**1.283**	**1.094**
Totaal 3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen	**4.766**	**5.979**	**1.213**
3.5 Economie en lobby			
3.1 Economische ontwikkeling	**8**	**8**	**0**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**113**	**113**	**0**
3.4 Economische promotie	**1.266**	**1.266**	**0**
Totaal 3.5 Economie en lobby	**1.386**	**1.386**	**0**
Totaal Baten	**17.712**	**19.364**	**1.653**
Lasten			
3.1 Openbare ruimte			
2.1 Verkeer en vervoer	**5.595**	**5.509**	**-86**
2.2 Parkeren	**80**	**80**	**0**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**4.451**	**4.481**	**30**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**335**	**335**	**0**
Totaal 3.1 Openbare ruimte	**10.461**	**10.405**	**-56**
3.2 Klimaat, water en milieu			
7.2 Riolering	**3.594**	**3.612**	**18**
7.3 Afval	**2.913**	**2.913**	**0**
Totaal 3.2 Klimaat, water en milieu	**6.507**	**6.525**	**18**
3.3 Duurzaamheid			
7.4 Milieubeheer	**4.715**	**5.149**	**434**
3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen			
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	**2.839**	**2.834**	**-5**
8.1 Ruimte en leefomgeving	**4.983**	**3.860**	**-1.123**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	**1.241**	**1.106**	**-135**
8.3 Wonen en bouwen	**1.495**	**1.444**	**-51**
Totaal 3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen	**10.558**	**9.244**	**-1.314**
3.5 Economie en lobby			
3.1 Economische ontwikkeling	**164**	**164**	**0**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**336**	**336**	**0**
3.4 Economische promotie	**503**	**428**	**-74**
Totaal 3.5 Economie en lobby	**1.002**	**928**	**-74**
Totaal Lasten	**33.244**	**32.251**	**-993**
Onttrekkingen			
3.2 Klimaat, water en milieu			
7.2 Riolering	**16**	**16**	**0**
3.3 Duurzaamheid			

Exploitatie	Prognose 1 2024	Prognose 2 2024	Mutaties Prognose 2 2024
7.4 Milieubeheer	**24**	**24**	**0**
3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen			
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	**0**	**0**	**0**
Totaal Onttrekkingen	**39**	**39**	**0**
Stortingen			
3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen			
8.1 Ruimte en leefomgeving	**0**	**1.000**	**1.000**
8.3 Wonen en bouwen	**2.000**	**2.000**	**0**
Totaal 3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen	**2.000**	**3.000**	**1.000**
Gerealiseerd resultaat	**-17.493**	**-15.847**	**1.645**

Openbare ruimte

Het voordeel van € 56.000 aan de lastenkant bestaat met name uit :
Incidentele aframing budget onderhoud civiele kunstwerken € 43.000 V
Overheveling restantbudget mobiliteitsplan € 46.000 V
Incidentele bijraming Provinciale landschapsprojecten € 30.000 N

Incidenteel lagere onderhoud civiele kunstwerken
In 2024 wordt een overschot verwacht op de uitgaven voor onderhoud civiele kunstwerken. Door krapte op de arbeidsmarkt duurt het langer voor werken opgestart kunnen worden en worden in het voorjaar uitgebrachte offertes al doorgeschoven naar het einde v/h jaar.
Overheveling restantbudget mobiliteitsplan
Als gevolg van de annulering van de opdracht van het mobiliteitsplan aan een extern bureau moet het begrote restantbudget van €46.000 overgeheveld worden naar 2025. Dit budget is nodig voor uitvoering door een ander bureau.
Incidentele bijraming Provinciale landschapsprojecten
Bij Provinciale subsidies wordt de laatste 20% van de subsidie pas toegekend nadat de verantwoording is ingediend. Dit betekent dat de lasten eerder gemaakt worden dan de laatste baten worden ontvangen. Hier is bij de start van deze projectperiode geen rekening mee gehouden.
Daarom zijn de lasten nu incidenteel met € 30.000 verhoogd.

Klimaat, water en milieu

Er zijn geen te verklaren verschillen groter dan € 50.000.

Duurzaamheid en milieu

Het voordeel aan de batenkant van € 440.000 respectievelijk het nadeel aan de lastenkant van € 434.000 bestaat met name uit de incidentele bijraming 2024 aan zowel de baten als lastenkant met betrekking tot het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (€ 389.000) en Klimaat- en energiebeleid (CDOKE) indexeringsgelden (€ 51.000). Dit laatste betreft het dd. 5 juni 2024 van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland ontvangen bedrag ad €51.000.

Gebiedsontwikkeling en wonen

Het voordeel van € 1.213.000 aan de batenkant bestaat met name uit:

Incidentele bijraming leges omgevingsvergunningen	€ 775.000 V

Mutatie boekwaarde grondexploitatie complex Eelink	€ 416.000 V

Incidentele bijraming leges omgevingsvergunningen
De legesopbrengsten uit omgevingsvergunningen zijn aanzienlijk hoger dan begroot (€ 775.000). Dit komt allereerst doordat er een aanmerkelijk hoger aantal, qua bouwinvestering, grote aanvragen ingediend en vergund zijn en nog vergund worden in 2024. Daarnaast is er net voor invoering van de Omgevingswet eind 2023 nog een bulk aan aanvragen onder het oude regime ingediend. Tot slot is de Wkb per 1-1-2024 alleen nog maar ingevoerd voor nieuwe bouwwerken in gevolgklasse 1 en nog niet voor verbouwingen. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2024 is uitgegaan van volledige invoering van de Wkb per 1-1-2024 omdat toen nog niet bekend was dat slechts gedeeltelijke invoering plaats zou vinden. Mogelijk dat inkomsten bij jaarrekening nog hoger zullen zijn, dit is o.a. afhankelijk van het feit of bepaalde nog liggende grote bouwaanvragen dit jaar nog worden vergund.
Mutatie boekwaarde grondexploitatie complex Eelink
Het voordelig incidentele effect van complex Eelink op de begroting 2024 bedraagt € 571.000. Dit bestaat uit de mutatie boekwaarde (inkomst) van € 416.000 (zie batenkant) en aframing uitgaven bouw rijp maken van € 155.000 (zie onder bij lastenkant).
Alle kavels in het complex Eelink zijn verkocht. Het complex Eelink wordt in 2024 beëindigd. Het complex wordt afgesloten met een voordelig resultaat van € 1.081.000. Van dit resultaat valt 571.000 vrij in 2024. Het resterende gedeelte van het resultaat van € 510.000 is in vorige jaren al vrijgevallen. Nog niet alle werkzaamheden voor Eelink zijn uitgevoerd. De openbare ruimte in het plangebied wordt de komende twee jaar nog afgerond. Voor de afrondende werkzaamheden openen we een krediet voor aanleg wegen van € 565.000 buiten het grondbedrijf. Een deel van deze uitgaven, € 98.000, wordt bijgedragen door de ontwikkelaar van de particuliere gebiedsontwikkeling Den Harden. Inhoudelijk heeft dit geen gevolgen. In administratieve zin wel. De reden om dit te doen is dat we zo de komende jaren niet belastingplichtig worden voor de vennootschapsbelasting met het grondbedrijf. Het is vanuit BBV en vanuit fiscale wetgeving toegestaan om dit zo te doen. Zie ook bijlage investeringen.
Het voordeel van € 1.314.000 aan de lastenkant bestaat met name uit:

aframing bijdrage aan Terra Temporalis	€ 1.000.000 V	
aframing uitgaven bouw rijp maken grondexploitatiecomplex Eelink	€ 155.000 V	
overheveling restantbudget Vitaal Platteland	€ 75.000 V	
overheveling restantbudget woonbeleid	€ 50.000 V	
overheveling restantbudget beleid Omgevingsvisie	€ 42.500 V	

Aframing bijdrage aan Terra Temporalis
In de begroting 2024- 2027 is uitgegaan van beschikbaarstelling van het budget van € 1.000.000 aan de stichting Terra Temporalis.

Het budget voor ondersteuning van de realisatie van het Steengroevemuseum stellen we beschikbaar op het moment dat de realisatie aan zal vangen. In 2024 zal deze realisatie niet plaatsvinden. Daarom wordt voorgesteld dit budget bij de 2e voortgangsrapportage 2024 af te ramen EN toe te voegen aan een nieuwe bestemmingsreserve bijdrage Terra Temporalis van € 1.000.000. Realisatie hangt af van twee trajecten: de fondsenwerving door de stichting en het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan. Verwachting is dat dit wat langer gaat duren. Zodra het moment dat de realisatie aan zal vangen, wordt € 1.000.000 onttrokken uit deze bestemmingsreserve. Zie ook programma 3, onttrekkingen en reserves.
Aframing uitgaven bouw rijp maken grondexploitatiecomplex Eelink
Dit hangt samen met de aan de batenkant toegelichte mutatie boekwaarde, zie hierboven.
Overheveling restantbudget Vitaal Platteland
Door o.a. capaciteitsproblemen is de uitvoering van de projecten in 2024 niet gerealiseerd. Deze staan nu gepland voor 2025. Daarom stellen we voor het budget over te hevelen naar 2025.
Overheveling restantbudget woonbeleid
In 2025 gaan we starten met de vernieuwing van de woonvisie. We stellen daarom voor het budget van 2024 over te hevelen naar 2025.
Overheveling restantbudget beleid Omgevingsvisie
Door capaciteitsproblemen zijn niet alle activiteiten in 2024 uitgevoerd en vinden nu plaats in 2025. We stellen voor om een bedrag van € 42.500 over te hevelen naar 2025.

Economie en Lobby

Het voordeel van € 74.000 in 2024 aan de lastenkant betreft het voorstel om het restantbudget van de uitvoering vrijetijdseconomie naar de begroting 2025 over te hevelen.
Dit budget is bedoeld voor stimuleren van evenementen voor en door jongeren.

Onttrekkingen en toevoegingen reserves

Voorgesteld wordt de in 2024 afgeraamde bijdrage Terra Temporalis van € 1.000.000 toe te voegen aan een nieuwe bestemmingsreserve. Zie ook programma 3, beleidsveld 3.4.

Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk

Inleiding

Algemene ondersteuning, bestuur
Onze manier van besturen is betrokken, laagdrempelig en transparant. Met een nuchtere kijk op zaken en gezond boerenverstand. We werken in het belang van de inwoner en waarderen hun mening. We hechten aan inwonersparticipatie en trekken als raad en college graag samen op.

Dienstverlening
We gaan samen aan de slag en inwoners worden tijdig, actief en laagdrempelig betrokken bij besluiten die hen direct raken. Daarnaast hebben wij aandacht voor de interne dienstverlening en optimaliseren bestaande processen waar mogelijk.

Veiligheid en ondermijning

Je veilig voelen is een basisbehoefte en vraagt om meer aandacht. Criminaliteit wordt voorkomen. We ondersteunen een integrale aanpak om ondermijning tegen te gaan en onze gemeente veilig te houden.

4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening

Ambitie

We hebben een bestuur en een organisatie die er voor heel Winterswijk zijn; voor alle inwoners, organisaties en bedrijven. We versterken de lokale democratie en realiseren de doelen uit het coalitieakkoord.
We gaan samen aan de slag voor inwoners en met inwoners. Inwoners worden tijdig, actief en laagdrempelig betrokken. Daarnaast zetten wij ons in voor een krachtige organisatie waarin we nog efficiënter gaan functioneren. Het doel is hierbij is om vanaf 2024 in toenemende mate besparingen op de organisatiekosten te realiseren.
Relevante documenten:

- Organisatievisie.
- Visie op dienstverlening.

Doelstellingen

We betrekken zo veel mogelijk inwoners, organisaties en bedrijven bij wat we willen realiseren met een open en transparante bestuurlijk stijl

Activiteiten

Uitvoeren programma dienstverlening

In het uitvoeringsprogramma dienstverlening wordt de dienstverleningsvisie concreet vertaald naar de praktijk. Wat goed gaat, blijven we goed doen. De basis op orde. We verbeteren de dienstverlening door input te verzamelen bij klanten (klantreizen). Ook informeren we klanten actief over de duur en status van hun aanvraag of verzoek en houden we ons aan de afspraken. We werken met servicenormen die we monitoren in een dashboard waarop wordt gestuurd. Daarnaast werken we met een proef van beeldbrieven voor laaggeletterden en anderstaligen.

Kwaliteit (toelichting)
Belangrijke aandachtspunten zijn een tijdige afhandeling van zaken en afspraak is afspraak. Onze manier van communiceren is open en transparant en het liefst mondeling. Op die manier komen we meer in verbinding met de klant en creëren we meer begrip voor onze besluiten.
In 2024 zijn we verdergegaan op de ingeslagen weg. Leidend is de dienstverleningsvisie en het plan van de projectleider dienstverlening, opgesteld in mei 2023.
Op het gebied van HR, competenties, communicatie en I-kolom worden slagen gemaakt om de teams verder te professionaliseren. De ontwikkelingen vinden stap voor stap plaats.

Daarnaast komt er nog meer focus op de servicenormen en de in- en externe klanttevredenheidsonderzoeken.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Deze activiteit loopt het hele jaar door. Dienstverlening staat centraal in het hele doen en laten van de gemeente Winterswijk. Daarom is het nodig om continu aandacht te geven aan de ontwikkeling van onze dienstverlening. In de aanpak

kiezen we voor 'quickwins' voor de hele organisatie, en voor een projectmatige aanpak in een specifiek domein.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We hebben een slagvaardige en deskundige organisatie

Activiteiten

Optimaliseren Bedrijfsvoering

We gaan noodzakelijke stappen zetten in de bedrijfsvoering. Dit doen we niet langer onder de titel van een Masterplan voor de organisatie, maar stapsgewijs, op afzonderlijke thema's die voor de organisatie te behappen zijn, terwijl de "winkel open blijft".
Veel verbeterpunten zijn de afgelopen jaren al in beeld gekomen, nu is het zaak om deze daadwerkelijk op te pakken en te borgen. We werken daarbij aan integraliteit van werkprocessen en kijken we waar zaken efficiënter en effectiever kunnen door meer te standaardiseren. Ook beperken we zoveel mogelijk de inhuur van externen. We omarmen waar mogelijk regionale samenwerking om synergiën te benutten en kwetsbaarheden te verminderen.

Kwaliteit (toelichting)
Een betrouwbare bedrijfsvoering is essentieel voor het goed functioneren van de overige organisatieonderdelen.
Met goed werkende systemen en processen, op basis van actuele en juiste informatie, is het mogelijk besluitvaardig te werk te gaan en daar waar nodig maatregelen te nemen om (bij) te sturen. Een vereiste voor het functioneren van het geheel is het waarborgen van actuele financiële informatie en ondersteuning. We verbeteren onze rapportageprocessen om de organisatie heldere en gedetailleerde financiële informatie te kunnen bieden. Dat stelt ons in staat om beter te kunnen sturen op resultaat.

Voor het sturen op de personeelskosten wordt gebruik gemaakt van een dashboard dat vanaf begin 2025 in gebruik wordt genomen.
Voor de organisatieonderdelen die zich met informatie en automatisering bezighouden worden taken en rollen definitief bepaald en vastgelegd. Hierbij krijgt ook de grote hoeveelheid projecten op het gebied van informatie en automatisering aandacht, die aan de hand van een realistische planning, zullen worden opgepakt.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De definitieve inrichting van het team Informatie (Informatievoorziening en IT) wordt in het eerste halfjaar van 2025 afgerond.
Het dashboard voor de personeelskosten is eind eerste kwartaal 2025 operationeel. Hiermee kan het management beter sturen op keuzes over de inzet van personeel. Keuzes om bijvoorbeeld personeel in te huren, kunnen hierdoor nog bewuster worden gemaakt en daarmee helpen we de kosten voor inhuur van personeel te beperken.
We beoordelen de komende periode òf en zo ja, hoe we onze afschrijvingsmethodiek beter kunnen laten aansluiten bij de realiteit, door bijvoorbeeld restwaarde van

bezittingen toe te passen. Mogelijk heeft dit een positief effect op onze afschrijvingslasten. Bij het opstellen van de begroting 2026 kan er dan voor worden gekozen een andere afschrijvingsmethodiek toe te passen
We blijven kijken hoe we zo goed mogelijk kunnen inkopen. Om ons hierin meer inzicht te geven, hebben we ook een scan laten uitvoeren op onze inkopen. Hoewel onze capaciteit op inkoop beperkt is, is een goed inkoopproces lonend en noodzakelijk om rechtmatig in te kunnen kopen. Aan de andere kant, is de waarde van een goed inkoopproces moeilijk in geld of enige vorm van kostenbesparing uit te drukken.

Tijd (indicator)

We huisvesten De Post vanaf 2026 in het gemeentekantoor
Met de huisvesting van De Post in het Gemeentekantoor hebben we twee doelen voor ogen:

- Bijna alle dienstverlening van de gemeente op één locatie met bijkomende voordelen en
- Besparing op huur gebouw en algemene kosten.

Kwaliteit (toelichting)
In 2025 passen we de begane grond van het gemeentekantoor aan om collega's van De Post te huisvesten. De cliënten van De Post willen we vanaf het vierde kwartaal 2025 welkom heten in het gemeentekantoor. Huisvesting van De Post in het gemeentekantoor levert vanaf 2026 een besparing op van onder andere huurpenningen, schoonmaakkosten en stookkosten.
Aangezien Spot niet kan verhuizen naar het gemeentekantoor (gezien ruimtegebrek, doelgroep en aard van activiteiten die daar worden aangeboden) dient er alternatieve huisvesting te komen voor Spot. Alternatieve huisvesting zal ook kosten met zich meebrengen (huur, nutsvoorzieningen, inrichting). Aangezien de huur uiterlijk 31-12-2024 opgezegd zal moeten worden, wordt er naar gestreefd om uiterlijk Q3 duidelijkheid te hebben over welke huisvesting passend is vanaf 01-01-2026.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Tweede kwartaal 2024 ligt een uitgewerkt plattegrond waarmee de aanbesteding wordt gestart. Streven is om vierde kwartaal 2024 te starten met verbouw begane grond.

Tijd (indicator)

Doelstellingen
We interesseren inwoners voor de democratie en politiek
Activiteiten
Implementatie kinderraad en andere projecten gericht op jeugd.
Er komt een kindergemeenteraad om de jeugd beter bij de politiek te betrekken.

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 is voor het eerst een kindergemeenteraad gevormd onder voorzitterschap van de burgemeester. Tijdens de vergadering van de kindergemeenteraad gaan de kinderen met elkaar in debat over hun zelfbedachte plannen voor iets in de gemeente wat zij willen realiseren. Het beste plan wordt ook echt uitgevoerd. Vanaf 2024 heeft de kindergemeenteraad een structureel vervolg gekregen. De kindergemeenteraadsvergadering 2024 is gehouden op donderdag 25 april 2024. Het winnende plan wordt nog in 2024 uitgevoerd. Tevens is op die dag de eerste kinderburgemeester van de gemeente Winterswijk benoemd.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De kindergemeenteraad krijgt ook in 2025 een vervolg.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We zorgen voor een laagdrempelige en persoonlijke gemeentelijke dienstverlening

Activiteiten

E-diensten uitbreiden en achterliggende processen optimaliseren

We breiden de e-diensten uit aan de hand van de ontwikkelingen van de vakspecifieke software van bijvoorbeeld het sociaal domein en het ruimtelijk domein. Waar deze vakspecifieke software ontbreekt, ontwikkelen we zelf e-diensten. We passen achterliggende processen aan, zodat we zo efficiënt en effectief mogelijk werken met een hoge gebruikersvriendelijkheid en snelle afhandeling van de vragen van onze inwoners of andere klanten.

Kwaliteit (toelichting)
Er zijn inmiddels zo'n honderd e-diensten in gebruik - met name voor duurzaamheid, burgerzaken en omgevingswet - zoals verhuizing, BRP aanvragen, subsidie lokale aanpak isolatie, een Woo verzoek en fors aantal voor aanvragen VTH. De werkprocessen worden hierop aangepast evenals de systemen zodat de werkzaamheden zo effectief mogelijk en digitaal kunnen verlopen. Dit proces loopt gestaag door.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Het team informatievoorziening is in opbouw. De planning is bijgesteld vanwege de extra benodigde hulp om volledig digitaal te werken. Er zijn wel circa twintig extra e-diensten in de testomgeving uitgewerkt die binnenkort live gaan of al live zijn gezet.

Tijd (indicator)

Trends en ontwikkelingen

Dienstverlening
De projectleider heeft de eerste maanden van het project zich gericht op het in kaart brengen van de huidige situatie binnen de organisatie. Daarnaast richt zij zich op een aantal teams om met hen vanuit een dienstverleningsvisie concrete punten te optimaliseren. Deze aanpak continueren wij in 2024.

Informatiehuishouding
De I-kolom is voortvarend de gehele organisatie en bijbehorende applicaties aan het inventariseren. Daarnaast is ingezet op het live laten gaan van diverse E-diensten. Dit is inmiddels gerealiseerd maar blijft ook een doorlopend proces. Applicaties worden verder ver-Saasd. Deze optimalisatie van informatiecomponenten en bestaande werkprocessen blijft doorlopend de aandacht houden.
HRM
De uitdaging van de gemeente ligt in de krapte van de arbeidsmarkt, vooral in het licht van de verwachte natuurlijke uitstroom in de komende jaren. Om nieuwe talenten aan te trekken en de huidige medewerkers te behouden, is het van essentieel belang dat de gemeente aantrekkelijk blijft als werkgever. Medewerkers worden aangemoedigd om zichzelf te ontwikkelen, en het management staat klaar om hen hierin te ondersteunen. Voldoende budget voor ontwikkeling en opleiding is daarbij cruciaal.
Financieel beheer en Control
Een belangrijke ontwikkeling betreft de wettelijke vereisten met betrekking tot rechtmatigheidstoetsing, waarbij gemeenten zelf verantwoordelijk zijn voor de uitvoering hiervan. Dit houdt in dat er enerzijds een plan moet worden opgesteld met daaropvolgende verbeteringen van de werkprocessen. Daarnaast is er behoefte aan interne capaciteit voor controle, beoordeling en verantwoording.
Inkoop
De gemeente heeft een deskundig Team Inkoop, maar de inkooporganisatie als geheel is niet voldoende volwassen. Er is behoefte aan groei naar een hoger niveau, het ontwikkelen van concerninkoop, het betrekken van decentrale inkopers (budgethouders), contracteigenaren en de implementatie van een centraal contractbeheerssysteem.

4.2 Openbare orde en veiligheid

Ambitie

We houden onze gemeente veilig, ontmoedigen criminaliteit en verhogen het veiligheidsgevoel van onze inwoners.
Relevante documenten:

- Wabo-beleidsplan gemeente Winterswijk.
- Uitvoeringsprogramma vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Doelstellingen

We gaan drugsproblematiek tegen

Activiteiten

Actieve aanpak straathandel drugs, onder andere bij scholen en evenementen

Bij aantreffen van drugshandel zetten wij waar mogelijk bestuurlijke handhaving in. Daarnaast investeren wij in een nog intensievere samenwerking met scholen om zowel preventief als repressief te kunnen optreden tegen drugsgebruik en drugshandel op scholen. Denk hierbij aan de inzet van drugshonden en het aanpassen van schoolreglementen om de aanpak laagdrempeliger in te kunnen zetten.

Kwaliteit (toelichting)
De aanpak wordt in 2024 verder voortgezet. De integrale samenwerking met partners is belangrijk in de aanpak van drugshandel. Naast het inzetten van repressieve maatregelen zal er ook ingezet worden op preventie. Voorlichting of preventieve controles zijn hier onderdeel van.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
In 2024 zetten we de activiteiten op dit thema - voorlichting, een controle en samenwerking met de betrokken partijen - voort. Dit is een doorlopend proces

Tijd (indicator)

Hard optreden tegen drugsoverlast
Samen met de politie treden we hard op tegen drugsoverlast. Hierbij maken we gebruik van elkaars handhavingsinstrumenten.

Kwaliteit (toelichting)
Na drugoverlast optreden via zowel het strafrecht als het bestuursrecht.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Dit is een doorlopend proces.

Tijd (indicator)

Doelstellingen
We vergroten het gevoel van veiligheid bij inwoners
Activiteiten
Samenwerking en zichtbaarheid boa's en politie
De boa's (buitengewoon opsporingsambtenaren) en de politie hebben een nauwe samenwerking. Daarnaast werken de boa's nauw samen met diverse ketenpartners als jongerenwerkers en HALT. Voor die partijen zijn de boa's de ogen en oren in het centrum, de wijk(en) en het buitengebied. We geven prioriteit aan de zichtbaarheid en benaderbaarheid van onze boa's.

Kwaliteit (toelichting)
De leefbaarheidsvraagstukken die in Winterswijk spelen zijn in toenemende mate vergelijkbaar met kleinstedelijke problematiek. De samenwerking met de politie en de zichtbaarheid en benaderbaarheid van de boa's is door personele wisselingen en nog in te vullen vacatures tijdelijk minder intensief.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
De samenwerking tussen de politie en de boa's heeft doorlopend de aandacht.

Tijd (indicator)

Samen met het domein zorg werken we met een integrale aanpak voor mensen met verward en onbegrepen gedrag

We vinden het belangrijk dat partijen die een rol spelen in de samenwerking bij de aanpak van personen met verward gedrag een gezamenlijke verantwoordelijkheid ervaren. We zetten in op intensivering van de ketensamenwerking. Vanuit het Rijk zijn hiervoor gelden beschikbaar gesteld aan het Zorg- en Veiligheidshuis Noord-Oost Gelderland. Met alle betrokken partijen vindt overleg plaats om te komen tot een bestedingsplan voor die gelden. De gelden zijn onder andere bestemd voor de versterking van de coördinatiefunctie van het Zorg- en Veiligheidshuis en het voeren van procesregie op de doelgroep.

Kwaliteit (toelichting)

Met een gecoördineerde aanpak gericht op mensen met verward en onbegrepen gedrag, is het mogelijk om zorgwekkende signalen vroegtijdig in beeld te krijgen en op te pakken. Een gecoördineerde aanpak is zowel gericht op de juiste persoonlijke zorg als op de veiligheid voor de omgeving. Dit is onderdeel van het dagelijkse werk. Dat is nu voldoende geborgd in de integrale aanpak met alle betrokken ketenpartners. Er is geen nadere rapportage noodzakelijk voor dit onderwerp, omdat dit geborgd is in de dagelijkse aanpak.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Het versterken van de samenwerking is een continu proces.

Tijd (indicator)

Voortzetting uitbreiding bluswatervoorzieningen

We ronden in 2023 het complete pakket aan bluswatervoorzieningen Winterswijk af. Hierbij vragen wij een sluitend advies van de Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland, uiteraard in goed overleg met de lokale brandweerpost.

Kwaliteit (toelichting)

Vanuit de Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland hebben wij een advies ontvangen over bluswatervoorziening in de gemeente. Hier zal de aankomende jaren, indien van toepassing, uitvoering aan gegeven worden. De uitvoering van de bluswatervoorzieningen loopt parallel aan de gebiedsgerichte aanpak natuurbranden. De looptijd van dit project is 2025-2027

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

De ambitie is om dit vraagstuk in 2027 afgerond te hebben.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We voorkomen en beperken criminaliteit en ondermijning

Activiteiten

Aanpak ondermijning

De regionaal coördinator ondermijning blijft in 2023 werkzaam voor de Achterhoekse gemeenten. Daarnaast geven we in 2023 de internationale ondermijningstafel met Duitsland verder vorm.

Kwaliteit (toelichting)
Om ondermijning goed tegen te kunnen gaan en ter voorkoming van een waterbed-effect, is regionale samenwerking belangrijk. Deze regionale samenwerking wordt in 2024 voortgezet. Onder andere op het gebied van bibob en ondermijning is afstemming. In de week van de ondermijning zullen er integrale controles plaatsvinden.
De Euregio gaat in 2024 een subsidieaanvraag indienen om de internationale samenwerking op te starten. Als dit volgens planning verloopt kunnen in het voorjaar van 2025 de eerste stappen in deze samenwerking gezet worden.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Dit is een doorlopend proces. Het opzetten van de samenwerking met Duitsland loopt vertraging op. Dit is met name beïnvloed door de keuzes die stakeholders maken. In samenwerking met de Euregio wordt er een voorstel ingediend voor een interreg subsidie. Indien deze subsidie wordt toegekend kan de samenwerking met Duitsland in het kader van ondermijning medio 2025 opgestart worden.

Tijd (indicator)

Bestrijden zorgfraude

Vanuit ondermijningsoogpunt onderzoeken we of er zorgfraude in de gemeente voorkomt. Bij het vermoeden van fraude pakken wij dit conform de bestaande werkwijze integraal aan. Daarnaast creëren we bewustwording bij zorgcliënten en andere inwoners over de verschijningsvormen van zorgfraude.

Kwaliteit (toelichting)
Individuele casuïstiek of signalen worden opgepakt door de gemeente. Het onderzoek van Datalab GO met betrekking tot data en zorgfraude kan, binnen de bestaande ambtelijke capaciteit, niet uitgevoerd worden.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
de aanpak zorgfraude wordt in 2025 voortgezet.

Tijd (indicator)

Weerbaarheid van inwoners en ondernemers vergroten door preventiecampagnes

We maken inwoners en ondernemers bewust over de schade die ze kunnen ondervinden van ondermijnende criminaliteit. Daarnaast maken we ze bewust over de rol die zij zelf kunnen spelen in de aanpak van ondermijnende criminaliteit. En wat kunnen ze zelf doen om niet in het criminele speelveld te belanden?

Kwaliteit (toelichting)

We maken ondernemers en inwoners bewust van de verschillende vormen van ondermijning. Daarnaast maken we onze inwoners en ondernemers weerbaarder tegen ondermijning. Ook hebben we als doel om de meldingsbereidheid van inwoners en ondernemers te vergroten.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 worden de bewustwordingscampagnes voortgezet. Waarbij in de week van de veiligheid twee jaarlijks extra aandacht is voor preventie.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We voorkomen oplichting en digitale criminaliteit

Activiteiten

Bewustwording cyberweerbaarheid

We organiseren activiteiten voor alle leeftijden waarop zij op hun eigen niveau cyberweerbaar gemaakt worden.

Kwaliteit (toelichting)

In het eerste kwartaal van 2024 is er een bijeenkomst georganiseerd door de politie en gemeente waarbij voorlichting is gegeven aan senioren over cybercrime. In het vierde kwartaal van 2024 zal er een "week van de digitale veiligheid" georganiseerd worden. Hierbij zullen de doelgroepen jongeren, ondernemers en senioren in het kader van preventie voorlichting krijgen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Het aanbieden van de training zal in 2024 doorgang vinden. Na deze periode zal er een evaluatie plaatsvinden om te bepalen of het programma voortgezet wordt.

Tijd (indicator)

Organiseren cyber security scan voor ondernemers

In overleg met de ondernemersverenigingen organiseren wij een cyber security scan voor ondernemers.

Kwaliteit (toelichting)

In aansluiting met het Platform Veilig Ondernemen zal in 2024 verder ingezet worden op de digitale weerbaarheid van MKB ondernemers. Het organiseren van een cyber

security scan is hier geen onderdeel van vanwege een laag animo vanuit ondernemers.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Voorafgaand is er een behoeftepeiling gedaan en er bleek nauwelijks animo te zijn. We geven hier dus geen vervolg aan.

Tijd (indicator)

Trends en ontwikkelingen

De samenwerking van de boa`s met de politie blijft een punt waar wij aandacht aan besteden. Daarnaast geven wij uitvoering aan het begin 2023 vastgestelde Integraal VeiligheidsPlan.
Vanwege personele wijzigingen is de boa capaciteit momenteel niet volledig ingevuld. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt willen wij de bezetting in de loop van 2024 weer op volledige sterkte hebben.

Financiële afwijkingen programma 4

Baten en Lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Prognose 1 2024	Prognose 2 2024	Mutaties Prognose 2 2024
Baten			
4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening			
0.1 Bestuur	**6**	**61**	**55**
0.2 Burgerzaken	**543**	**605**	**63**
0.4 Overhead	**1.005**	**1.054**	**50**
Totaal 4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening	**1.554**	**1.721**	**167**
4.2 Openbare orde en veiligheid			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**0**	**0**	**0**
1.2 Openbare orde en veiligheid	**124**	**124**	**0**
Totaal 4.2 Openbare orde en veiligheid	**124**	**124**	**0**
Totaal Baten	**1.678**	**1.845**	**167**
Lasten			
4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening			
0.1 Bestuur	**3.714**	**3.503**	**-211**
0.2 Burgerzaken	**1.077**	**1.133**	**56**
0.4 Overhead	**13.805**	**14.122**	**317**
Totaal 4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening	**18.595**	**18.757**	**162**
4.2 Openbare orde en veiligheid			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**2.182**	**2.182**	**0**
1.2 Openbare orde en veiligheid	**1.178**	**1.150**	**-28**
Totaal 4.2 Openbare orde en veiligheid	**3.360**	**3.332**	**-28**
Totaal Lasten	**21.955**	**22.089**	**133**
Onttrekkingen			
4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening			
0.1 Bestuur	**8.733**	**8.733**	**0**
Stortingen			
4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening			
0.1 Bestuur	**1.000**	**1.375**	**375**
Gerealiseerd resultaat	**-12.545**	**-12.886**	**-342**

Bestuur, organisatie en dienstverlening

Aan de batenkant is er sprake van een voordeel van € 167.000. Dit is een gevolg van:

- Een toename van de baten teruggevorderde BTW van € 55.000.
- Een toename van baten als gevolg van meer omzet bij diverse producten van burgerzaken(paspoorten, id kaarten, rijbewijzen) van € 56.000, daar staan ook extra lasten tegenover, zie verklaring aan de lastenkant.
- De overige mutaties zijn niet groter dan € 50.000.

Daarnaast verwachten wij per jaareinde de volgende (niet-geraamde) voordelen:

- Een onderschrijding op de begrote energielasten vanwege dalende prijzen.
- Een onderschrijding op de onderhoudskosten in verband met het nieuw vast te stellen meerjarenonderhoudsplan op basis waarvan het onderhoud opnieuw gepland zal worden.
- Een rentebate als gevolg van kortlopend uitgezette gelden.

Aan de lastenkant is sprake van een nadeel van € 144.000. Dit is een gevolg van:

- Extra lasten van € 46.000 ten gevolge van meer omzet bij diverse producten van burgerzaken, zie ook toelichting aan de batenkant.
- Hogere lasten door het terugdraaien van de taakstelling organisatie naar € 150.000; dit heeft een impact van € 150.000 nadelig.
- Een vrijval vanwege een te hoog opgenomen voorziening voormalig personeel van € 194.000.
- Daarnaast worden overschrijdingen binnen bepaalde budgetten opgevangen door onderschrijdingen op andere budgetten in dit programma. Per saldo verloopt dit budgettair neutraal.
- De overige mutaties betreffen met name administratieve wijzigingen.

Openbare orde en veiligheid

Er zijn geen te verklaren verschillen groter dan € 50.000.

Onttrekkingen en toevoegingen reserves

Onder de reserves is een dotatie van, per saldo, € 325.000 opgenomen aan de reserve 'doorgeschoven activiteiten'. Dit betreffen budgetten van activiteiten die doorlopen in 2025. Een overzicht hiervan is opgenomen in de inleiding en bij de afzonderlijke programma's zijn hierop nadere toelichtingen opgenomen.

Programma 5 Inkomsten van Winterswijk

Inleiding

Dit programma omvat de inkomsten van onze gemeente die ook de algemene dekkingsmiddelen zijn: de algemene uitkering uit het gemeentefonds en onze lokale heffingen.
In de beleidsvelden staan de activiteiten en budgetten die ook daadwerkelijk horen bij onze ambities en doelstellingen én waarop wij (bij)sturingsmogelijkheden hebben. Het college voert de begroting uit binnen de programma's. Zij is in dat kader bevoegd om bij te sturen op activiteiten en budgetten bij te stellen binnen de betreffende programma.
De (bij)sturingsmogelijkheden op programma 5 zijn beperkt. Op de algemene uitkering hebben wij als individuele gemeente geen invloed. En de hoogte van de lokale heffingen kunnen we alleen voor aanvang van het begrotingsjaar bepalen. Het gaat om inkomsten die geen directe relatie hebben met uitgaven in onze begroting. Daarom past het niet dat met deze inkomsten geschoven kan worden ter dekking

van andere lasten. Isolatie van de algemene middelen in een eigen programma is dan de meest logische keuze.

5.1 Algemene middelen

Ambitie

We zijn een financieel gezonde gemeente. De ambities in onze begroting zijn in evenwicht met de gemeentelijke financiën voor korte en lange termijn.
Relevante documenten:

- Financiële verordening gemeente Winterswijk.
- Treasurystatuut.
- Planning- en controldocumenten.

Doelstellingen

Behouden gezonde financiële positie

Activiteiten

Monitoren van uitvoering van begroting via P&C-documenten

Met de documenten in onze planning- en control-cyclus stellen we onze ambities, doelstellingen en activiteiten voor het komende jaar vast (de begroting). Daarnaast volgen we de realisatie daarvan (bestuursrapportage), stellen we indien nodig budgetten bij (financiële prognoses) en leggen we verantwoording af (jaarstukken). Hierdoor houden we zicht op onze financiële positie en kunnen we bijsturen wanneer dat nodig is.

Kwaliteit (toelichting)
In 2024 zijn de volgende P&C-documenten opgesteld:

- Jaarstukken 2023.
- 1e bestuursrapportage inclusief eerste financiële prognose 2024
- Begroting 2025-2028
- 2e voortgangsrapportage inclusief tweede financiële prognose 2024

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

- Raadsvergadering begroting 2025-2028 november (uiterlijk 15 november) 2024:
- Tweede voortgangsrapportage, inclusief tweede financiële prognose.

Tijd (indicator)

We verzelfstandigen het onderhoud van de begraafplaats

Onderzocht wordt of beheer en/of onderhoud bij een andere partij dan ROVA kan worden ondergebracht.

Kwaliteit (toelichting)
Project open begroting van Rova heeft vertraging opgelopen. Er is hierdoor nog geen overzicht van de huidige kosten van het onderhoud en beheer als het door Rova wordt uitgevoerd. Wanneer deze gegevens beschikbaar zijn kan worden verkend of anders inregelen van onderhoud en beheer van de algemene begraafplaats mogelijk is en welke financiële consequenties dit heeft.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
College heeft besloten dat er niet wordt bezuinigd op onderhoud en het onderhoud van de begraafplaats niet in de markt wordt gezet.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We streven naar een jaarlijks structureel sluitende begroting

Activiteiten

Vaststellen begroting

We streven naar een jaarlijks structureel sluitende begroting. Die presenteren we in de begroting.

Kwaliteit (toelichting)
In het financiële hoofdstuk van de bestuursrapportage nemen we een overzicht op waarin we het structurele en incidentele begrotingsresultaat presenteren.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Raadsbehandeling vindt plaats in november 2024.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Zorgen voor voldoende investeringsruimte

Activiteiten

Integrale afwegingen bij begrotingsbehandeling

We willen beschikken over voldoende investeringsruimte. Dat geeft ons bestuur keuzemogelijkheden voor de inzet van die ruimte. De afweging hoe die ruimte ingezet wordt, doen we integraal, dus in totaliteit. Daarbij betrekken we het door de raad vastgestelde afwegingenkader. De begrotingsbehandeling is daarvoor het geëigende moment.

Kwaliteit (toelichting)
Het financiële hoofdstuk in de begroting moet inzicht geven in de integrale afweging en investeringsruimte.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)
Raadsbehandeling november.

Tijd (indicator)

Trends en ontwikkelingen

Op Prinsjesdag presenteerde het ministerie van BZK de septembercirculaire 2024. Voor de lopende begroting 2024 is vanuit het Btw- compensatiefonds het voorschot toegevoegd aan het gemeentefonds. Voor Winterswijk is dit een plus van € 748.000.
Vanaf 2026 stijgt de algemene uitkering met ruim € 2 miljoen. In het coalitieakkoord Rutte-4 was een aanvullende besparing in het kader van Jeugdzorg opgenomen. In het hoofdlijnenakkoord is afgesproken dat deze bezuiniging vervalt. In de septembercirculaire is de bijdrage van het Rijk nu structureel verwerkt, terwijl anderzijds de voorgenomen verlaging van de kosten (die al was verwerkt in een lagere algemene uitkering) ongedaan is gemaakt. Het voordeel loopt op van € 950.000 in 2026 tot € 1,1 miljoen in 2028. Daarnaast vormen diverse taakmutaties voor een verhoging van de algemene uitkering.
Begin oktober publiceerde het ministerie van BZK dat het accres, met de decembercirculaire 2024, positief wordt bijgesteld.

5.2 Lokale belastingen

Ambitie

De ambitie van de gemeente met betrekking tot lokale belastingen is tweeledig. Enerzijds streeft de gemeente ernaar om haar financiële onafhankelijkheid te vergroten door efficiënte en evenwichtige lokale belastingen te innen. Dit stelt de gemeente in staat om de nodige middelen te genereren om essentiële openbare diensten te financieren. Anderzijds is er een streven naar het waarborgen van transparantie en rechtvaardigheid in het belastingstelsel, waarbij de lasten eerlijk worden verdeeld over de inwoners en bedrijven. Deze dualiteit van financiële stabiliteit en sociale verantwoordelijkheid vormt de kern van de gemeentelijke belastingambitie en draagt bij aan het welzijn van de gemeenschap als geheel.
Onze lokale belastingdruk is in balans met het niveau van dienstverlening dat we bieden. Wanneer het gaat om heffingen en leges, is ons uitgangspunt dat deze doorgaans de kosten dekken, tenzij ze significant afwijken van vergelijkbare tarieven in andere gemeenten of als er sprake is van een plotselinge aanzienlijke verhoging. Om ervoor te zorgen dat onze ambities financieel haalbaar blijven, leggen we tevens de nadruk op het verkrijgen van (Europese) subsidies in plaats van het verhogen van lokale belastingen.
Relevante documenten:

- Belastingverordeningen.

Doelstellingen

De onroerende zaakbelastingen wordt gefixeerd op de opbrengst met uitzondering van inflatie en areaaluitbreiding

Doelstellingen

We maken meerjarige afspraken over de toeristenbelasting

Trends en ontwikkelingen

Ontwikkelingen in de Wet WOZ:
Op 1 januari 2024 is er een nieuwe wet in werking getreden die proceskosten voor een rechtsbijstandverlener met 75% verlaagt. Het aantal bezwaren tegen de WOZ waarde is mede hierdoor met 50% afgenomen ten opzichte van vorig jaar en ook 17% minder dan 2022. De verwachting is dat er wel meer beroepszaken in 2024 zullen worden ingediend. Dit zijn zaken die gaan over 2023 en kennen nog de oude proceskostenvergoeding. Er is dan ook wat ruimer begroot op de uitbetaling van de proceskosten die voortkomen uit een beroepszaak. Gebleken is dat er inderdaad

meer beroepszaken zijn binnengekomen. De verwachting van uitbetaling van meer proceskosten blijft dan ook staan.
Er is een meeropbrengst van de OZB eigenaren woningen. Dit komt omdat ten tijde van het vaststellen van de tarieven de definitieve WOZ-waarden nog niet bekend waren. Deze zijn wat hoger vastgesteld dan in de oorspronkelijke begroting was ingeschat.
Ontwikkelingen met betrekking tot de toeristenbelasting:
De toeristenbelasting is voor 2024 verhoogd. De effecten hiervan zullen pas in 2025 duidelijk worden aangezien er dan pas een aanslag op basis van de overnachtingen wordt opgelegd. Wel is er een meeropbrengst van de forensenbelasting voor 2024, aangezien deze is gekoppeld aan de toeristenbelasting.
Ontwikkelingen in de leges in relatie tot de Omgevingswet:
Ook is op 1 januari 2024 de Omgevingswet in werking getreden. Een aanpassing van de Legesverordening is hier dan ook het gevolg van geweest. Wat betreft de heffing van de leges is het nog te vroeg om te concluderen of er wezenlijke verschillen zijn te verwachten ten opzichte van het vorige jaar. Dit is namelijk ook nog afhankelijk van de hoogte van de met de aanvragen gemoeide kosten.

Financiële afwijkingen programma 5

Baten en Lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Prognose 1 2024	Prognose 2 2024	Mutaties Prognose 2 2024
Baten			
5.1 Algemene middelen			
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	**1.102**	**1.102**	**0**
0.5 Treasury	**781**	**816**	**36**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	**69.452**	**71.730**	**2.278**
0.8 Overige baten en lasten	**0**	**0**	**0**
Totaal 5.1 Algemene middelen	**71.335**	**73.649**	**2.314**
5.2 Lokale belastingen			
0.61 OZB woningen	**3.966**	**4.086**	**120**
0.62 OZB niet-woningen	**3.060**	**3.060**	**0**
0.64 Belastingen overig	**50**	**50**	**0**
Totaal 5.2 Lokale belastingen	**7.076**	**7.196**	**120**
Totaal Baten	**78.411**	**80.845**	**2.434**
Lasten			
5.1 Algemene middelen			
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	**924**	**924**	**0**
0.5 Treasury	**-333**	**-814**	**-481**
0.8 Overige baten en lasten	**36**	**36**	**0**
Totaal 5.1 Algemene middelen	**627**	**146**	**-481**
5.2 Lokale belastingen			
0.61 OZB woningen	**287**	**287**	**0**
0.62 OZB niet-woningen	**94**	**94**	**0**
0.64 Belastingen overig	**22**	**22**	**0**
Totaal 5.2 Lokale belastingen	**404**	**404**	**0**
Totaal Lasten	**1.031**	**551**	**-481**
Gerealiseerd resultaat	**77.380**	**80.295**	**2.914**

Algemene middelen

Het voordeel van € 2.314.000 aan de batenkant bestaat met name uit een hogere algemene uitkering van € 2.278.000.

Het voordeel van € 481.000 aan de lastenkant betreft een lagere rentelast vanwege uitstel van geplande investeringen.

Lokale belastingen

Het voordeel van € 120.000 bij de baten is het gevolg van hogere gerealiseerde opbrengsten uit OZB. De verklaring hiervoor is, dat bij het vaststellen van de tarieven de WOZ-waarden nog niet definitief vastgesteld waren. Deze zijn uiteindelijk hoger dan initieel geraamd.
Aan de lastenkant is er geen sprake van mutaties groter dan € 50.000.

Onttrekkingen en toevoegingen reserves

Er zijn geen mutaties geweest.

Recapitulatie programma's

Financiële recapitulatie programma's

x € 1.000	prim begr 2024	bijstellingen prognose 1	Saldo Prognose 1	bijstellingen prognose 2	stand 2e prognose
Baten					
Programma 1	14.244		14.244	199	14.443
Programma 2	12.801	6.356	19.157	3.565	22.722
Programma 3	12.545	5.166	17.711	1.653	19.364
Programma 4	1.587	91	1.678	167	1.845
Programma 5	77.996	416	78.412	2.433	80.845
subtotaal	119.173	12.030	131.203	8.017	139.218
Lasten					
Programma 1	39.837	42	39.878	165	40.043
Programma 2	34.673	6.503	41.175	961	42.136
Programma 3	28.684	4.527	33.210	-993	32.217
Programma 4	20.787	1.168	21.954	133	22.090
Programma 5	266	765	1.031	-480	551
subtotaal	124.247	13.005	137.248	-214	137.037
Saldo van baten en lasten	-5.074	-975	-6.045	8.231	2.181
Onttrekkingen reserves	8.599	173	8.772	55	8.827
Toevoegingen reserves	3.000	0	3.000	1.985	4.985
Saldo mutatie reserves	5.600	173	5.772	-1.930	3.842
Verloop begrotingssaldo 2024	526	-802	-276	6.301	6.023
Waarvan incidenteel	-684	1.722	1.037	2.635	3.672
Waarvan structureel	1.210	-2.524	-1.313	3.666	2.351

Investeringen

Investeringen

Pr.	Beleidsveld (* € 1000)	Investeringskrediet	Overhevelingen voor JR23	Overhevelingen JR23	Begroot 2024 Primitief	Beschikbaar krediet voor 1e fp24	Mutaties 1e fp24	Mutaties 2e fp24	Beschikbaar krediet na 2e fp24
2	2.2 Sport	sportaccomodaties	2.291	180	2.541	2.721	-161	121	2.681
2	2.4 Educatie	investeringsplanning Integraal huisvestingsplan (IHP)	0	236	276	512	-30	-30	452
3	3.1 Openbare ruimte	project de Pas	750	0	750	750	140	25	915
3	3.1 Openbare ruimte	project Hakkelerkamp Oost 1 +2	1.344	0	2.220	2.220	-87		2.133
3	3.1 Openbare ruimte	project Groenloseweg rijbaan en riolering	1.926	0	1.926	1.926	-78	136	1.984
3	3.1 Openbare ruimte	reconstructie wegen binnen en buiten de kom	1.486	756	2.970	3.726	65	-156	3.635
3	3.1 Openbare ruimte	laanbomen (vervanging)	0	11	251	262	0		262
3	3.1 Openbare ruimte	Investeringsbijdrage ProRail onbewaakte overwegen	0	0	-135	-135	-		-135
3	3.2 Klimaat, water en milieu	klimaatadaptatie maatregelen	0	585	600	1.185	0	-5	1.180
3	3.2 Klimaat, water en milieu	riolering en pompunits	981	90	1.981	2.071	-38	5	2.038
3	3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen	woningbouwproject Eelink afronding openbare ruimte	0	0	0	0	0	467	467
3	3.5 Economie en lobby	project Dennenoord	0	349	0	349	330		679
4	4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening	vervanging meubilair en verbouwing gemeente kantoor	0	692	-	692	-		692
4	4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening	hardware/ software servers/ backup	35	901	740	1.641	-627		1.014
4	4.2 Openbare orde en veiligheid	auto's		81	0	81	0		81
5	5.1 Algemene middelen	Kottenseweg 190 aankoop pand (vordering)	0	-400	0	-400	0		-400
	Subtotaal investeringskredieten materiele vaste activa		**8.813**	**3.480**	**14.120**	**17.600**	**-487**	**564**	**17.676**
	Financiele vaste Activa		**0**	**1.150**	**-54**	**1.096**	**0**	**1.383**	**2.479**
	Totaal investeringskredieten materiele en financiele vaste activa		**8.813**	**4.630**	**14.066**	**18.696**	**-487**	**1.946**	**20.156**

Toelichting op de investeringen

De kredieten, behorende bij de investeringen, zijn als onderdeel van de begroting vastgesteld door de raad. De meeste kredieten kennen een meerjarig verloop. Bij de jaarrekening wordt een totaaloverzicht van alle lopende kredieten gepresenteerd waarbij voor een aantal investeringskredieten wordt gevraagd deze met een jaar (tenzij anders vermeld) te verlengen.
Bij de 1e en 2e prognose wordt bekeken welke kredieten eventueel afwijkingen

vertonen en of er, ook vanwege de begrotingsrechtmatigheid, bijstellingen nodig zijn. Bij deze prognose is dat voor enkele kredieten ten aanzien van de materiele vaste activa het geval:

Kunstgrasvelden Avanti/ Wiko fase 1	€ 60.000 N
Speeltoestellen (upgrade strandbad)	€ 50.000 N
Trias fase 2 kunstgrasveld	€ 11.000 N
IKC Buurtschappen – de Esch	- € 30.000 V
Herinrichting de Pas	€ 25 .000 N
Herinrichting Groenloseweg	€ 136.000 N
Reconstructie diverse binnen en buitenwegen	- € 156.000 V
Pompunits drukriool en rioolleidingwerk buitengebied	€ 30.000 N
Aframing klimaatadaptatie krediet	- €5.000 V
Aframing Visie Whemerbeek BH Bulten	- € 25.000 V
Eelink afronding openbare ruimte	€ 467.000 N
Subtotaal investeringskredieten materiele vaste activa	€ 564.000 N

Kunstgrasvelden Avanti/ Wiko fase 1 (+ € 60.000)
Na het gereedkomen van het hoofdveld dit voorjaar is de onterechte aanname geweest dat er kon worden afgeraamd. Helaas is daarin de BTW (is dus inclusief) over het hoofd gezien. Dit is in deze tweede voortgangsprapportage rechtgetrokken.
Speeltoestellen (upgrade strandbad)(+ € 50.000)
Conform collegebesluit dd. 13/9/22 heeft het college besloten over te gaan tot verkoop van het recht van opstal voor de locatie strandlodge / LEVbyMike. Hiermee is toen uitvoering gegeven aan het raadsbesluit om de gesprekken tot verkoop op te starten. In dit collegebesluit is vastgelegd dat er uit de onderhandelingen over de verkoopprijs ook een bedrag van €50.000,- (incl. Btw) zou worden gereserveerd voor een upgrade bij de locatie Strandbad. Hiervoor zijn een tweetal speeltoestellen aangeschaft.
Trias fase 2 kunstgrasveld (+€ 11.000)
dit betreft een korrektie op een onterecht eerdere te hoge aframing , waardoor het krediet 2024 negatief uitkwam. Door deze bijraming komt dit begrote af te sluiten krediet 2024 weer op nul.
KD IKC Buurtschappen – de Esch (- € 30.000)
Dit betreft de inhuur van een projectleider IHP ten laste van het voorbereidingskrediet.
Herinrichting de Pas (+ €25.000)
De werkzaamheden zijn nagenoeg afgerond. Door onvoorziene omstandigheden en prijs stijgingen GWW is er op wegen nog een verwacht klein tekort. Ook is in de

planvorming een klein deel fietspadverlichting achtergebleven. Ook de groenaanleg kost meer dan begroot.
Voor deze bijraming van + € 25.000 is volledige dekking gevonden door de aframing van het krediet Bataafseweg (-€ 13.000) en herinrichting Notaristuin (- € 6.500). Zie ook hieronder.
Herinrichting Groenloseweg (+ € 136.000)
Het voorlopig ontwerp is uitgewerkt in een definitief uitvoeringsplan.
Door een andere ligging van kabels/ leidingen dan vooraf bekend, is er met name een aanpassing nodig van het hemelwater stelsel. Ook de uitwerking en nadere detaillering van het verlichtingsplan zorgt voor meer kosten.
Voor deze bijraming is volledige dekking gevonden door de aframing van het krediet voor de Frerikshof (instandhouding paden) (- € 80.000) en Veldboomweg (fietsbrugvervanging) (- € 56.000). Zie onder.
Reconstructie diverse binnen en buitenwegen (- € 156.000)
Dit betreft de aframing van het krediet voor de Frerikshof (instandhouding paden) (- € 80.000) , Veldboomweg (fietsbrugvervanging) (- € 56.000), Bataafseweg (-€ 13.000) en herinrichting Notaristuin (- € 6.500).
Frerikshof (instandhouding paden)
Aanbestedingsvoordeel is ontstaan door deels aanpassingen in het ontwerp en gebruik van materialen.
De paden worden waar dit kan smaller gemaakt en voor de verharding is gekozen voor een half verharding in plaats van een dichte gebonden verharding.
Veldboomweg (fietsbrugvervanging)
Er was uitgegaan van volledige vervanging van de brug door een duiker met dezelfde doorstroom capaciteit.
Hergebruik van materialen is echter steeds meer de norm geworden voor herstel of instandhouding.
Daarom willen we eerst een nader technisch onderzoek doen naar de constateerde gebreken om goed te beoordelen of volledige vervanging noodzakelijk is.
Bataafseweg
Notaristuin is opgeleverd aan Rova en in onderhoud genomen. Het restantkrediet was gereserveerd voor aankoop grond Bataafseweg 10.
Aankoop is betaald vanuit het vastgoed budget.
Herinrichting Notaristuin
Notaristuin is opgeleverd aan Rova en in onderhoud genomen. Hierdoor kan het restankrediet worden afgeraamd.
Pompunits drukriool en rioolleidingwerk buitengebied (+ € 30.000)
Voor de vervanging van pompunits drukriool en rioolleidingwerk buitengebied is bijgeraamd. Dit wordt volledig gedekt door aframing van het klimaatadaptatie maatregelen krediet (-€ 5.000) en Visie Whemerbeek BH Bulten (- € 25.000).
Eelink afronding openbare ruimte (+ € 467.000)
Alle kavels in het complex Eelink zijn verkocht. Het complex Eelink wordt in 2024 beëindigd. Het complex wordt afgesloten met een voordelig resultaat van € 1.081.000. Van dit resultaat valt 571.000 vrij in 2024. Het resterende gedeelte van het resultaat van € 510.000 is in vorige jaren al vrijgevallen. Nog niet alle werkzaamheden voor Eelink zijn uitgevoerd. De openbare ruimte in het plangebied wordt de komende twee jaar nog afgerond. Hiervoor is een krediet van € 565.000 benodigd. Voor dit bedrag wordt een investeringskrediet aanleg wegen opgevoerd. Een deel van deze uitgaven, € 98.000, wordt bijgedragen door de ontwikkelaar van de particuliere gebiedsontwikkeling Den Harden ,zodat een netto krediet van €

467.000 is benodigd. Inhoudelijk heeft dit geen gevolgen. In administratieve zin wel. De reden om dit te doen is dat we zo de komende jaren niet belastingplichtig worden voor de vennootschapsbelasting met het grondbedrijf. Het is vanuit BBV en vanuit fiscale wetgeving toegestaan om dit zo te doen. Zie ook financiele afwijking programma 3, beleidsveld gebiedsontwikkeling en wonen.
Samenvatting :
De bijraming (per saldo) van de investeringskredieten van de materiele vaste activa van € 564.000 bij de 2e voortgangsrapportage 2024 wordt met name verklaard door:

- Eelink afronding openbare ruimte van € 467.000 ter voorkoming dat de gemeente de komende jaren belastingplichtig wordt voor de vennootschapsbelasting (vpb) met het grondbedrijf., met de bijbehorende jaarlijkse vpb lasten.
- Kunstgrasvelden Avanti/ Wiko fase 1 : korrektie van € 60.000 op de bij de Bestuursrapportage 2024 onterecht afgeraamde BTW

Financiële vaste activa (+€ 1383.000)
Dit betreft met name het bij de jaarrekening 2023 naar 2024 overgeheveld restantkrediet energiefonds van € 1,15 mln. en het bij de 2e voortgangsrapportage 2024 begrote bedrag van € 1,5 mln. startersleningen.

De totaal bijgeraamde materiele vaste activa (+€ 564.000) en financiele vaste activa (+€ 1.383.000) bedraagt € 1.946.000.

Rechtmatigheid

Uitkomsten verbijzonderde interne controle

Bij deze gelegenheid informeren wij u over de 1e bevindingen interne controle 2024. Conform de planning hebben wij onze focus gericht op enkele aandachtsvelden. Deze zijn hieronder opgenomen met een samenvatting van de belangrijkste bevinden:

- Aanbestedingen: wij hebben geen tekortkomingen en/of afwijkingen geconstateerd met een impact op de financiële aanbestedingsrechtmatigheid over het eerste halfjaar.
- Inkopen: we hebben meerdere bevindingen gedaan die in lijn liggen met de bevindingen van voorgaand jaar. Er zijn geen onrechtmatigheden die in de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen moeten worden, echter wel bevindingen in het kader van mandatering en prijsonderbouwing. Door vastlegging hiervan in de workflow in te bedden kan in de toekomst hier beter invulling aangegeven worden. Inmiddels is hiervoor een module in Key2 geïntegreerd en wordt intern overwogen hoe dit het best te implementeren.
- WMO: Vanuit de VIC zijn adviezen gedaan inzake het periodiek onderzoek bij verlenging van lopende verstrekkingen. Net als voorgaand jaar is geconstateerd dat er verstrekkingen automatisch verlengd zijn. Na hoor- en wederhoor is aangegeven dat inmiddels de capaciteit op orde is en dat automatische verlengingen niet meer noodzakelijk zijn. Daarnaast wordt de suggestie gedaan het besluitvormingsproces anders in te regelen indien structureel sprake is van het starten met zorg voordat de beschikking is afgegeven. In het verleden werd de ID-check niet vastgesteld in de applicatie. Deze zaken leiden tot een rechtmatigheidsfout net als vorig jaar. Voor nieuwe aanvragen leggen we het wel in het systeem vast, waardoor de fout in de toekomst zal verdwijnen.

- Jeugd: Hierbij worden twee aanbevelingen gedaan voor vastlegging in Suite, die opvolging krijgen binnen de organisatie.